

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

Faculteit Bedrijfseconomische Wetenschappen

master in de handelswetenschappen

Masterthesis

Populariteit van de studierichting economie in het Limburgse economie-onderwijs

Birgit Nicolaij

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de handelswetenschappen, afstudeerrichting ondernemerschap en management

PROMOTOR :

Prof. dr. Tom KUPPENS

BEGELEIDER :

Mevrouw Charlotte ADRIAENSENS

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

www.uhasselt.be
Universiteit Hasselt
Campus Hasselt:
Martelarenlaan 42 | 3500 Hasselt
Campus Diepenbeek:
Agoralaan Gebouw D | 3590 Diepenbeek

2023
2024

Faculteit Bedrijfseconomische Wetenschappen

master in de handelswetenschappen

Masterthesis

Populariteit van de studierichting economie in het Limburgse economie-onderwijs

Birgit Nicolaij

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de handelswetenschappen, afstudeerrichting ondernemerschap en management

PROMOTOR :

Prof. dr. Tom KUPPENS

BEGELEIDER :

Mevrouw Charlotte ADRIAENSENS

Voorwoord

Voor u ligt de masterthesis omtrent de daling van de populariteit van economische studierichtingen in het secundair onderwijs. Deze thesis werd geschreven in het kader van de afronding van de opleiding Handelswetenschappen met als afstudeerrichting Ondernemerschap & Management aan de Universiteit Hasselt.

De keuze voor dit onderwerp als masterthesis komt voort uit mijn persoonlijke ervaringen en interesse in het onderwijs en de dynamiek van studiekeuzes, aangezien ik doorheen mijn schoolloopbaan altijd een economische studierichting heb gekozen en fascinerend vind. In de afgelopen jaren is een zorgwekkende trend waargenomen van afnemende interesse in economische studierichtingen onder de middelbare scholieren. Dit roept bij mij de vraag op wat de oorzaken hiervan zijn en welke factoren deze daling beïnvloeden. Vandaar mijn diepgaande interesse in het onderzoeken van de percepties, uitdagingen en motivaties die een rol spelen bij de studiekeuze van jongeren.

Graag zou ik ook een aantal personen willen bedanken voor hun onmisbare steun en bijdrage aan dit onderzoek. Eerst en vooral wil ik mijn promotor Prof. dr. Tom Kuppens en mijn begeleider Mevrouw Charlotte Adriaensens bedanken voor hun voortdurende begeleiding en waardevolle feedback. Zonder hun deskundige input zou deze masterthesis niet de vorm en diepgang hebben bereikt die het nu heeft. Daarnaast wil ik de respondenten die hebben deelgenomen aan de interviews bedanken voor hun tijd en openhartige antwoorden. Hun inzichten hebben een cruciale rol gespeeld in dit onderzoek. Tot slot wil ik mijn familie bedanken voor hun onvoorwaardelijke steun en bemoedigende woorden gedurende dit hele proces.

Ik wens u veel leesplezier toe!

Birgit Nicolaij

Samenvatting

Inleiding

In de afgelopen tien jaar is er een opmerkelijke trend gezien in het onderwijslandschap: een gestage daling van het aantal leerlingen dat kiest voor een economische studierichting. Dit langdurig en herhaaldelijk probleem situeert zich in de derde graad met dubbele- en doorstroomfinaliteit in het Limburgs secundair onderwijs (Onderwijs Vlaanderen, n.d.). Ondanks dat economie studeren veel voordelen met zich meebrengen, kiezen middelbare scholieren toch voor een andere studierichting. Daarom is het interessant om te onderzoeken in welke mate het Limburgs economie-onderwijs effectief aan populariteit inboet en wat de mogelijke onderliggende oorzaken zijn. Bijgevolg is de onderzoeksvraag tot stand gekomen: 'Waarom kiezen leerlingen niet voor een economische studierichting?'. In dit onderzoek is een diepgaande analyse uitgevoerd van de factoren die bijdragen tot deze daling.

Om dit thema grondig te onderzoeken is er gekozen voor een kwalitatieve onderzoeksmethode, waarbij gebruik werd gemaakt van semi-gestructureerde interviews. Twee onderzoeksgroepen werden geselecteerd om empirische gegevens te verzamelen. Door het analyseren van cijfers van Onderwijs Vlaanderen zijn zes scholen geïdentificeerd waar een daling in economische studierichtingen zichtbaar is. Van elke school werden zowel een economische leerkracht als een niet-economische leerling uit de derde graad met dubbele- en of doorstroomfinaliteit geïnterviewd. Daardoor kan valide en betrouwbare informatie verkregen worden.

Resultaten

Om een antwoord te bieden op de onderzoeksvraag, is het relevant om volgende onderdelen te bestuderen aan de hand van kwalitatieve interviews:

- Hoe bepalen leerlingen hun studiekeuze?
- Wat is de perceptie van leerlingen over economische studierichtingen?
- Welke invloed oefent de sociale omgeving uit op de studiekeuze van een leerling?

Allereerst is bevonden vanuit de empirische resultaten dat leerlingen hun studierichting kiezen op basis van eigen interesses en talenten gekoppeld aan het behalen van cijfers. Dat betekent dat zij erkennen dat persoonlijke interesses en vaardigheden een directe invloed hebben op hun motivatie om te leren en uiteindelijk het behalen van goede resultaten. Maar door het feit dat leerlingen uit een groot assortiment van studierichtingen kunnen kiezen, zorgt dit volgens de economische leerkrachten voor aanzienlijke keuzestress. Die keuzestress wordt verminderd doordat leerlingen hun keuze baseren op de breedte van de richting. Daardoor wordt de doorstroomfinaliteit (ten opzichte van de andere finaliteiten) in de ogen van de leerlingen als aantrekkelijk beschouwd. Die finaliteit biedt volgens hen een brede focus en mogelijkheden aan, zodat zij in de toekomst veel potentiële opties beschikken. Maar de leerlingen beweren dat ze hun studiekeuze niet hebben gebaseerd op het domein waarin ze later tewerkgesteld willen zijn, aangezien ze een gebrek hebben aan kennis en begrip over verschillende beroepen en studierichtingen.

Daarom is het van belang dat duidelijke informatiebronnen aangeboden worden door de school, opdat leerlingen een perfecte studiekeuze kunnen maken. Dit kan door middel van de organisatie van evenementen en activiteiten, waarbij informatie wordt verschaft over de inhoud van de studierichtingen en de mogelijke toekomstopties (Chang et al., 2022). Helaas ervaren leerlingen een gebrek aan informatie, waardoor uitdagingen gevormd worden om de ideale keuze te maken.

Het gebrek aan informatie heeft onrechtstreeks een invloed op de perceptie van leerlingen over een economische studierichting (Carr & Kruggel, 2020). Ondanks dat leerlingen aangeven dat ze het vakgebied economie interessant en nuttig vinden in het leven, aarzelden ze om een economische studie te volgen vanwege het gebrek aan voorkennis. Maar de meest voorkomende reden is het feit dat leerlingen een verkeerde perceptie toekennen aan het vakgebied economie, doordat zij geen idee hebben wat het inhoudt (Livermore & Major, 2020). Zij beschouwen economie vooral als een theoretische en droge materie gekoppeld aan administratieve carrièremogelijkheden.

Daarbij horend spelen introductiecursussen tot het vakgebied economie een grote rol. Deze dragen bij tot een negatief imago bij de leerlingen, ondanks dat zij de leerstof als makkelijk ervaren en goede cijfers behalen. Zowel economische leerkrachten als niet-economische leerlingen ondervinden geen voldoende diepgang in de leerstof van de introductiecursussen. Maar het gebruik van een permanente evaluatie zorgt er ook voor dat leerlingen geen moeite doen, aangezien er geen examen aanwezig is. Uiteindelijk zorgt die introductiecursus voor geen relevante meerwaarde aan de leerlingen, doordat ze nog steeds niet weten wat het vakgebied economie inhoudt en welke mogelijke carrièreopties hieraan verbonden zijn (Bebegal & Carpi, 2022).

Bovendien zijn wiskundige capaciteiten hierbij betrokken, wat leerlingen belemmert om een economische studie te kiezen (Juttler, 2020). Maar leerlingen hechten een sterke waarde aan wiskunde, waardoor ze in de praktijk de uitdagingen willen aangaan. Helaas ervaren zij moeilijkheden omtrent de aanvulling van het aantal wiskunde uren, waardoor economische studierichtingen volgens de leerlingen minder aantrekkelijk worden.

Alhoewel niet-economische leerlingen interesse hebben in het vakgebied economie, kiezen ze meestal voor een STEM-richting. Dat is te verklaren door enerzijds de praktische aard met hands-on experimenten en projecten die STEM-richtingen bevatten en anderzijds de meningen van de sociale omgeving. Leerkrachten, vrienden en ouders geven onbewust hun perceptie mee aan de leerlingen, die zich in kwetsbare en beïnvloedbare omstandigheden begeven (Nepal & Rogerson, 2020). De visie ten opzichte van economische studierichtingen luidt dan als volgt: 'Economische studierichtingen zijn makkelijker en minder aangeschreven dan STEM-richtingen'.

Niet enkel de meningen over STEM-richtingen oefenen een invloed uit op de studiekeuze van leerlingen, maar ook andere elementen afkomstig van de sociale omgeving. Allereerst beweren de bevroegde economische leerkrachten dat leerlingen hun studiekeuze baseren op hetgeen wat vrienden of leeftijdsgenoten gaan doen. De middelbare scholieren laten zich meeslepen door groepsdruk om dezelfde studierichting te volgen en luisteren naar de verschillende meningen van leeftijdsgenoten (Tey et al., 2020) (Chang et al., 2022). Bovendien oefenen leerkrachten op verschillende manieren een aanzienlijke invloed uit op de studiekeuze van leerlingen zoals de manier van onderwijs geven en adviezen verlenen (Daura & Durand, 2018). Tot slot zijn ouders de

belangrijkste doelgroep die een aanzienlijke impact hebben op de studiekeuze van leerlingen, bijvoorbeeld het vakgebied waarin zij tewerkgesteld zijn proberen aan te moedigen aan de kinderen (Van der Vleuten et al., 2020). Daardoor staan ouders bekend om hun kinderen hoge verwachtingen aan te stellen omdat ze het beste voor hen wensen. Daarom is doorheen de tijd bevonden dat ouders minder inspraak hebben bij de studiekeuze van hun kinderen en optreden als sociale ondersteuning, die de bevraagde leerlingen als een essentieel component beschouwen.

Dit onderzoek kan dus als relevant beschouwd worden voor de praktijk opdat leerkrachten, directieleden of scholen een verklaring krijgen waarom de studierichting economie aan populariteit inboet. Dit wordt omschreven als een verklarend onderzoek waarbij het ontdekken van oorzaken in betekenisgeving van personen centraal staat (Mortelmans, 2020).

Discussie

Gedurende het onderzoek zijn beperkingen en randvoorwaarden opgedoken waarmee rekening gehouden moet worden. Een eerste grote uitdaging was het vinden van relevante en recente literatuur, gezien het beperkte aantal beschikbare studies over het onderzoeksonderwerp en het verouderde karakter van bronnen. Dit vereiste een uitgebreide en tijdrovende zoekstrategie. Een tweede beperking is de blinde vlekken die zowel in de literatuur als empirische resultaten naar voren kwamen. Daarmee wordt bedoeld dat bepaalde onderwerpen uit de literatuur niet aan bod kwamen tijdens de kwalitatieve interviews en andersom. Ten slotte waren sommige standpunten alleen aanwezig bij enkele scholen, waardoor geen algemene conclusies konden worden getrokken. Over het algemeen benadrukt dit de noodzaak voor verder onderzoek om resultaten te versterken en verbeteren.

Ondanks de beperkingen en randvoorwaarden in het onderzoek, zijn redenen aangetoond waarom leerlingen doelbewust niet hebben gekozen om een economische studierichting te volgen. Hierbij is het relevant om extra onderzoek uit te voeren die bijdraagt tot het verbeteren van het studiekeuzeproces van leerlingen en de aantrekkelijkheid van de economische studies. In dat geval zijn enkele suggesties en verbeterpunten reeds aangehaald door beide onderzoeksgroepen, die in de nabije toekomst verder kunnen bestudeerd worden. Voorbeelden van verbeterpunten en suggesties zijn: meer duidelijke informatie verkrijgen over de inhoud van de economische studierichtingen en de potentiële carrièremogelijkheden, de perceptie van economische introductiecursussen verbeteren of economische studierichtingen promoten door de hulp van de overheid.

Inhoudstafel

1. Probleemstelling	6
2. Literatuurstudie	9
2.1 Hoe bepalen leerlingen hun studiekeuze?	9
2.2 Wat is de perceptie van leerlingen over economische studierichtingen?	11
2.3 Welke invloed oefent de sociale omgeving uit op de studiekeuze van een leerling?	13
2.3.1 Impact van leerkrachten	13
2.3.2 Impact van vrienden	14
2.3.3 Impact van broers en zussen	14
2.3.4 Impact van ouders.....	15
3. Methodologie	17
3.1 Onderzoeksmethode.....	17
3.2 Steekproef.....	18
3.3 Dataverzameling	20
3.4 Data-analyse	23
4. Resultaten.....	25
4.1 Het studiekeuzeproces van leerlingen.....	25
4.1.1 Doorslaggevende keuzefactoren.....	25
4.1.2 Aanwezigheid van informatiebronnen	27
4.2 Perceptie over economische studierichtingen	29
4.2.1 Verkeerde perceptie over een economie studierichting	29
4.2.2 Verschillende moeilijkheden van toepassing	30
4.3 De invloed van de sociale omgeving.....	33
4.3.1 De invloed van broers en zussen	33
4.3.2 De invloed van vrienden	33
4.3.3 De invloed van de leerkrachten	33
4.3.4 De invloed van ouders.....	34
5. Discussie en conclusie	36
5.1 Het studiekeuzeproces van leerlingen.....	36
5.2 De perceptie over economische studierichtingen	37
5.3 De invloed van de sociale omgeving.....	38
5.4 Beperkingen en randvoorwaarden.....	40
5.5 Verbeteringen en suggesties.....	41
6. Referentielijst	42
7. Bijlagen	46
7.1 Interviewleidraden	46
7.2 Informed consent	54
7.3 Voorbeelden van coderingsprocessen	55

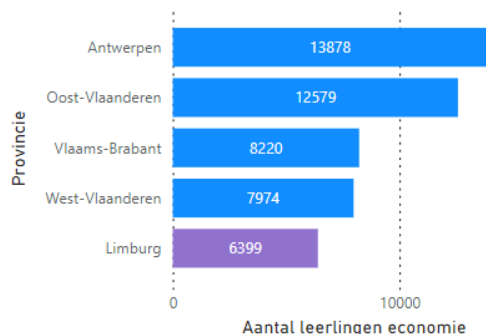
1. Probleemstelling

Het secundair onderwijs binnen Vlaanderen bestaat uit acht domeinen zoals STEM, maatschappij en welzijn, taal en cultuur, economie en organisatie, enzovoort. Die domeinen zijn terug te vinden in drie finaliteiten, die aangeven wat leerlingen na het secundair onderwijs kunnen doen. Binnenin die finaliteiten worden diverse studierichtingen aangeboden (Onderwijskiezer, 2023).

Tegenwoordig kiezen steeds minder leerlingen voor een economische studierichting. Dat kan verklaard worden door het feit dat jongeren niet aangetrokken zijn tot de studierichting omdat ze vermoeden dat ze hard moeten werken om te slagen (Lamote et al., 2023). Leerkrachten kunnen hierin ook een rol spelen, namelijk niet genoeg gespecialiseerd zijn in het vak waardoor de leerkracht niet interessant en enthousiast de leerstof kan overbrengen (Mouhamou, 2023). Pelckmans (2022) daartegenover beweert dat de invloed van STEM-richtingen hier iets mee te maken zou hebben. Door het feit dat ons onderwijs en de overheid inzet om leerlingen warm te maken voor die desbetreffende richting, is dit volgens hem nadelig omtrent de inschrijvingen in economische studierichtingen. Maar dragen al die elementen daadwerkelijk bij aan de daling van de economische studierichtingen?

Daarnaast kan die afname ook afgeleid worden uit de statistische jaarboeken van het Vlaams onderwijs. Het aantal inschrijvingen in de economische richtingen kent over de afgelopen tien jaar een daling, waardoor dit een langdurig en herhaaldelijk probleem vormt. Doordat dit probleem zich kenmerkt in een periode van tien jaar, worden dus alle cijfers van schooljaar 2014-2015 tot 2022-2023 met elkaar vergeleken (Onderwijs Vlaanderen, n.d.).

Aantal leerlingen economie per Provincie

Allereerst is het belangrijk om te weten waar de daling het sterkste heerst. Daarom worden verschillende Vlaamse provincies met elkaar vergeleken (Onderwijs Vlaanderen, n.d.). Als gevolg is gebleken dat de provincie Limburg het slechtste scoort qua inschrijvingen voor economische studierichtingen (zie figuur 1 – aantal inschrijvingen economie per provincie).

Figuur 1: aantal inschrijvingen economie per provincie

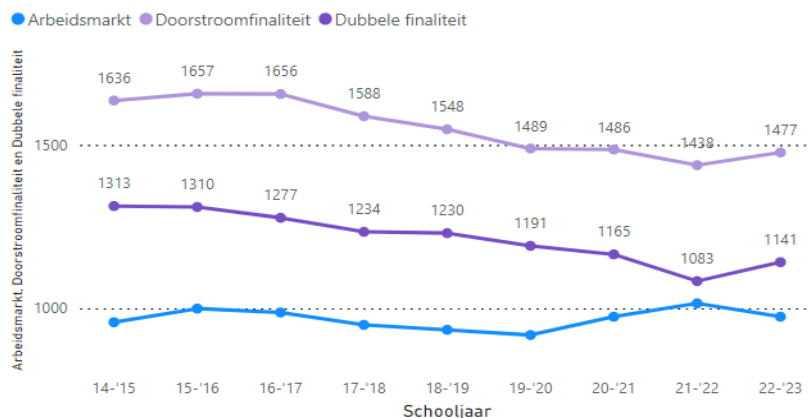
Bovendien is het interessant om na te gaan in welke graad het probleem zich situeert. In figuur twee, is er te zien dat de derde graad een sterke daling kent met betrekking tot het aantal inschrijvingen in economische studierichtingen. Van schooljaar '14-'15 tot '22-'23 is er een forse afname van 7.38% vastgesteld. Daardoor wordt er afgeleid dat het probleem zich voornamelijk in de derde graad voordoet (Onderwijs Vlaanderen, n.d.)

Aantal leerlingen economie in derde graad per Schooljaar

Figuur 2: aantal inschrijvingen economie in de derde graad

Arbeidsmarkt, Doorstroomfinaliteit en Dubbele finaliteit per Schooljaar

Figuur 3: aantal inschrijvingen economie per finaliteit

Als laatste is het nodig om te kijken in welke finaliteiten economische studierichtingen minder populair zijn. In dat geval springen de dubbele- en doorstroomfinaliteit in het oog (zie figuur 3 – aantal inschrijvingen economie per finaliteit). Aan de hand van berekeningen is de uitkomst van die daling als volgt (Onderwijs Vlaanderen, n.d.):

- Dubbele finaliteit over een periode van tien jaar: -13.10%
- Doorstroomfinaliteit: -9.72%

Aangezien de daling het sterkste heerst in zowel dubbele- als doorstroomfinaliteit en de reële kans dat leerlingen na het secundair onderwijs zich verder specialiseren in het vakgebied economie, is het relevant om die domeinen te onderzoeken. Door middel van de statistieken kan geconcludeerd worden dat Limburgse scholen in de derde graad met dubbele- en doorstroomfinaliteit moeilijkheden hebben in verband met economische richtingen.

Ondanks de daling van de populariteit, kan economie studeren relevant of waardevol zijn voor leerlingen. Door zich in dat vakgebied te verdiepen, kan de leerling economische competenties ontwikkelen. Juttler (2020) definieert economische competenties als volgt: 'het vertegenwoordigen van vaardigheden en bekwaamheden van mensen om op te treden als geïnformeerde burgers binnen moderne samenlevingen door typische economische kwesties te kunnen begrijpen'. Dit fenomeen staat ook bekend onder de benaming economische geletterdheid. Het resultaat is dat leerlingen door die economische geletterdheid vaardigheden en bekwaamheden ontwikkelen. Die vaardigheden bestaan onder andere uit rekenvaardigheid, analytisch en probleemoplossend vermogen. Deze zijn handig om in het dagelijkse leven toe te passen (Arsaythamby & Julinamary, 2015). Daardoor kan er in verschillende economische thema's een inzicht verworven worden, bijvoorbeeld economische geschoolde mensen begrijpen hoe een economie in een crisis belandt en hoe ze er weer uit kan komen. Daarom vormt die economische geletterdheid een daadwerkelijke meerwaarde aan de maatschappij (Pelckmans, 2022).

Bovendien garandeert het vakgebied verschillende carrièremogelijkheden voor de toekomst. Over het algemeen biedt het afstuderen aan een economische studie duidelijke carrièrevooruitzichten, waardoor afgestudeerden de mogelijkheid hebben om in diverse sectoren te werken en eventueel een eigen bedrijf op te starten (Juttler, 2020). Die economische competenties zorgen dus voor

toekomstmogelijkheden van de leerlingen. Maar leerlingen zelf geloven ook dat de economische studierichting leidt tot een brede waaier aan carrière opportuniteiten. Enkele voorbeelden van werkgebieden zijn boekhouding, financiën, consultancy of het bankwezen. Tenslotte vermoeden leerlingen dat economie niet enkel over geld en macht gaat, maar nuttig is voor het sociale goed en de maatschappij (Livermore & Major, 2020).

Economie studeren is niet enkel relevant op individueel niveau, maar ook op nationaal niveau. Educatie, intelligentie en cognitieve vaardigheden zijn van belang om complexe beroepen in te vullen (Pelckmans, 2022). Als al die componenten op peil staan, kunnen economen vaak beslissingsbevoegdheden hebben in bedrijven, politiek, enzovoort. Daardoor wordt het bestuur van een land bevordert (Rindermann, 2008) (Polycarp, 2022). Door al deze bevindingen, is gebleken dat economie studeren zeer waardevol is.

Aan de hand van cijfers, voorgaand onderzoek en de actualiteit is het interessant om te onderzoeken in welke mate het Limburgs economie-onderwijs in de derde graad met dubbele- en doorstroomfinaliteit effectief aan populariteit inboet en wat de mogelijke onderliggende oorzaken zijn. De onderzoeksvraag luidt dan als volgt: 'Waarom kiezen leerlingen niet voor een economische studierichting in het secundair onderwijs?'.

Om de structuur te bewaren in het onderzoek, is het handig om de onderzoeksvraag in te delen in kleinere deelvragen. Volgende deelvragen zullen leiden tot het ultieme antwoord op de algemene onderzoeksvraag:

- Hoe bepalen leerlingen hun studiekeuze?
- Wat is de perceptie van leerlingen over economische studierichtingen?
- Welke invloed oefent de sociale omgeving uit op de studiekeuze van een leerling?

Om het thema kwaliteitsvol te onderzoeken is er gebruik gemaakt van een kwalitatief onderzoek, waarbij semi-gestructureerde interviews werden gehanteerd. Hierbij zijn twee onderzoeksgroepen geselecteerd om empirische resultaten te bekomen. Door cijfers afkomstig van Onderwijs Vlaanderen te analyseren, zijn zes scholen geselecteerd waar de dalingen in economische studierichtingen herkenbaar zijn. Van elke school is een economische leerkracht en een niet-economische leerling van de derde graad dubbele- en of doorstroomfinaliteit bevroegd. Daardoor kan valide en betrouwbare informatie bekomen worden.

2. Literatuurstudie

Wat zijn de onderliggende oorzaken voor de daling van de economische studierichtingen?

Hoewel leerlingen in het algemeen de relevantie van de economie begrijpen, is volgens Onderwijs Vlaanderen (2023) de populariteit van de studierichting doorheen de jaren sterk gedaald. Daarom is er nood aan informatie. Die informatie is gevonden op basis van wetenschappelijke artikels, waarin verschillende onderliggende oorzaken terug te vinden zijn die een verklaring van de daling kunnen weergeven. Zoekmachines die geholpen hebben om relevante literatuur te vinden zijn voornamelijk Google Scholar, Web of Science, ERIC en UHasselt Discovery Service.

2.1 Hoe bepalen leerlingen hun studiekeuze?

Vooraleer de focus gelegd wordt op economische studierichtingen, is het relevant om inzicht te krijgen hoe leerlingen hun studiekeuze bepalen. Die studiekeuze is van belang voor toekomstige werkgelegenheid, sociale mobiliteit en de balans van kennis en vaardigheden die beschikbaar en ontwikkeld worden (Davies & Ercolani, 2019).

De eerste en meest voorkomende manier waarop leerlingen een studiekeuze maken is op basis van hun interesses. Ndalichako (2014) definieert interesse als volgt: 'Interesse kan worden omschreven als de voorkeur om in bepaalde activiteiten te engageren waarin aandacht en tijd wordt besteed'. Aangezien elke leerling andere motivaties en behoeften heeft, moeten de richtingen die ze kiezen voldoen aan hun noden (Chang et al., 2022) (Chen et al., 2021). Dit betekent een perfecte match vinden tussen de persoonlijke interesse van de leerling en de studierichting (Juttler, 2020). Helaas ondervinden sommige leerlingen een gebrek aan capaciteiten om de eigen interesses te identificeren of analyseren, waardoor zij niet goed weten welke studierichting ze gaan volgen (Demulder et al., 2023).

Naast persoonlijke voorkeuren maken leerlingen hun studiekeuze op basis van hun vaardigheden en bekwaamheden. Een voorbeeld hiervan is dat leerlingen studierichtingen kiezen waarmee ze vaardigheden en kennis kunnen verwerven, die hen helpen in hun dagdagelijkse activiteiten. Dit kan ook geformuleerd worden als richtingen die relevant en toepasbaar zijn op leerlingen hun levenssituatie (Ndalichako, 2014). Polycarp (2022) gaat hiermee akkoord. Leerlingen leren concepten uit het hoofd als de studierichting moeilijk te begrijpen is, wat uiteraard in het belang van hun vaardigheden een tegenstrijdig effect vormt.

Een laatste element dat kan bijdragen tot het beslissingsmakingsproces, zijn de carrièremogelijkheden die studierichtingen met zich meebrengen. Als leerlingen een studiekeuze moeten maken, dan is het vooral van belang om te kijken welke carrière-opties er zijn (Demulder et al., 2023). Uiteindelijk vormt de studierichting die leerlingen gaan volgen de basis voor een toekomstige job. Dit betekent dat de studierichting die leerlingen kiezen een beeld vormen over welke carrièrepaden ze kunnen inslaan (Meiriza, 2015).

Doordat scholen de vrijheid hebben om te kiezen welke studierichtingen ze aanbieden, zijn er toch een aantal beperkingen aanwezig voor leerlingen (Ndalichako, 2014). Dit kan verklaard worden door

enerzijds de omvang van de school en anderzijds het aantal inschrijvingen in een richting. Als er te weinig vraag is naar een bepaalde studierichting, kunnen scholen die richtingen helaas niet meer aanbieden (Anders et al., 2018).

Ondanks die beperkingen hebben leerlingen wel de mogelijkheid om te kiezen uit een groot assortiment van studierichtingen. Hierdoor is het belangrijk dat leerlingen voldoende tijd besteden aan het zoeken van informatie van elke richting om zo de beste opties te selecteren die voor hen een perfecte match vormen. Maar leerlingen hebben niet altijd genoeg informatie over het studieaanbod en het werkveld, waardoor het een uitdaging kan zijn om de juiste beslissingen te nemen. Dit kan ertoe leiden dat hun interesse, vaardigheden en loopbaanontwikkeling niet aansluit bij de studie die ze hebben gekozen (Chang et al., 2022). De bevindingen van Demulder et al. (2023) komen hiermee overeen. Vooraleer leerlingen een studie kiezen, moeten zij informatie verkrijgen over carrièremogelijkheden die bereikt kunnen worden in die bepaalde studierichtingen.

Om de studiekeuze van leerlingen te verlichten, is het belangrijk dat scholen optreden als informatiebronnen. Dit wordt gezien als een essentieel component van het onderwijssysteem (Theresa, 2015). Scholen informeren leerlingen welke studierichtingen worden aangeboden en wat de inhoud daarvan is. Daarnaast vermelden ze welke studiemogelijkheden er na het secundair onderwijs zijn en welke carrièremogelijkheden in bepaalde sectoren bestaan. Scholen kunnen die informatie aanbieden door evenementen of activiteiten te organiseren zoals infomomenten plannen (Chang et al., 2022). Als resultaat kunnen leerlingen juiste beslissingen nemen over hun studierichtingen, die uiteindelijk gaan passen bij hun interesses en capaciteiten (Demulder et al., 2023) (Theresa, 2015).

Leerlingen bepalen meestal hun studiekeuze op basis van de drie elementen die reeds vermeld zijn. Indien dit niet van toepassing is, wordt de keuze doorgaans bepaald door de perceptie van de relatieve eenvoud van een bepaalde studierichting. Volgens Chang et al. (2022) verwijst dit naar de richting waarin in het verleden al goede resultaten behaald zijn. Zowel Davies & Ercolani (2019) als Vautero et al. (2021) gaan met dit feit akkoord. Volgens hen kiezen leerlingen vaak richtingen waarin ze een relatief voordeel hebben bijvoorbeeld het ervaren van makkelijkere leerstof of het behalen van goede cijfers. Daarentegen weerhouden leerlingen zichzelf om studierichtingen te volgen waarin het moeilijker is om topprestaties te leveren. Daardoor is het ook vaak bekend dat als leerlingen slechte cijfers scoren in een bepaalde richting, ze dan sneller zullen overgaan naar makkelijkere studierichtingen.

Dus de meest voorkomende en belangrijkste redenen die worden benoemd voor het kiezen van studierichtingen in het algemeen zijn interesse, ervaren vaardigheden of bekwaamheden en of het onderwerp relevant zou zijn voor een toekomstige loopbaan carrière (Livermore & Major, 2020).

2.2 Wat is de perceptie van leerlingen over economische studierichtingen?

Leerlingen in het secundair onderwijs kunnen kiezen uit een divers aanbod van studierichtingen, die relevant zijn voor hun toekomstige loopbaanontwikkeling. Maar wat bepaalt nu of leerlingen kiezen voor economische studierichtingen of net niet? Wat is hun perceptie over de inhoud van het vakgebied economie?

Zoals eerder vermeld bepalen leerlingen hun studiekeuze op basis van interesse, vaardigheden en potentiële carrièremogelijkheden. Om te bekijken welke perceptie leerlingen hebben ten opzichte van economische studierichtingen spelen die drie factoren een specifieke rol. Interesse ontwikkelen in het vakgebied economie wordt beschreven als: 'de voorkeur die leerlingen hebben voor het oplossen van economisch gerelateerde problemen en zich daarin verder willen verdiepen' (Juttler, 2020). Een houding of attitude hebben ten opzichte van het vakgebied economie beschrijft de bereidheid en het vermogen van leerlingen om een economisch perspectief te activeren, maar ook om toekomstige carrièremogelijkheden na te streven (Juttler, 2020) (Meiriza, 2015).

In heel wat wetenschappelijke literatuur is er bevonden dat er een enorm gebrek aan interesse en begrip aanwezig is van leerlingen ten opzichte van een economische studie. Dat kan verklaard worden door het feit dat leerlingen de perceptie hebben dat economische studierichtingen meer werklast met zich meebrengen, waardoor de interesse hierin afneemt. Ondanks dat zij een inzicht hebben in de brede waaier van carrièremogelijkheden, hebben zij vaak ook geen idee wat het vakgebied economie inhoudt (Livermore & Major, 2020) (Carr & Kruggel, 2020). Dat betekent dat leerlingen de inhoud van die richtingen niet begrijpen (Meiriza, 2015). Anderzijds is het gebrek aan interesse en begrip terug te vinden door het feit dat het vakgebied economie gezien wordt als een moeilijke discipline. (Polycarp, 2022) (Nepal & Rogerson, 2020) (Arsaythamby & Julinamary, 2015). Als gevolg hebben zij de voorkeur om voor andere studierichtingen te kiezen (Livermore & Major, 2020).

Wat maakt dat economie als een moeilijke discipline wordt beschouwd door leerlingen? Allereerst zien leerlingen economie als een theoretisch vak dat een grote hoeveelheid aan concepten en definities bevat. Daardoor willen die leerlingen geen moeite doen om te beginnen aan een economische studie (Nepal & Rogerson, 2020). Daarom wordt aangeraden om kennis te maken met bepaalde basisconcepten in introductiecursussen, die een duidelijk inzicht geven over wat het vakgebied economie nu juist inhoudt (Berbegal & Carpi, 2022). Als leerlingen die basisconcepten onder de knie hebben, kunnen ze zich in de leerstof verder specialiseren of uitbreiden, waardoor de angst om een economische studierichting te volgen verminderd wordt (Islam, 2010).

In combinatie met de grote mate van concepten en definities is het voor leerlingen moeilijk om die economische principes op situaties in het echte leven toe te passen. Leerlingen moeten complexe ideeën logisch en vloeiend kunnen definiëren en linken aan dagdagelijkse gebeurtenissen in het leven (Arsaythamby & Julinamary, 2015). Volgens zowel Arsaythamby & Julinamary (2015) als Islam (2010) falen leerlingen om de relatie in te zien tussen hun studie van economische concepten en de actualiteit. Daaruit kan afgeleid worden dat leerlingen het vakgebied economie eerder beschouwen als een vak om vanbuiten te leren. Maar het komt erop neer dat dit vakgebied eerder draait om logisch te redeneren en verbanden te leggen. Daarom gaan Berbegal & Carpi (2022) niet akkoord

met dit standpunt. Zij beweren dat doorheen de tijd leerlingen meermaals in contact zijn gekomen met gebeurtenissen die sterk te linken zijn met het vakgebied economie zoals de COVID-19 situatie, oorlogscrisissen of de vermindering van de koopkracht. Daardoor zijn leerlingen in staat om die economische begrippen en termen beter te linken aan de actualiteit (Berbegal & Carpi, 2022). Daarom kan geconcludeerd worden dat hier enigszins meningsverschillen zijn terug te vinden en dat er mogelijks een verbeterde evolutie is te zien.

Daarnaast is economie een richting dat theoretische vaardigheden zoals berekeningen doorvoeren, grafieken en tabellen opstellen en analyseren of economische problemen begrijpen integreert. Leerlingen ervaren moeilijkheden bij het leren van die elementen, waardoor een gebrek aan interesse bij te pas komt (Arsaythamby & Julinamary, 2015) (Gil-Doménech & Berbegal-Mirabent, 2020).

In verband met voorgaande percepties over economische studierichtingen is het beheersen van wiskundige vaardigheden een delicaat standpunt voor leerlingen. Wiskundige vaardigheden zijn vereist binnen economische studierichtingen bijvoorbeeld grafieken opstellen of berekeningen doorvoeren (Gil-Doménech & Berbegal-Mirabent, 2020). Daarom is het aangeraden dat als leerlingen voor economische studierichtingen kiezen al reeds voorafgaande wiskundige vaardigheden beheersen. Leerlingen ervaren wiskunde als moeilijk en moeizaam en haken regelmatig af als ze economie willen studeren (Juttler, 2020) (Berbegal & Carpi, 2022). Als gevolg vormt dit een waarschijnlijke belemmering voor de economische discipline. Dit standpunt komt ook overeen met de bevindingen van Nepal & Rogerson (2020). Het aantal leerlingen die kiezen voor economische studierichtingen zijn beperkt. Dat is meestal te wijten aan het feit dat de studie bestaat uit wiskundige capaciteiten beheersen en ontwikkelen, wat een struikelblok vormt voor leerlingen. Dit feit leidt vaak tot een gebrek aan sterke motivatie om aan een economische studie te beginnen (Nepal & Rogerson, 2020).

Door de complexiteit van de inhoud, de betrokkenheid van wiskundige vaardigheden en de grote mate aan definities en concepten vinden leerlingen economie een moeilijke discipline (Nepal & Rogerson, 2020). Dit ontdekken de meeste leerlingen door het volgen van introductielessen tot de economie. Als leerlingen niet geïnteresseerd zijn in die introductielessen, zullen zij zich niet verder willen specialiseren in het vakgebied economie. Als gevolg kiezen ze een niet-economische studierichting (Islam, 2010).

Gekoppeld aan het voorgaande standpunt is bevonden dat leerlingen de onderwerpen die onderwezen worden in de introductiecursussen tot de economie als irrelevant en saai beschouwen. Niet-economische leerlingen laten blijken dat ze niet begrijpen waarom bepaalde dingen hen worden onderwezen en wat de relevantie van dat onderwerp daadwerkelijk is (Kaur & Puri, 2023). Het leren van die onderwerpen wordt ook door leerlingen eerder beschouwd als een passieve bezigheid. Dat komt voor wanneer leerkrachten op een verkeerde manier lesgeven zoals geen gebruik maken van actualiteitsvoorbeelden of klassikale discussies toelaten (Nepal & Rogerson, 2020). Daardoor kan afgeleid worden dat de inhoud van de introductiecursussen als vaag en oninteressant worden beschouwd. Uiteindelijk krijgen die leerlingen niet veel informatie mee over wat het vakgebied nu juist inhoudt (Berbegal & Carpi, 2022). Als gevolg creëren zij een verkeerd beeld en krijgen economische studierichtingen een negatief imago met zich mee (Kaur & Puri, 2023).

Dit is ook sterk gelinkt aan het behalen van cijfers. Cijfers worden verondersteld indicaties te zijn van het leren door leerlingen en de beloning voor hun inspanning. Leerlingen hebben de perceptie dat: 'als ze slechte scores behalen op economie, leerlingen niet voor die studierichting zullen kiezen' (Juttler, 2020). Aangezien hoge cijfers voor economie moeilijker te behalen zijn, zullen leerlingen meestal een voorkeur geven aan andere studierichtingen, waar het makkelijker gaat verlopen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat als leerlingen slechte punten behalen op economie, hun interesse en motivatie zal afnemen. Daardoor zullen ze sneller overgaan naar makkelijkere studierichtingen (Davies & Ercolani, 2019).

Leerlingen hebben dus de perceptie dat economie een moeilijk domein is qua inhoud, maar ook bij het behalen van hoge cijfers. De uitdaging is om interesse, relevantie en begrip te kweken om leerlingen uit het secundair onderwijs aan te moedigen om economie te studeren (Livermore & Major, 2020).

2.3 Welke invloed oefent de sociale omgeving uit op de studiekeuze van een leerling?

Als leerlingen een studiekeuze moeten maken, speelt de sociale omgeving een cruciale rol. Leerlingen gebruiken vaak de inspiratie en informatie van anderen om een studierichting te bepalen (Chang et al., 2022). Die sociale omgeving bestaat onder andere uit familie, leerkrachten, onderwijsinstellingen, leeftijdsgenoten, enzovoort (Nepal & Rogerson, 2020). Het is vrij duidelijk dat leerlingen heel snel beïnvloedbaar zijn (Chang et al., 2022). Daarom is het belangrijk om nader onderzoek uit te voeren: in hoeverre beïnvloedt de sociale omgeving de studiekeuze van leerlingen?

2.3.1 Impact van leerkrachten

Een eerste factor is de invloed van leerkrachten op de studiekeuze van leerlingen. Leerkrachten nemen een essentiële en onvervangbare rol op in het onderwijs en de samenleving, aangezien zij instaan om leerlingen vaardigheden, attitudes en kennis bij te brengen (De Witte & Iterbeke, 2022). Maar tegenwoordig is het wereldwijd bekend dat er een krapte heerst op de arbeidsmarkt: een lerarentekort (Polycarp, 2022). Deze problematiek is ook terug te vinden in België, waarbij verschillende redenen kunnen bevonden worden die instaan voor het lerarentekort zoals een dalende instroom in lerarenopleidingen, een veroudering van de bevolking of de grote uitstroom van startende leraren (Van Eycken et al., 2024) (De Witte & Iterbeke, 2022). Maar het tekort aan leraren is ook sterk afhankelijk aan het gebrek aan expertise in bepaalde vakgebieden, waarbij het vakgebied economie toebehoort. Door al die redenen vormt het lerarentekort een potentiële bedreiging voor de onderwijskwaliteit. Het komt erop neer dat dit nefast is voor de leerprestaties van de leerlingen (De Witte & Iterbeke, 2022) (De Witte et al., 2024).

Daarbij horend speelt de expertise in een vakgebied gekoppeld aan de lesstijl een belangrijke rol omtrent de studiekeuze van leerlingen (Chang et al., 2022). Door het feit dat het vakgebied economie bestaat uit theoretische materie, is het belangrijk om die leerstof op een interactieve manier over te brengen aan leerlingen zoals enthousiast en ondersteunend onderwijs geven (Nepal & Rogerson, 2020). Ondanks het lerarentekort en een gebrek aan expertise in het vakgebied economie, zijn de introductiecursussen meestal op een passieve en saaie manier overgebracht. Daardoor zal de

interesse van leerlingen in die bepaalde studiekeuze verminderd worden en bestaat de kans groot dat ze overgaan of kiezen voor andere studierichtingen (Tey et al., 2020).

Naast de leerkrachtslesstijl hebben betrokkenheid, steun en advies van de leerkrachten een invloed op de studiekeuze van leerlingen (Daura & Durand, 2018). Daarom is de relatie tussen leerling en leerkracht een cruciale factor. Een leerkracht die oordeelt over de leerling zijn capaciteiten en zich niet als een voorbeeldig type gedraagt zoals ongepast gedrag en taalgebruik hanteren, zal een negatieve impact uitoefenen op de leerling. Als resultaat is een positieve, verzorgende en ondersteunende relatie tussen leerkracht-leerling cruciaal voor de studiekeuze (Kaur & Puri, 2023).

2.3.2 Impact van vrienden

Een tweede factor is de invloed van vrienden en/of leeftijdsgenoten. Leerlingen hebben de neiging om dezelfde interesses na te streven in de studiekeuzes die hun vrienden van plan zijn te volgen omdat ze sterk afhankelijk zijn van sociale verbondenheid (Tey et al, 2020). Een voorbeeld dat aangehaald wordt: 'Als geen enkele vriend of leeftijdsgenoot kiest voor een economische studierichting, dan zal de leerling hen daarin volgen' (Juttler, 2020).

Bovendien kunnen aanbevelingen van vrienden en leeftijdsgenoten de studiekeuze van leerlingen in twijfel brengen. Leerlingen zijn dus beïnvloedbaar door de meningen van anderen. Die meningen gaan al dan niet over de leerstof met betrekking tot de richting in het algemeen of de leerkrachten. Een goed voorbeeld van zo een mening is slechte beoordelingen of kritieken meegeven over leerkrachten (Chang et al., 2022).

2.3.3 Impact van broers en zussen

Bovendien zijn broers en zussen een essentieel aspect voor de beïnvloeding van de studiekeuze (Tao & Cheng, 2022). Volgens van de Vleuten, Weesie en Maas (2020) volgen jongere broers en zussen de studiekeuze van hun oudere broers en zussen op, doordat zij die keuze reeds in het verleden hebben moeten maken en meer vaardigheden en kennis hebben. Dat betekent dat zij een bron van informatie zijn voor de jongere generatie. Het is gekend dat individuen nieuwe gedragingen leren door observatie. Die observatie komt automatisch voor bij jongere broers en zussen, doordat zij heel veel tijd met elkaar spenderen. Door dit voorval zal de oudere generatie als rolmodellen of voorbeeldfiguren beschouwd worden (Joensen & Nielsen, 2018). Dat kan ook verklaard worden door het feit dat zij meer macht en kracht hebben ten opzichte van hun jongere broers en zussen (van de Vleuten et al., 2020).

Maar oudere broers en zussen worden ook vaak gezien als verzorgend omdat ze de jongere generatie aanwijzingen, adviezen en steun geven. Uiteraard is dit afhankelijk van het soort relatie dat beide generaties met elkaar hebben. Door die elementen en het feit dat ze al reeds voor die keuze hebben moeten staan, zal de jongere generatie meestal voor dezelfde studierichting kiezen (Joensen & Nielsen, 2018) (van der Vleuten et al., 2020).

2.3.4 Impact van ouders

Naast de invloed van broers en zussen zijn ouders de laatste en belangrijkste kracht. Hierbij speelt de relatie tussen ouders en hun kinderen een belangrijke rol omdat ouders namelijk instaan voor de sociale ondersteuning (Nepal & Rogerson, 2020) (Juttler, 2020). Zij kunnen dus op verschillende manieren de studiekeuze beïnvloeden.

Een eerste aspect is de socio-economische status met daarbij horend het familiale inkomen en de scholingsgraad of het opleidingsniveau van ouders. Die elementen kunnen leerlingen hun gedachten laten veranderen (Chang et al., 2022) (Tey et al., 2020). Leerlingen waarvan hun ouders lagere socio-economische statussen hebben, ondervinden moeilijkheden om de drempel te doorbreken om deel te nemen aan sterkere studiekeuzes. Die studiekeuzes refereren naar studierichtingen die zich op hoger niveau begeven zoals doorstroom- en dubbele finaliteit. Voorbeelden van studierichtingen die terug te vinden zijn in de wetenschappelijke literatuur zijn voornamelijk STEM- en economische studierichtingen (Tao & Cheng, 2022) (Livermore & Major, 2020). Chang et al. (2022), Polycarp (2022) en Juttler (2020) gaan akkoord met dit standpunt. Uiteraard is het tegengestelde ook waar: leerlingen uit hogere statussen willen de beroepsstatus van hun ouders evenaren of volgen (Davies & Ercolani, 2019).

Een tweede aspect is de beroepen of studierichtingen van de ouders (Tey et al., 2020) (Vautero et al., 2021). Volgens Tao & Cheng (2022) is bevonden dat bijvoorbeeld dochters in het gezin de studierichting die de moeder reeds heeft gedaan volgen, hetzelfde effect geldt voor vaders op zonen. Er is ook in het algemeen bewezen dat ouders die bijvoorbeeld werken in STEM-richtingen of een STEM diploma bezitten, meer kans hebben op kinderen met affectie en aanleg voor die domeinen (Van der Vleuten et al., 2020). Maar er is uiteraard ook een keerzijde aan de medaille. Het komt vaak voor dat kinderen niet gemotiveerd of geïnteresseerd zijn om in een bepaald vak zich te specialiseren als zij zien dat hun ouders grote stress ervaren op het werk (Tao & Cheng, 2022).

Bovendien is de manier waarop kinderen hun ouders waarnemen een andere factor. Dit kan ook geformuleerd worden als de taken die ouders op zich nemen ten opzichte van hun kinderen (Lee et al., 2007). Vaders worden meestal waargenomen als taakgerichte en concrete personen met de neiging om competenties voor succes buiten het gezin te bevorderen. Moeders daarentegen zijn meer persoonsgericht en emotioneel. Kinderen in een gezin zien vaders als een figuur die advies en begeleiding bieden bij praktische zaken, terwijl moeders voor emotionele steun zorgen. Beide aspecten oefenen een invloed uit op de studiekeuze van leerlingen (Tao & Cheng, 2022).

Een laatste factor is in het algemeen de ondersteuning die ouders geven aan hun kinderen. Dit betekent niet enkel de financiële ondersteuning, maar vooral het emotionele gedeelte (Tey et al., 2020). Ouders staan achter het feit dat hun kinderen moeten leren om ze zo een goede toekomst te garanderen. Bij de meeste gezinnen komt het volgende gezegde vaak genoeg aanbod: 'Je moet hard studeren om een goede toekomst tegemoet te gaan' (Fraysier et al., 2020). Hierbij speelt familiale waarde en verwachtingen ten opzichte van studeren een grote rol (Vautero et al., 2021). Daardoor gaan ouders zich meestal betrekken in de opleiding van hun kinderen. Dit doen ze door enerzijds hoge verwachtingen te stellen voor de toekomst en anderzijds hun kinderen te helpen met hun huiswerk of voor bijles te zorgen (Hillier, 2021).

Door al die bevindingen kan geconcludeerd worden dat ouders onbewust de studiekeuze van hun kinderen beïnvloeden op heel wat verschillende manieren (Vautero et al., 2021). Doordat kinderen de meeste tijd met hun ouders spenderen, vormen zij dan ook het grootste beïnvloedbare element.

3. Methodologie

3.1 Onderzoeksmethode

Om het onderwerp te onderzoeken, is er gebruik gemaakt van een kwalitatief onderzoek. 'Kwalitatief onderzoek is gericht op het verkrijgen van informatie over wat er leeft onder een bepaalde doelgroep en waarom' (Saunders et al., 2019). Door deze vorm van onderzoek te hanteren werd diepgaande informatie verkregen door in te gaan op achterliggende motivaties, meningen, wensen en behoeften van de doelgroep. In dit geval werden achterliggende redenen onderzocht omtrent de daling van de populariteit van economische studierichtingen.

Allereerst werd via een kwantitatief luik data verzameld op het niveau van schoolgroepen of scholen. Die data is afkomstig uit statistieken van Onderwijs Vlaanderen en werd reeds gebruikt voor het analyseren van het probleem. Daaruit kon geconcludeerd worden dat de daling van het inschrijvingsaantallen in economische studierichtingen plaatsvinden in het Limburgs onderwijs in de derde graad met dubbele- en doorstroomfinaliteit. Daarnaast is ervoor gekozen om de daling in een periode van tien jaar te observeren, namelijk van schooljaar 2014-2015 tot 2022-2023. Dit vormt een degelijke betrouwbare periode om trends te identificeren. Het is ook belangrijk om rekening te houden dat in verschillende jaren onverwachte gebeurtenissen zijn opgetreden. Daardoor kunnen resultaten minder representatief zijn. Voorbeelden van onverwachte gebeurtenissen zijn COVID-19 en de nieuwe modernisering in het secundair onderwijs, die is ingevoerd door de Vlaamse overheid.

Om inzicht te krijgen in de ervaringen van de doelgroep werd gebruik gemaakt van de *Grounded Theory*. Die theorie is van toepassing om nieuwe inzichten en theorieën te ontwikkelen op basis van gegevens die in de werkelijkheid zijn verworven (Saunders et al., 2019). Daarom kan de *Grounded Theory* beter gezien worden als het opbouwen van een theorie of model, waarin voortdurend empirische data en theoretische concepten met elkaar vergeleken worden (Mortelmans, 2020). Als gevolg kan men patronen identificeren en data sorteren. Die methode heeft als doel om gedrag te voorspellen en verklaren, wat in dit geval zeker van toepassing is (Khan, 2014).

Sterk gelinkt aan de *Grounded Theory*-benadering werden semi-gestructureerde interviews afgenomen om uiteindelijk inzichten uit de praktijk te kunnen verwerven. 'Interviewen is een vorm van kwalitatief onderzoek waarbij gericht data verzameld wordt in gesprek met één of meerdere personen' (Saunders et al., 2019). Dat betekent dat valide en betrouwbare data verzameld wordt die van belang zijn voor het onderzoek. Die kwalitatieve interviews hebben als doel om de doelgroepen hun houdingen en meningen over verschillende standpunten en onderwerpen te leren begrijpen. Als gevolg wordt er heel wat informatie verzameld en kan de theorie met de praktijk vergeleken worden (Khan, 2014).

Nadien kunnen de semi-gestructureerde interviews geanalyseerd worden door middel van het coderingsproces. In het coderingsproces komen drie verschillende fases aanbod: open, axiaal en selectief coderen (Mortelmans, 2020). Dit is van toepassing op beide onderzoeksgroepen (zie bijlagen - sectie 7.3). Om een duidelijk overzicht van de codes en de bevindingen van de verschillende onderzoeksgroepen te bewaren, is er gebruik gemaakt van een codeboom of een visuele datastructuur (zie sectie 3.4).

3.2 Steekproef

Door gebruik te maken van semi-gestructureerde interviews, moeten bepaalde respondenten geselecteerd worden. Dit wordt toegepast door middel van *purposeful sampling*. Hierbij worden de respondenten doelbewust gekozen door de onderzoeker in functie van het doel van het onderzoek. Er wordt op zoek gegaan naar één of enkele cases die relevante informatie kunnen verschaffen om een diepgaand inzicht te verwerven voor het onderzoek (Suri, 2011) (Saunders et al., 2019).

Het doel van het onderzoek is een verklaring vinden voor de verminderde populariteit van economische studierichtingen. Daarom is het nuttig om te kijken in welke Limburgse scholen in de derde graad met dubbele- en doorstroomfinaliteit de daling het sterkste heerst. Dit vormt in wetenschappelijke termen de populatie van het onderzoek. Met behulp van een steekproefkader kunnen de onderzoekseenheden van de populatie geselecteerd worden (Mortelmans, 2020). In dit geval is aan de hand van statistieken Onderwijs Vlaanderen enkele cijfers terug te vinden over Limburgse onderwijsinstellingen, waar dus een specifieke selectie op is uitgevoerd.

Door die resultaten te bestuderen, is ervoor gekozen om zes Limburgse onderwijsinstellingen te bevragen (Onderwijs Vlaanderen, n.d.). Door het feit dat deze scholen zich situeren over de provincie Limburg en verschillen in onderwijsstructuur, is er een groter aanbod aanwezig die gecontacteerd konden worden om deel te nemen aan het onderzoek.

Binnen de populatie is het cruciaal om vanuit verschillende perspectieven de onderzoeksvraag te benaderen. Daarom zijn twee onderzoeksgroepen gekozen. Enerzijds werden semi-gestructureerde interviews afgenomen met economische leerkrachten. Anderzijds zijn de inzichten van niet-economische leerlingen ook belangrijk. Als gevolg zijn kwalitatieve interviews afgenomen bij leerlingen die getwijfeld hebben om een economische studierichting te volgen, maar daar uiteindelijk niet voor hebben gekozen. Hierdoor krijgen leerkrachten effectief inzicht op waarom leerlingen niet kiezen voor een economische studierichting. Beide onderzoeksgroepen zijn afkomstig van de scholen die geselecteerd zijn op basis van het voorgaande kwantitatief luik en zijn actief in de derde graad met dubbele- en doorstroomfinaliteit, waar het probleem zich voornamelijk voordoet.

Om die onderzoeksgroepen aan te spreken en te overtuigen om deel te nemen aan het onderzoek, werden volgende manieren gehanteerd. Allereerst werden de geselecteerde scholen gecontacteerd via mail. Binnen enkele van die onderwijsinstellingen zijn persoonlijke contacten terug te vinden van zowel de onderzoeker als de copromotor. Dat betekent dat die scholen direct bereid waren om deel te nemen aan het onderzoek. De resterende onderwijsinstellingen, die niet geantwoord hadden via e-mail, werden telefonisch gecontacteerd. De contactpersonen van die scholen waren meestal de directie of het secretariaat, die op hun beurt contact legden met de economische leerkrachten van de derde graad in zowel dubbele- als doorstroomfinaliteit.

Om in contact te komen met de leerlingen, hebben de reeds geïnterviewde economische leerkrachten geholpen. Zij hebben hun collega's ingeschakeld om in niet-economische klassen te bevragen of enkele leerlingen tot die doelgroep behoren. Bijgevolg is er in twee niet-economische klasgroepen een gezamenlijk interview afgenomen. Dit kan omschreven worden als groepsinterviews, waarbij een groep respondenten ook wel participanten genoemd bevraagd worden (Saunders et al., 2019). Die participanten zijn in dit geval de leerlingen van de niet-economische klasgroep.

Desondanks was de onderzoeksgroep omtrent niet-economische leerlingen zeer gering en specifiek, waardoor het proces om leerlingen te vinden zeer moeizaam verliep. Daarom werd een volgende tactiek ingevoerd: de onderzoeker gaf in de niet-economische klassen uitleg over het onderzoek en de verwachtingen waaraan deelnemende leerlingen dienden te voldoen. Achteraf werden de contactgegevens van de onderzoeker achtergelaten, zodat leerlingen die geïnteresseerd waren om te helpen toch contact konden opnemen. Als resultaat waren enkele niet-economische leerlingen in staat om deel te nemen aan het onderzoek. Uiteindelijk hebben volgende respondenten deelgenomen aan het onderzoek:

Tabel 1. Beschrijving respondenten

Respondent		Onderzoeksgroep	School	Studierichting
1	H.C.	Leerkracht	HGI Bilzen	Economie
2	I.S.	Leerkracht	Spectrumcollege Beringen	Economie
3	S.L.	Leerkracht	WICO Pelt	Economie
4	K.L.	Leerkracht	VIIO Borgloon	Economie
5	K.L.	Leerkracht	X Plus Lommel	Economie
6	S.M.	Leerkracht	VIIO Tongeren	Economie
7	A.H.	Leerkracht	VIIO Tongeren	Economie
8	O.G.	Leerling	HGI Bilzen	Wetenschappen-Wiskunde
9	T.V.	Leerling	Spectrumcollege Beringen	Latijn-Moderne Talen
10	A.V.	Leerling	WICO Pelt	Biotechnologische en chemische STEM-Wetenschappen
11	P.D.	Leerling	VIIO Borgloon	Latijn-Wiskunde
12	5WWI1	Klas	VIIO Tongeren	Wetenschappen-Wiskunde
13	5WWI2	Klas	VIIO Tongeren	Wetenschappen-Wiskunde

3.3 Dataverzameling

Nadat de respondenten toestemming hebben gegeven om deel te nemen aan het onderzoek, is het van belang om rekening te houden met de ethiek van het onderzoek. Alvorens het interview met leerkrachten plaatsvond werd een *informed consent* getekend waarin volgende elementen beschreven staan: wat het onderzoek expliciet inhoudt, hoe er met data of gegevens wordt omgegaan, waar de respondent met vragen of klachten terecht kan en dat de respondent toestemt om deel te nemen aan het onderzoek (zie bijlagen – sectie 7.2). Er werd ook duidelijk meegedeeld dat de anonimiteit van zowel de leerkrachten als leerlingen worden gerespecteerd. Dat betekent dat pseudonimisering van toepassing was. Als laatste werd bij de start van het gesprek bevraagd of een geluidsopname toegestaan was, met de bedoeling om makkelijker analyses te trekken uit het desbetreffende interview.

Om een interview effectief uit te kunnen voeren is er nood aan een interviewleidraad. Een interviewleidraad is handig om een algemeen overzicht te bewaren van alle vragen die opgesteld zijn. Die leidraad is opgedeeld in verschillende secties, die overeenkomen met de literatuurstudie (zie bijlagen – sectie 7.1). Elke geformuleerde vraag heeft ook een doel. Dat doel kan zijn om meer informatie te verkrijgen over het onderwerp, het gedrag of emoties van de respondenten uit te lokken en te bestuderen of de theorie met de praktijk te vergelijken.

In de interviewleiden van zowel de leerkrachten als leerlingen zijn er drie soorten vragen aanwezig. Als eerste wordt bij de start van elk onderzoeksthema een open vraag gesteld. Een open vraag heeft als doel de geïnterviewde uit te nodigen om een uitgebreid antwoord te geven en om zijn of haar meningen kenbaar te maken of feiten te achterhalen. Een voorbeeld is 'Welke factoren kunnen volgens u verklarend zijn voor de daling van economische studierichtingen?'. Op basis van de antwoorden kunnen enkele verdiepende vragen gesteld worden, die van belang zijn om het onderzoeksonderwerp verder uit te diepen. Als laatste is er gebruik gemaakt van specifieke en gesloten vragen in de vorm van stellingen. Aan de hand van die stellingen kan specifieke informatie verkregen en feiten of meningen bevestigd worden (Saunders et al., 2019). Een voorbeeld van een stelling die gehanteerd is in de desbetreffende interviewleiden: 'Economie bevat een enorme hoeveelheid concepten en definities, die kunnen leiden tot verwardheid bij leerlingen'. Hierbij moest de respondent aangeven of hij/zij akkoord ging en zich nader verklaren.

Door het feit dat de bevroagde leerlingen pubers zijn rond 17-18 jaar, is het van belang om hun interactief te betrekken bij het interview. Doordat niet alle deelnemers de achtergrond of neiging hebben om op een open vraag een antwoord te bieden, is het stellen van vragen in een algemeen-naar-specifiek patroon belangrijk om toe te passen. Maar er zijn ook *elicitation techniques* gehanteerd. Die technieken verwijzen naar: 'een categorie van onderzoekstaken die visuele, verbale of schriftelijke stimuli gebruiken om deelnemers aan te moedigen over hun ideeën te praten' (Barton, 2015). *Elicitation techniques* hebben ook als doel om de machtsongelijkheid tussen interviewer en respondent te verminderen, waardoor men zich vertrouwelijker en veiliger voelt (Barton, 2015). Dit is sterk van toepassing bij het bevroagen van pubers. Als gevolg zijn enkele van die technieken terug te vinden in de interviewleidraad.

Allereerst is het van algemeen belang om een makkelijker taalgebruik te hanteren bij jongeren, zodat ze de vragen goed kunnen begrijpen en geen misverstanden ontstaan tijdens het interview. Een eerste techniek die van toepassing was, is de *arrangement task*. Hierbij werd een open vraag gesteld aan de leerling, waardoor de kennis geprikkeld werd. Achteraf werden kaartjes met bepaalde criteria voorgelegd, die de leerling moest rangschikken van meest tot minst belangrijk en bijkomende uitleg geven. Die methode zorgt ervoor dat leerlingen niet in het donker gissen en hun meningen kunnen baseren op basis van categorieën (Barton, 2015). Twee voorbeelden die verwikkeld zijn in de interviewleidraad, zien er als volgt uit:

- 1) Bij een eerste *arrangement task* konden leerlingen kiezen uit verschillende criteria die gerelateerd waren aan het studiekeuzeproces, namelijk hoe zij hun studierichting gedurende de schoolloopbaan hadden gekozen. Enkele voorbeelden van criteria waren: op basis van eigen interesses, door het feit dat ze later een job in dat studiegebied willen uitoefenen, enzovoort.
- 2) Een tweede doe-opdracht had betrekking op de perceptie van leerlingen over de economische studie. Hierbij werden enkele redenen voorgelegd omtrent waarom leerlingen niet voor een economische studierichting hadden gekozen.

Naast de *arrangement task* was ook een tweede techniek gebruikt, namelijk *freelisting*. Dit wordt als een simpelere vorm van *elicitation techniques* gezien, waarbij de respondent voorbeelden moet vermelden die behoren tot een bepaald thema (Barton, 2015). De niet- economische leerlingen moesten in dit geval personen opsommen die een invloed kunnen hebben op de studiekeuze van leerlingen. Achteraf werd gereflecteerd of die personen ook daadwerkelijk een invloed hadden op hun studiekeuzeproces, waardoor specifieke informatie bevonden werd.

Een laatste methode die werd gehanteerd om relevante informatie te verzamelen was de *sentence completing*. Het woord spreekt voor zich, namelijk zinnen vervolledigen (Barton, 2015). De leerlingen kregen een zin toegewezen die ze moesten aanvullen met betrekking tot de perceptie van de economische studierichtingen. Daardoor kon bestudeerd worden wat de mening van leerlingen was omtrent het vakgebied economie. Volgende zinnen werden voorgelegd aan de desbetreffende onderzoeksgroep: 'Ik vind economie...' en 'Als ik aan economie denk, dan denk ik aan...'.

In totaal waren zeven leerkrachten van zes verschillende scholen en vier leerlingen bereid om deel te nemen aan het interview. De mogelijkheid bestond om het interview zowel fysiek als online te laten verlopen naargelang de voorkeur van de geïnterviewde. Daarnaast kreeg de onderzoeker de kans om in twee niet-economische klasgroepen een groepsinterview af te nemen. Hierbij werden de interviewvragen in vier delen opgesplitst:

- Het studiekeuzeproces van leerlingen
- De perceptie van leerlingen ten opzichte van de economische studie
- De invloed van de sociale omgeving
- Het concluderende gedeelte

Leerlingen die getwijfeld hebben om een economische studierichting te volgen in die niet-economische klas, werden toegewezen om de vragen rond het onderdeel van de perceptie over economische studierichtingen te beantwoorden. De andere groepen kregen dan de resterende

onderdelen aangewezen omdat dit eerder als algemene vragen beschouwd konden worden. Om voldoende valide en betrouwbare informatie in te winnen gingen de leerlingen in groepjes de voorgeschotelde vragen overlopen en discussiëren. Er werd van hen ook gevraagd om de belangrijkste bevindingen op papier te zetten, waardoor een schriftelijke versie beschikbaar was met de antwoorden op de vragen. Hiervoor kregen ze een voorbereidingstijd van ongeveer vijftien minuten. Achteraf werden de antwoorden door de verschillende groepen mondeling toegelicht. Dit is waardevol voor zowel de onderzoeker als voor de leerkracht die aanwezig was bij het klassikaal interview omdat de meningen en visies omtrent het vakgebied economie en het studiekeuzeproces aan het daglicht kwamen.

3.4 Data-analyse

Om de kwalitatieve interviews te analyseren, is een coderingsproces toegepast. Dat coderingsproces bevat drie fasen: open, axiaal en selectief coderen (Williams & Moser, 2019). Om een antwoord te geven op de onderzoeksvraag is het noodzakelijk om de twee onderzoeksgroepen te bestuderen. Daarom is hetzelfde proces gehanteerd voor zowel leerkrachten als leerlingen.

Vooraleer het coderingsproces werd uitgevoerd, zijn transcripties van de interviews aan bod gekomen. Het doel van die transcripties is een inzicht krijgen in de uitspraken van de respondenten, die nodig zijn om uiteindelijke resultaten te formuleren.

Nadien vond de eerste fase van het coderingsproces plaats. Bij het open coderen werden de interviews opgedeeld in kleine tekstfragmenten of zinnen, die vervolgens een passende code kregen om de betekenis ervan te verduidelijken. Daarna ging de volgende fase van start, namelijk het axiaal coderen.

Tijdens het axiaal coderen werden verbanden gezocht tussen de open codes binnen de interviews. Daarom werden overkoepelende axiale codes per onderzoeksgroep geïdentificeerd en tot een aantal beperkt, zodat een duidelijk overzicht beschikbaar was. Aangezien twee onderzoeksgroepen geanalyseerd waren, werd er voor elke groep een unieke datastructuur opgesteld. Maar om consistentie te behouden, is er gestreefd naar het gebruik van vergelijkbare axiale codes binnen de twee desbetreffende onderzoeksgroepen. Voor elke onderzoeksgroep zijn volgende axiale codes gehanteerd:

- Voor de onderzoeksgroep omtrent economische leerkrachten zijn negentien axiale codes beschikbaar.
- Voor de onderzoeksgroep omtrent niet-economische leerlingen zijn twintig axiale codes aanwezig.

Om het coderingsproces af te sluiten is het selectief coderen van toepassing. Bij het selectief coderen zijn gezamenlijke verbanden en relaties tussen alle interviews en verzamelde informatie onderzocht. Uiteindelijk zijn drie selectieve codes ontwikkeld, die vanzelfsprekend zijn voor het onderzoek. Die selectieve codes komen overeen met de structuur van de literatuurstudie en vormen de basis voor de resultaten sectie:

- Het studiekeuzeproces van leerlingen
- De perceptie over economische studierichtingen
- Invloed van de sociale omgeving

Het onderzoeken van twee onderzoeksgroepen heeft geleid tot het verzamelen van een aanzienlijke hoeveelheid nieuwe informatie binnen een kort tijdsbestek. Hierdoor zijn diverse nieuwe inzichten verkregen die valide uitspraken ondersteunen. Daarom zijn visuele datastructuren gemaakt, zodat het gemakkelijk was om alle informatie samen te voegen en terug te vinden (zie figuren 4 en 5 – visuele datastructuren).

Figuur 4: Visuele datastructuur van leerkrachten

Figuur 5: Visuele datastructuur van leerlingen

4. Resultaten

Door de data te analyseren en te verwerken in een coderingsproces, kunnen nieuwe inzichten van zowel leerkrachten als leerlingen bevonden worden. Daarom zal in deze sectie de gevonden onderzoeksresultaten toegelicht worden aan de hand van citaten uit de getranscribeerde interviews. De resultaten die bekomen zijn, zullen per thematische cluster vermeld worden. Die thematische cluster is overeenkomstig met de indeling van de selectieve coderingen (zie sectie 3.4).

4.1 Het studiekeuzeproces van leerlingen

Het studiekeuzeproces van leerlingen is volgens de literatuur uitermate belangrijk voor toekomstige werkgelegenheid en het creëren van kennis en vaardigheden (Davies & Eroclani, 2019). Maar hoe bepalen leerlingen hun studiekeuze? Op basis van de bevindingen uit de semi-gestructureerde interviews kan bevonden worden dat verschillende elementen een rol spelen in het besluitvormingsproces van leerlingen. In de volgende onderdelen komen die elementen aan bod:

4.1.1 Doorslaggevende keuzefactoren

Wat zijn doorslaggevende factoren om voor een bepaalde studierichting te kiezen? Volgens beide onderzoeksgroepen spelen de eigen talenten of capaciteiten een cruciale rol in het maken van een studiekeuze. Dit begint al in de eerste graad, waarbij leerlingen vanaf het tweede jaar regelmatig hun rapporten krijgen en bespreken. Door deze evaluaties worden niet alleen de goede en minder goede vakken geïdentificeerd, maar er wordt ook gekeken naar de redenen achter deze prestaties. Dit bevordert een dieper begrip van individuele talenten en een bewustzijn van de eigen capaciteiten. Tegen de tijd dat leerlingen vijftien of zestien jaar oud zijn, hebben ze vaak al een beter zicht in wat ze goed kunnen en waar hun passie ligt. Daarom proberen zij vakken waar ze niet sterk in uitblinken te vermijden. Daaruit kan afgeleid worden dat leerlingen rekening houden met de reeds behaalde cijfers en kijken waar hun bekwaamheden gelegen zijn. Dat betekent dus dat zij in staat zijn om een weloverwogen keuze te maken die gebaseerd is op objectieve cijfers en capaciteiten.

'Dat ze zo meer het analyseren en kijken van allee waar liggen mijn talenten en interesses en waar heb ik genoeg voor gedaan of soms ook waar liggen mijn capaciteiten niet' (Leerkracht, VIIIO Tongeren).

'Dan denk ik dat als nummer twee antwoord D gaat zijn door reeds behaalde cijfers, puur ook door het feit dat talenvakken mij minder goed liggen en dus ook minder behaalde cijfers zijn' (Leerling, HGI Bilzen).

Bovendien benadrukken leerlingen het belang van interesse bij het maken van studiekeuzes. Voor velen staat hun interessegebied op de eerste plaats gelinkt aan het behalen van goede cijfers. Dat is te verklaren door het feit dat ze erkennen dat persoonlijke interesse een directe invloed heeft op hun motivatie om te leren en uiteindelijk het behalen van goede resultaten. Dit gevoel wordt versterkt door het besef dat vakken waar ze minder belang aan hechten vaak resulteren in lagere cijfers. Daarom zien ze het selecteren van een studierichting als een kwestie van het volgen van hun passies. Ze zijn van mening dat een keuze vooral moet worden gebaseerd op het interesseveld van de individuele leerling omdat dit uiteindelijk het belangrijkste criterium is voor het behalen van succes en voldoening in hun studie.

'Als het u niet interesseert, dan ga je het ook niet willen leren en geen goede cijfers behalen!' (Leerling, VIIO Tongeren).

'Uhm ik denk... door wat ik al eerder heb gezegd dat op basis van interesses de doorslaggevende criteria is geweest om mijn studiekeuzes te maken. Uhm ja ik vind dat een keuze vooral afhangt van het interesseveld van een leerling en dat dit ook het belangrijkste criterium is en ja daar blijf ik wel bij!' (Leerling, VIIO Borgloon).

Maar leerkrachten hebben een totaal andere visie omtrent dit standpunt. Zij signaleren dat interesse vaak een beperkte rol speelt bij het studiekeuzeproces van leerlingen, vooral op jonge leeftijd. Zij erkennen dat het voor veel leerlingen moeilijk is om op die leeftijd al een duidelijk beeld te hebben van hun interesses en passies. Alhoewel er enkele uitzonderingen zijn, is dit niet representatief voor de meerderheid. Over het algemeen lijken leerlingen volgens de leerkrachten nog niet volledig in staat te zijn om hun studiekeuze te baseren op een diepgaand begrip van hun eigen interesses.

Een andere doorslaggevende keuzefactor die werd aangehaald door beide onderzoeksgroepen is de breedte van een studierichting. Bij het maken van een studiekeuze leggen leerlingen dus vaak de nadruk op de breedte van de mogelijkheden die een richting biedt. Ze willen in staat zijn om verschillende richtingen uit te kunnen gaan en zien hun studiekeuze als een investering in de toekomst, met het oog op zowel verder studies als de arbeidsmarkt.

'Dus ik denk hoe dat... hoe die hun studiekeuze maken dat is wat zijn allemaal mijn opties op de derde graad en verdere studies en uhm waar kan ik het meeste kanten mee op' (Leerkracht, VIIO Tongeren).

Ondanks dat ze een brede richting kiezen, betekent het niet dat ze al weten wat ze in de toekomst willen doen. Dit is te verklaren door het gebrek aan kennis en begrip over verschillende beroepen en studierichtingen. Het komt erop neer dat zij weinig ervaring hebben met de diversiteit aan beroepen en weten niet precies wat bepaalde jobs inhouden. Hoewel ze zich wellicht bewust zijn van de noodzaak om na te denken over hun toekomst na het afronden van de studie, ontbreekt het hen aan specifieke doelen of een duidelijk beeld van beroepen die ze in de toekomst willen uitoefenen. Daarom beweren de leerlingen als ook de leerkrachten dat ze hun studiekeuze niet hebben gebaseerd op het domein waarin ze later tewerkgesteld willen zijn.

'Uhm ja ik heb eigenlijk ook nog totaal geen echt idee wat ik zou willen studeren later' (Leerling, HGI Bilzen).

Leerlingen hechten ook een grote waardering aan het hebben van een stevige basis zoals wiskunde omdat dit hen de flexibiliteit geeft voor verdere studies. Daarom wordt de doorstroomfinaliteit door veel leerlingen als aantrekkelijk beschouwd vanwege de brede focus en mogelijkheden. Zij geven dan ook toe dat ze willen voorkomen om over te schakelen naar de dubbele finaliteit, die hen mogelijk in een TSO-achtige richting zou duwen. Daaruit kan afgeleid worden dat richtingen in de dubbele finaliteit door leerlingen als minder worden beschouwd. Ze willen dus de focus behouden op het volgen van een pad dat hen opties biedt en hen niet beperkt tot een specifiek domein.

'Er werd ons ook verteld dat als je een richting deed in de doorstroomfinaliteit domeingebonden dat dit te vergelijken was met het TSO van vroeger en... ja om eerlijk te zijn wou ik dat absoluut niet!' (Leerling, WICO Pelt).

Als laatste vormt de grote verscheidenheid aan studierichtingen volgens de leerkrachten een doorslaggevende keuzefactor, die toch enkele moeilijkheden met zich meebrengt voor de leerlingen. Als gevolg zorgt dit voor aanzienlijke keuzestress, waardoor leerlingen het moeilijk vinden om een beslissing te nemen tussen al die opties. Maar dit wordt nog verergerd door het feit dat sommige scholen klein van omvang zijn, waardoor zij niet in staat zijn om bepaalde richtingen aan te bieden vanwege het beperkte aantal leerlingen. Dit kan leiden tot een onbalans in het aanbod van bepaalde richtingen en een gebrek aan diversiteit in studiekeuzes. Een uitstekend voorbeeld dat toegelicht kan worden is dat één van de deelgenomen scholen de richting Economie-Moderne Talen ontbreekt, wat resulteert in een tekort aan leerlingen die geïnteresseerd zijn in economische vakken. Gedurende het interview met de onderzoeksgroep leerlingen komen deze standpunten niet naar voren.

'Ik denk dat er nu ook heel wat meer keuzestress is omdat er veel meer mogelijkheden zijn om te kiezen' (Leerkracht, X Plus Lommel).

'We zijn ook een kleine school en hebben maar een bepaald aantal studierichtingen.'
(Leerkracht, VIIO Borgloon).

4.1.2 Aanwezigheid van informatiebronnen

Om de juiste studiekeuze te maken moeten informatiebronnen aanwezig zijn. Uit de interviews met zowel leerkrachten als leerlingen is bevonden dat leerlingen zelf geen initiatief nemen om informatie op te zoeken over de verschillende studierichtingen die beschikbaar zijn. Dat betekent dat scholen de leerlingen moeten aansporen om informatie te verschaffen en ze zo op de hoogte te blijven houden. Daarom draagt de school uitermate bij aan het studiekeuzeproces van leerlingen door verschillende informatiebronnen beschikbaar te stellen, maar ook door het organiseren van evenementen en activiteiten. Volgende bronnen worden door zowel de leerkrachten als leerlingen vermeld:

- Infosessies, opendeurdagen en studiekeuzebeurzen zijn aanwezig voor zowel de leerlingen als de ouders om eens een bezoekje te brengen en meer informatie te verschaffen. Dit geldt voor elke overstap naar een andere graad. Daarmee wordt bedoeld het intreden in de eerste graad, maar ook de overgang naar de tweede en derde graad.
- Via de website van de school zijn lessentabelen en folders aanwezig omtrent het aanbod van de studierichtingen. Daarbij zijn bij de verschillende studierichtingen een bijkomend profiel gelinkt, waaraan de leerlingen zichzelf kunnen identificeren op basis van interesse en eigen talenten om zo de best mogelijke richting te kunnen kiezen.
- De school organiseert proeflessen waarbij de leerlingen in contact komen en daadwerkelijk kennis leren maken met de verschillende studierichtingen.

De verschillende bronnen van informatie zijn duidelijk meegedeeld door beide onderzoeksgroepen, maar welke soort informatie verschaffen scholen nu juist aan de leerlingen? Leerkrachten beweren dat ze informatie geven over de studierichtingen die aanwezig zijn en wat de inhoud daarvan betreft. Daarnaast geven zij ook relevante voorlichting omtrent de carrière- en toekomstmogelijkheden. De bevroegde leerlingen ervaren dit proces helemaal anders. Zij geven enerzijds aan dat ze niet weten wat hen te verwachten staat omtrent de inhoud van de studierichtingen. Als gevolg moet er dus duidelijker gecommuniceerd worden met de leerlingen. Anderzijds ondervinden zij dat ze totaal geen idee hebben welke toekomst- en carrièremogelijkheden bereikt kunnen worden aan de hand van de verschillende studierichtingen. Hierbij is zeker verbetering nodig.

'Naar mijn mening moet er nog veel meer gecommuniceerd worden naar de leerlingen toe en meer duidelijk gemaakt worden wat al deze richtingen inhouden' (Leerling, WICO Pelt).

'Maar die carrièremogelijkheden... allee welke carrièremogelijkheden verbonden zijn aan die richtingen wordt quasi niet echt gezegd' (Leerling, VIIO Borgloon).

4.2 Perceptie over economische studierichtingen

De onderzoeksgroep van leerkrachten heeft meermaals aangegeven dat het studeren van een economische studierichting veel voordelen met zich meebrengt op vlak van waardevolle vaardigheden en inzichten ontwikkelen die ze dagelijks kunnen toepassen. Enkele voorbeelden van ontwikkelde vaardigheden zijn inzichtelijk denken, grafieken interpreteren en logische verbanden leggen. Al die vaardigheden zijn sterk verbonden aan de eindtermen en ontwikkelingsdoelen die de overheid heeft laten opstellen. Als gevolg wordt er gebruik gemaakt van leerplannen: een overzicht van de leerstof die in een klas moet worden behandeld. Daarom worden bepaalde onderwerpen aangekaart om zo die leerdoelen te bereiken (Onderwijs Vlaanderen, n.d.). Daarnaast helpt het vakgebied economie de leerlingen de actualiteit beter te begrijpen en relevante maatschappelijke kwesties te analyseren, waardoor ze een inzicht ontwikkelen in complexe onderwerpen die vaak in de media aan bod komen. Wat opvallend is voor de leerkrachten is het feit dat leerlingen die effectief voor een economische studierichting kiezen vaak een brede interesse omvatten en zich daadwerkelijk willen inzetten om bij te leren.

Ondanks dat een economische studierichting veel voordelen met zich meebrengt, zijn alle leerkrachten, die bevestigd zijn in het onderzoek, zich bewust van de sterke daling op de economische studierichtingen. Dit is te herkennen aan het beperkt aantal inschrijvingen van de leerlingen. Maar waarom kiezen leerlingen niet voor een economische studierichting? Welke factoren spelen hier een rol in mee?

4.2.1 Verkeerde perceptie over een economie studierichting

De niet-economische leerlingen geven in het interview aan dat ze het vakgebied economie wel interessant en nuttig vinden in het leven, maar aarzelden om een economische studie te volgen vanwege het gebrek aan voorkennis. Het idee om binnen een kort tijdsbestek alle termen en basiskennis te moeten leren, wordt als ontmoedigend ervaren. Dat betekent dat leerlingen volledig vanaf nul moeten beginnen, waardoor zij terughoudend zijn om de uitdaging aan te gaan. Ongeacht dat ze niet voor een economische studie kiezen, beschouwen ze een stevige basis in economische kennis als voordelig en relevant om te beschikken.

Maar de meest voorkomende reden waarom leerlingen niet voor een economische studierichting kiezen is het feit dat zij een verkeerde perceptie hebben over deze studierichtingen. Dit standpunt komt voort uit de bevindingen van beide onderzoeksgroepen. Het blijkt dat veel leerlingen een verkeerd beeld hebben vanwege een gebrek aan begrip van wat het vak echt inhoudt en welke mogelijkheden het biedt voor toekomstige carrières. Dit gebrek aan inzicht leidt tot een negatieve perceptie van economische studierichtingen, waarbij het vakgebied vaak wordt geassocieerd met administratief werk zoals boekhouding en met cijfers/winsten werken. Daardoor denken leerlingen dat het vakgebied economie een zeer mathematische leerstof bevat, wat uiteindelijk gezien wordt als saai en te theoretisch. Als gevolg twijfelen leerlingen aan de relevantie en aantrekkelijkheid van het studeren van een economische studierichting en kiezen vaak voor andere richtingen waarvan ze denken dat ze interessanter en minder beperkend zijn.

'Economie zien andere of sommige als een bureaujobke om de hele dag achter de computer te zitten en ja... dat is niet meer zo in trek' (Leerkracht, VIIIO Borgloon).

'Want ik heb wel interesse in de economie maar ja door het feit dat ik niet goed weet wat dat allemaal inhoudt en ja wat er allemaal mee bereikt kan worden in de toekomst ja... heb ik daar ook niet voor gekozen' (Leerling, VIIO Borgloon).

Volgens de onderzoeksgroep van de niet-economische leerlingen zijn introductiecursussen in de economie vaak niet effectief genoeg. Door het feit dat die cursus één keer per week wordt gegeven, blijft de geziene leerstof heel oppervlakkig. In andere woorden wordt elke week een ander onderwerp toegelicht en behandeld, waardoor leerlingen aangeven dat ze geen duidelijk inzicht hebben in wat het vakgebied economie juist inhoudt. Zij vinden dit spijtig omdat ze net graag kennis willen maken met dat vakgebied en diepgaandere informatie willen verkrijgen. Economische leerkrachten gaan akkoord met dit standpunt.

Volgens beide onderzoeksgroepen is er nog een andere doorslaggevende factor die bijdraagt aan de mislukking van economische introductiecursussen: permanente evaluatie. Leerlingen doen hiervoor niet veel moeite en ervaren de leerstof als makkelijk omdat er ook geen examen aanwezig is. Als gevolg raken zij niet betrokken bij de leerstof. Uiteindelijk zorgt die introductiecursus voor geen relevante meerwaarde aan de leerlingen, aangezien ze nog steeds niet weten wat het vakgebied economie inhoudt en welke mogelijke carrièreopties hieraan verbonden zijn. Daarom dragen die cursussen sterk bij aan de verkeerde perceptie die leerlingen bezitten over een economische studierichting.

'Ik denk dat wel, maar dat is dan ook zo een permanente evaluatie en wordt dat niet als au-serieus genomen' (Leerkracht, VIIO Tongeren).

'Toen zagen we niks! Het was gewoon het berekenen over hoeveel loon we hadden... en we hebben dan één keer iets interessants gezien maar dat was ook heel oppervlakkig, maar eigenlijk was dat echt geen economie... het stelde echt niks voor!' (Leerling, VIIO Tongeren).

4.2.2 Verschillende moeilijkheden van toepassing

Niet enkel de verkeerde perceptie over het vak economie brengt moeilijkheden met zich mee, maar ook de gehele economische studierichtingen vergen uitdagingen voor de leerlingen. Leerkrachten merken tegenwoordig op dat leerlingen geen moeite doen om de leerstof bij te houden, wat resulteert in lagere slagingspercentages. Dat kan volgens hen verklaard worden door dat veel leerlingen op die leeftijd immers pubergedrag vertonen. Maar ook de verwachtingen van zowel de ouders als de school liggen hoog, waardoor leerlingen moeilijkheden ervaren om veel inzet te tonen en de leerstof actief bij te houden om succesvol te zijn in hun studierichting. Dit geldt voor alle studierichtingen in de derde graad.

Doordat economie een opbouwende cursus is, vormt dit nog een moeilijkheid voor de leerlingen. Als leerlingen de lessen niet goed volgen, missen ze belangrijke bouwstenen en kunnen ze de verdere ontwikkeling van de leerstof niet goed volgen. Dit kan ook wel vergeleken worden als een legosysteem dat van toepassing is bij meerdere vakken zoals wiskunde. Volgens de economische leerkrachten is de opbouw van het cursusmateriaal binnen het vakgebied economie totaal verschillend ten opzichte van wetenschapsvakken. Binnen die wetenschapsvakken wordt ook

theoretische materie gegeven, waarbij de focus niet zozeer gelegd wordt op verbanden leggen maar eerder formules of termen vanbuiten leren. Die theorie wordt dan meestal omgezet naar de praktijk door labo's uit te voeren. Daarom beweren economische leerkrachten dat leerlingen liever praktisch te werk gaan in plaats van theoretische materie te leren en begrijpen.

Zoals eerder vermeld, hechten leerlingen een grote waarde aan de breedte van de studierichting waarrond het aantal uren wiskunde zitten. Wiskunde wordt in hun ogen als iets waardevols beschouwd, wat volgens hen in de toekomst sterk van pas kan komen. De meerderheid van de scholen die deelgenomen hebben aan het onderzoek, hebben volgende economische studierichtingen in hun aanbod die zich bevinden in verschillende finaliteiten:

- Binnen de doorstroomfinaliteit kunnen leerlingen kiezen voor twee verschillende trajecten. Het eerste traject is domeinoverschrijdend en bieden de scholen Economie-Moderne Talen en Economie-Wiskunde aan de leerlingen qua economische studierichtingen. Het tweede traject wordt benoemd als domeingebonden, die ook wel gerefereerd wordt naar de sterkere TSO-richting van vroeger (Onderwijs Vlaanderen, n.d.). Hierbij is onder andere Bedrijfswetenschappen als economische studierichting terug te vinden.
- In de dubbele finaliteit zijn de economische studies Commerciële- en Bedrijfsorganisatie terug te vinden bij de bevraagde scholen.

Al die richtingen bevatten verschillende wiskunde uren ten opzichte van elkaar, wat een groot contrast vormt voor leerlingen. De grote variatie aan wiskunde uren in verschillende economische studierichtingen kan verklaard worden door het bereiken van de specifieke eindtermen die door de overheid is opgesteld. Het aantal uren wiskunde dat een school gebruikt is vrij in te vullen zolang die eindtermen behaald worden. Dat betekent dat elke economische studierichting een andere eindterm bevat, waardoor diverse wiskunde uren aangekoppeld worden (Onderwijs Vlaanderen, n.d.). Zowel leerlingen als leerkrachten beweren dat er geen gulden middenweg bestaat omtrent het aantal uren wiskunde, wat uiteraard spijtig is. Zij ondervinden bijvoorbeeld dat zeven uur wiskunde in een economische studierichting te hoog gegrepen is. Drie à vier uur wiskunde daarentegen vinden zij te weinig om een voordeel uit te halen voor toekomstige studies. Daarom moet volgens beide onderzoeksgroepen hier zeker op ingezet worden.

'Ik heb nog maar vijf leerlingen voor economie in het vijfde middelbaar. Dus ja het zal... in vroegere normen zal dat één klas zijn geweest ja...' (Leerkracht, Spectrumcollege Beringen).

Bovendien speelt de modernisering hierin ook een rol volgens de leerkrachten. Sinds de modernisering is het aantal economische klassen sterk verminderd. Dat kan verklaard worden door enerzijds de invulling van het aantal uren wiskunde (die hierboven beschreven staat) en anderzijds de afschaffing van de richting Economie-Wetenschappen. Voordat de modernisering van het onderwijssysteem plaatsvond, was die richting een populaire keuze onder de leerlingen. Die studie bood een combinatie van wetenschappen, wiskunde en economie aan. Dat betekent een ruime opleiding waar veel toekomstmogelijkheden aangebonden waren. Deze richting bestond uit vijf uur wiskunde, wat een ideale gulden middenweg vormde voor leerlingen die het zware wiskundepakket

niet aankonden. Helaas met de invoering van het nieuwe systeem is Economie-Wetenschappen niet meer beschikbaar in de derde graad, wat wordt gezien als een gemiste kans door zowel de leerlingen als de leerkrachten. Hier is echter een beperking aangebonden slechts één van de zes bevroegde scholen geeft deze problematiek weer, waardoor in de nabije toekomst verder onderzoek vereist is om te achterhalen of andere scholen hiermee akkoord gaan.

'Nu hebben we het grote probleem naar volgend jaar toe en we merken dat heel fel op de studiekeuzebeurs dat uhm kinderen moeten kiezen tussen drie uur wiskunde he of zeven uur wiskunde. Dus die Economie-Wetenschappen is weggevallen en we voelen dat echt wel als een gemiste kans eigenlijk voor heel wat leerlingen, zal ik zeggen'
(Leerkracht, VIIO Tongeren).

'Ik vind dat Economie-Wetenschappen er niet meer is... dat is ook wel ja ik vind dat heel erg dat die keuze weg is gevallen' (Leerling, VIIO Tongeren).

Een laatste en belangrijkste reden waarom leerlingen niet kiezen voor een economische studierichting is door de invloed van STEM. Leerlingen ervaren STEM-richtingen als aantrekkelijker vanwege hun praktische aard met hands-on experimenten en projecten zoals met labojassen en proefbuisjes kennismaken met wetenschapsvakken. Daardoor krijgen leerlingen de visie dat het vakgebied economie een saaier en theoretischer materie bevat, waardoor het aanmoedigen om een economische studierichting te volgen heel moeizaam verloopt volgens de economische leerkrachten.

'De aantrekkelijkheid en daar hebben wij toch een nadeel tegenover bijvoorbeeld wetenschappen die daar staan met hun proefjes en wat weet ik al allemaal...'
(Leerkracht, HGI Bilzen).

Deze perceptie wordt ook versterkt door de uitgebreide promotie van STEM-richtingen door de overheid en via sociale media, waardoor het imago van economie wordt beïnvloed. Leerlingen worden onbewust in hun oor gefluisterd door leerkrachten en hun ouders dat economische richtingen makkelijker zijn dan STEM-richtingen, wat uiteraard niet van toepassing is. Doordat wetenschappen populairder is worden die richtingen hoger aangeschreven of aanbevolen aan leerlingen in vergelijking met economische studierichtingen.

'Alles is STEM tegenwoordig! Hm ja die reclame van die STEM-richtingen, de media van STEM en economie ja daar wordt niet veel rond gemaakt' (Leerkracht, Spectrumcollege Beringen).

4.3 De invloed van de sociale omgeving

Vanuit de analyses van beide onderzoeksgroepen komt de invloed van de sociale omgeving daadwerkelijk aan bod. Maar wie oefent nu een invloed uit op de studiekeuze van leerlingen en op welke manier? Dat wordt in dit gedeelte expliciet beschreven.

4.3.1 De invloed van broers en zussen

Zoals eerder vermeld in de literatuur oefenen broers en zussen een invloed uit op de studiekeuze van leerlingen. Maar dit fenomeen is nergens terug te vinden in de empirische resultaten. Tijdens de kwalitatieve interviews met zowel leerlingen als leerkrachten werd de sociale omgeving gekenmerkt door enkel en alleen leerkrachten, ouders en vrienden. Daarbij kwam de categorie omtrent broers en zussen zelden aanbod. Dit kan verklaard worden door het feit dat de bevraagde leerlingen zich bevinden in een gezinssituatie waarin zij enig kind zijn of jongere broers en zussen hebben. Maar als leerlingen oudere broers of zussen hebben, beweren zij dat die personen geen impact hebben op de studiekeuze. Daarbij leggen ze de nadruk dat elke generatie zijn of haar interesses heeft gevolgd.

4.3.2 De invloed van vrienden

De onderzoeksgroep omtrent leerkrachten claimen dat leerlingen hun studiekeuze baseren op hetgeen wat vrienden/leeftijdsgenoten doen. Ze laten zich meeslepen door groepsdruk om dezelfde studierichting te volgen als hun leeftijdsgenoten. Daarbij horend spreken leerlingen hun sociale netwerk aan om verschillende meningen te ontvangen over diverse studierichtingen. Dat sociale netwerk bestaat uit vrienden die ouder zijn qua leeftijd, wat betekent dat zij dit studiekeuzeproces reeds hebben doorlopen. Aan de hand van die ervaringen kunnen leerlingen beïnvloed worden bij het kiezen van een studierichting. Maar uit de bevindingen van de onderzoeksgroep leerlingen geven zij aan dat ze naar zichzelf hebben geluisterd om een studiekeuze te maken en zich niet per se hebben bezig gehouden met de meningen van vrienden. Dat betekent dat de resultaten van beide onderzoeksgroepen hierbij niet overeenkomstig zijn.

4.3.3 De invloed van de leerkrachten

Volgens beide onderzoeksgroepen oefenen leerkrachten op verschillende manieren een aanzienlijke invloed uit op de studiekeuze van leerlingen. Allereerst speelt de manier waarop een vak wordt gepresenteerd door leerkrachten een grote rol in hoe leerlingen dat percipiëren en of ze ervoor kiezen in hun verdere schoolloopbaan. Daarom is het belangrijk om de leerstof binnen een vak zo enthousiast mogelijk over te brengen aan leerlingen. Maar helaas is dit niet van toepassing binnen de economische introductiecurssussen. Dat kan volgens de respondenten verklaard worden door het feit dat er een lerarentekort heerst. Daardoor kan het voorvallen dat introductiecurssussen van het vakgebied economie, die slechts één uur per week duren, terecht komen bij niet-economische leerkrachten. Als gevolg bezitten ze de passie niet om die leerstof leuk en interessant over te brengen. Daardoor wordt het vakgebied economie als saai gepresenteerd aan leerlingen, wat kan resulteren in een verkeerd beeld. Dit kan ook een negatief imago creëren en de interesse van leerlingen in het vak economie verminderen. Dit vormt volgens de onderzoeksgroep leerkrachten een reden waarom leerlingen niet voor een economische studierichting kiezen in het verdere verloop van hun schoolcarrière.

'Dus misschien is daar wel een rol weggelegd door de leerkracht om het enthousiast over te brengen... een manier te zoeken dat het niet iets saai wordt' (Leerkracht, X Plus Lommel).

Niet enkel de manier van lesgeven heeft een impact op de studiekeuze van leerlingen, maar ook het advies dat leerkrachten verlenen. Aangezien leerkrachten niet altijd voldoende geïnformeerd zijn over de verschillende studierichtingen en wat ze precies inhouden, kan verkeerd advies gegeven worden. Dit komt meerdere keren voor uit de bevindingen van de onderzoeksgroep leerkrachten. Leerlingen daartegenover geven aan dat het advies van leerkrachten een grote rol speelt in hun besluitvormingsproces, waardoor de meningen van leerkrachten over de moeilijkheidsgraad en het aanzien van verschillende vakken een aanzienlijke impact hebben. Leerkrachten hebben volgens beide onderzoeksgroepen verschillende visies omtrent de studierichtingen, waarbij de meerderheid aanneemt dat STEM-richtingen hoger worden aangeschreven dan economische studierichtingen. Economische leerkrachten vinden het spijtig dat deze visie wordt aangenomen omdat dit daadwerkelijk een invloed uitoefent op hoe leerlingen die richtingen percipiëren en welke keuze ze hierbij vastleggen. Dit is ook effectief waargenomen bij de analyse van de niet-economische leerlingen en klassen, waarbij zij beweren dat niet-economische leerkrachten economische studierichtingen als minder beschouwen en hen aanbevelen om een 'hogere' richting aan te gaan zoals STEM.

'Ik weet niet waarom maar dat het te gemakkelijk gaat zijn ten opzichte van de wetenschapsvakken allee dat werd ons zo aangepraat en het zou minder hoog aangeschreven zijn' (Leerling, VIIIO Tongeren).

4.3.4 De invloed van ouders

De visie van de ouders komen overeen met de leerkrachten uit de vorige sectie, namelijk het aanschouwen dat STEM-richtingen hoger worden aangeschreven dan economische studierichtingen. Volgens beide onderzoeksgroepen adviseren ouders dat hun kinderen liefst een zo hoog mogelijke richting volgen. Daarmee wordt bedoeld dat leerlingen liefst zich in de doorstroomfinaliteit begeven en meer specifiek in een STEM- of Latijn richting. Als gevolg wordt economie onderschat door ouders, die op hun beurt een invloed uitoefenen op de perceptie van de leerlingen. Daarom geven beide onderzoeksgroepen weer dat ouders hoge verwachtingen opstellen.

'Maar kijk mijn pa zegt gewoon dat ik het moeilijkste van het moeilijkste moet doen!'
(Leerling, VIIIO Tongeren).

Maar doorheen de tijd is een positieve evolutie terug te vinden, waarbij ouders minder inspraak hebben bij de studiekeuze van hun kinderen. In dit geval worden ouders door de respondenten beschreven als ondersteunende middelen tijdens het studiekeuzeproces, waarbij advies verlenen een essentieel onderdeel vormt.

'Uhm ja door mij te steunen in mijn keuze en samen met mij hierover te praten en info te zoeken, hebben mijn ouders veel hulp aangeboden!' (Leerling, WICO Pelt).

Ten slotte is vanuit beide onderzoeksgroepen bevonden dat wanneer ouders werkzaam zijn in specifieke vakgebieden dit ook proberen te promoten bij hun kinderen. Een goed voorbeeld is: als ouders die zelf economie hebben gestudeerd of tewerkgesteld zijn, dan zullen zij eerder geneigd zijn om hun kinderen in die richting te sturen omdat ze bekend zijn met wat die studierichting inhoudt en welke mogelijke voordelen hieraan gekoppeld zijn. Dit geldt ook voor ouders die werkzaam zijn in wetenschappelijke sectoren. Daarom wordt bevestigd door beide partijen dat de professionele achtergrond van de ouders de interesse en motivatie van leerlingen beïnvloed. Zelfs onder de bevraagde leerkrachten wordt deze trend opgemerkt, waarbij hun ouders die werkzaam waren in het onderwijs hen destijds vaak aanmoedigden om ook in datzelfde vakgebied te stappen.

'Het is wel zo de ouders die economie hebben gedaan, sneller geneigd zijn om hun kinderen daar te zetten omdat ze weten wat het inhoudt' (Leerkracht, VIIO Borgloon).

5. Discussie en conclusie

Nadat de resultaten van de semi-gestructureerde interviews bekomen zijn, kunnen die bevindingen vergeleken worden met de literatuur. Hierdoor kunnen conclusies ontstaan omtrent het onderzoek en wordt de focus gelegd op de belangrijkste punten die bevonden zijn. Daarbij horend zijn enkele beperkingen en randvoorwaarden terug te vinden gedurende het onderzoek, waar rekening mee gehouden moet worden. Er kunnen ook enkele verbeterpunten of suggesties aangehaald worden om het onderzoek in de nabije toekomst verder te zetten.

5.1 Het studiekeuzeproces van leerlingen

Een eerste onderwerp dat bijdraagt tot de onderzoeksvraag is het bestuderen hoe leerlingen hun studiekeuze maken. Daarbij is het van belang om na te gaan op basis van welke factoren leerlingen hun studiekeuze maken en hoe scholen bijdragen tot het studiekeuzeproces van leerlingen.

Livermore & Major (2020) beweren dat interesse, capaciteiten en toekomstige carrièremogelijkheden de doorslaggevende factoren vormen voor leerlingen om een bepaalde studierichting te kiezen. Uit de empirische resultaten is voortgekomen dat leerlingen hun keuze baseren op eigen interesses en talenten of vaardigheden die op hun beurt gelinkt zijn aan de reeds behaalde cijfers. Maar zij hebben nog geen duidelijke toekomstplannen of doelen vooropgesteld, waardoor ze totaal geen visie hebben van hun toekomstige carrièremogelijkheden. Daarom kan geconcludeerd worden dat een gedeelte overeenkomstig is met de literatuur, behalve het aspect omtrent de toekomst- en carrièremogelijkheden.

Er zijn enkele resultaten bevonden, die niet in de literatuurstudie voortkomen. Dat kan verklaard worden door het feit dat de literatuur omtrent dit onderzoek vrij beperkt is, waar rekening mee gehouden moet worden. Een voorbeeld dat niet werd aangehaald in de wetenschappelijke literatuur, is dat de breedte van een studierichting een andere doorslaggevende keuzefactor is. Dit vormt voor leerlingen een belangrijke reden om voor een bepaalde studierichting te kiezen. Daardoor wordt de doorstroomfinaliteit in de ogen van de leerlingen als aantrekkelijk en interessant beschouwd. Volgens hen biedt die finaliteit een brede focus en mogelijkheden aan, zodat zij in de toekomst veel potentiële opties beschikken.

Bovendien hebben leerlingen de mogelijkheid om te kiezen uit een groot assortiment van studierichtingen die scholen aanbieden. Vanuit de empirische resultaten kan dit leiden tot keuzestress bij leerlingen. Maar volgens Anders et al. (2018) zijn er nog andere beperkingen aanwezig voor leerlingen. Die beperkingen bestaan enerzijds uit de scholen die klein van omvang zijn, waardoor die een beperkt aantal studierichtingen kunnen aanbieden. Anderzijds kan een school een breed pakket aan studierichtingen aanbieden, maar als er te weinig vraag is naar een bepaalde studierichting in termen van het aantal inschrijvingen kan die ook geschrapt worden. De bevindingen van de onderzoeksgroep leerkrachten komen sterk overeen met dit onderdeel van de literatuur.

Om een goede studiekeuze te maken is het van belang dat leerlingen voldoende informatiebronnen ter beschikking hebben. Daarom moet de school optreden als ondersteunend middel door evenementen en activiteiten te organiseren, waardoor leerlingen aangespoord worden om met die

informatie verder te zoeken naar hun ideale studierichting (Chang et al., 2022). Zowel de onderzoeksgroep leerkrachten als leerlingen claimen dat er voldoende bronnen van informatie aanwezig zijn zoals infosessies, opendeurdagen, studiekeuzebeurzen, proeflessen en de website.

In optimale omstandigheden informeren scholen over het studieaanbod en de werkwereld aan de leerlingen. Maar volgens Chang et al. (2022) en Demulder et al. (2023) krijgen leerlingen in de praktijk niet altijd genoeg informatie. Dit komt overeen met de bevindingen van de onderzoeksgroep leerlingen. Zij vinden dat de kennisgeving rond de inhoud van de studierichtingen en de toekomstige carrièremogelijkheden niet voldoende gecommuniceerd zijn.

5.2 De perceptie over economische studierichtingen

Volgens Carr & Kruggel (2020) is er een gebrek aan interesse en begrip ten opzichte van een economische studie aanwezig. Dat komt door het feit dat leerlingen de perceptie hebben dat economische studierichtingen meer werklast met zich meebrengen. Hier kunnen twee cruciale verschillen getoond worden in de bevindingen van de onderzoeksgroepen. Allereerst is er een sterke mate van interesse aanwezig voor een economische studie, maar omwille van andere redenen kiezen leerlingen daar niet voor bijvoorbeeld op een kort tijdsbestek een grote hoeveelheid leerstof bijwerken, geen duidelijk inzicht hebben wat een economische studierichting inhoudt en welke carrièreopties bereikt kunnen worden, enzovoort. Ten tweede beweren beide onderzoeksgroepen dat economische studierichtingen niet meer werklast vereisen dan andere richtingen omdat elke studie zijn eigen specifieke uitdagingen bevat.

Een ander verschil dat geïdentificeerd kan worden met de literatuur is het feit dat leerlingen economie niet zien als een moeilijke discipline. Islam (2010) stelde vast dat economie uit een grote hoeveelheid concepten en definities bestaat, waardoor leerlingen die leerstof als complex ervaren en niet in het dagdagelijkse leven kunnen toepassen. Beide onderzoeksgroepen beweren het tegendeel, namelijk dat het studeren van economie over het algemeen een beperkte hoeveelheid definities en concepten omvat in vergelijking met wetenschaps- of Latijn vakken. Hoewel enkele definities en concepten aan bod komen, vinden ze niet dat dit moeilijker is dan andere vakken. Maar ook economische leerkrachten geven aan dat er een bepaalde mate aan definities beschikbaar zijn in het vakgebied economie. Maar zij proberen dit zo goed mogelijk aan te pakken in hun lessenspakket door gebruik te maken van actualiteitsvoorbeelden, zodat leerlingen niet het gevoel hebben om vanbuiten te leren en de relatie inzien tussen de actualiteit en het vakgebied economie. Dit komt overeen met de bevindingen van Berbegal & Carpi (2022), waarbij een positieve evolutie is te zien omtrent de logische verbanden leggen tussen de actualiteit en de economische studie.

Doordat economie een vakgebied is die theoretische en wiskundige vaardigheden vereist, is het aantal leerlingen dat kiest voor een economische studierichting beperkt. Dat is volgens Nepal & Rogerson (2020) te verklaren door het feit dat de studie bestaat uit wiskundige capaciteiten beheersen en ontwikkelen, wat een belemmering vormt voor leerlingen. Dit stemt niet overeen met de bevindingen uit de empirische studie. Leerlingen hechten namelijk een grote waarde aan wiskunde, maar ervaren het aanbod van de wiskunde uren in de verschillende economische

studierichtingen als ongunstig. Dat betekent dat ze een middenweg zoeken om voldoende wiskunde te bezitten, wat haalbaar is om te slagen.

Bovendien zijn de resultaten van de onderzoeksgroepen gelijkaardig met die van de literatuur omtrent de introductiecursussen van de economie. Leerlingen beschouwen de onderwerpen die onderwezen worden als irrelevant en saai, waardoor het leren als een passieve bezigheid wordt beschouwd (Kaur & Puri, 2023). Uit de analyses van de interviews met niet-economische leerlingen komen deze bevindingen ook aan bod. Die introductiecursussen bevatten een grote hoeveelheid leerstof die beperkt wordt gegeven, aangezien elke week een ander thema aanbod komt. Zij geven aan dat de thema's die aanwezig zijn in die cursussen ook niet veel informatie bieden over wat economie nu juist inhoudt, waardoor interesse en motivatie verloren gaan. Daarom wordt een verkeerd beeld behouden bij leerlingen.

Hoewel in de literatuur beschreven wordt dat in economische vakken hoge of goede cijfers moeilijker te behalen zijn, is dit totaal niet te vergelijken met de praktijk (Davies & Ercolani, 2019). Niet-economische leerlingen ervaren de leerstof van economie als makkelijk, aangezien er in de introductiecursussen een permanente evaluatie beschikbaar is. Door die evaluatiemethode te hanteren, gaan leerlingen minder moeite doen met nog steeds goed behaalde resultaten. Economische leerkrachten gaan ook hiermee akkoord.

5.3 De invloed van de sociale omgeving

Als leerlingen een studiekeuze maken, grijpen ze naar de meningen en adviezen van de sociale omgeving (Ndalichako, 2014). Die sociale omgeving bestaat onder andere uit vrienden/leeftijdsgenoten, leerkrachten en ouders, die op hun eigen manier een invloed uitoefenen op het studiekeuzeproces van leerlingen (Nepal & Rogerson, 2020).

Een eerste factor die in de literatuur beschreven staat is de invloed van vrienden en/of leeftijdsgenoten. Leerlingen hebben de neiging om vergelijkbare interesses te volgen ten opzichte van hun vrienden omdat ze sterk leunen op sociale verbondenheid (Tey et al., 2020). Dit kan ook verklaard worden door het feit dat leerlingen beïnvloedbaar zijn door de meningen van anderen. De bevroagde leerkrachten merken dit fenomeen jaarlijks. Dat betekent dat als leerlingen voor een studiekeuze staan, ze zich meestal baseren op de meningen van anderen en wat vrienden gaan doen. De bevroagde leerlingen daartegenover laten weten dat hun keuzes onafhankelijk zijn van vrienden. Daarom kan geconcludeerd worden dat over dit onderwerp enkele onenigheden bestaan.

Bovendien spelen leerkrachten op verschillende manieren een rol mee in het studiekeuzeproces van leerlingen. Dat is voornamelijk terug te vinden in de manier van onderwijs geven. Doordat er een tekort heerst aan leerkrachten, leidt dit vaak tot een gebrek aan expertise in bepaalde vakgebieden. Als resultaat worden de introductiecursussen meestal op een passieve en saaie manier overgebracht, waardoor leerlingen hun interesse in die bepaalde studiekeuze verminderd worden (Tey et al., 2020). Dit fenomeen is terug te vinden in de praktijk en wordt reeds bevestigd door de bevroagde economische leerkrachten.

Daarnaast wordt advies van de leerkrachten als waardevol beschouwd door de leerlingen. Leerlingen nemen de meningen en visies van leerkrachten ten opzichte van verschillende studierichtingen op en houden daarmee rekening (Daura & Durand, 2018). In de praktijk is dit gebeuren zeker waar te nemen. Zowel de economische leerkrachten als niet-economische leerlingen geven aan dat andere leerkrachten een bepaalde perceptie bezitten omtrent STEM-richtingen. Zij bevelen STEM-richtingen sneller aan leerlingen dan economische studierichtingen. Dat is te verklaren door de promotie van de overheid op sociale media. Daardoor is het moeilijker om economische richtingen aan te moedigen. Het verhaal rond de invloed van STEM is niet terug te vinden in de literatuur.

Ouders zijn de laatste en belangrijkste invloed op de studiekeuze van leerlingen. Daarbij speelt volgens Juttler (2020) de relatie tussen ouders en hun kinderen een belangrijke rol omdat ouders namelijk instaan voor de sociale ondersteuning. De respondenten gaan hiermee akkoord en ondervinden een sterke ondersteuning door de ouders omdat zij het beste willen voor hun kind. Als gevolg geven ze de nodige raad en advies, maar drukken ook hun meningen door. Die meningen bevatten voornamelijk de argumenten dat hun kinderen liefst voor de doorstroomfinaliteit kiezen, meer specifiek in STEM- of Latijn richtingen. Gelukkig is dit doorheen de tijd geëvolueerd en laten ouders de keuze meer over aan hun kinderen.

Niet alleen de sociale ondersteuning vormt een beïnvloedbaar element, maar ook de beroepen of studierichtingen van de ouders (Vautero et al., 2021). In de literatuur staat vermeld dat ouders die in een bepaald vakgebied werken, meer kans hebben op kinderen met affectie en aanleg voor die domeinen (Van der Vleuten et al., 2020). Uit de empirische resultaten komen dezelfde bevindingen terug, waarbij beide onderzoeksgroepen claimen dat ouders het domein waarin ze tewerkgesteld zijn meer promoten aan hun kinderen.

Helaas vormen enkele onderwerpen een blinde vlek in de literatuur. Daarmee wordt bedoeld dat in de wetenschappelijke literatuur onderwerpen zijn bevonden die niet terugkomen in de praktijk en andersom. Een goed voorbeeld is de invloed van oudere broers en zussen, waar zelden sprake van was in de kwalitatieve interviews. Hierover is meer uitleg te vinden in onderstaande sectie 5.4 beperkingen en randvoorwaarden.

5.4 Beperkingen en randvoorwaarden

Dit onderzoek is dus relevant voor de praktijk omdat leerkrachten, directieleden en scholen een inzicht krijgen in waarom de populariteit van de studierichting economie afneemt. Daarom heeft het onderzoek een verklarend karakter, gericht op het ontdekken van de oorzaken door middel van de betekenisgeving van individuen (Mortelmans, 2020). Maar uiteraard spelen beperkingen en randvoorwaarden een cruciale rol bij het definiëren van de reikwijdte en haalbaarheid van een onderzoeksproject. Daarom wordt in deze sectie de belangrijkste beperkingen en randvoorwaarden besproken die van invloed zijn geweest op dit onderzoek.

Een van de grootste uitdagingen tijdens het uitvoeren van dit onderzoek was het vinden van relevante literatuur. Aangezien er niet veel literatuur beschikbaar was over het onderzoeksonderwerp, was het moeilijk om bestaande studies te identificeren die direct gerelateerd zijn aan de kernvragen van dit onderzoek. Als literatuur werd bevonden, waren dit meestal verouderde bronnen die een vertekend beeld zouden vormen voor het onderzoek. Daarom was een uitgebreide en tijdrovende zoekstrategie nodig om waardevolle en recente bronnen te ontdekken.

Gedurende het onderzoek kwamen geregeld blinde vlekken voor in zowel de literatuur als de empirische resultaten. Dat betekent dat bepaalde onderwerpen die bevonden zijn aan de hand van semi-gestructureerde interviews niet aan bod kwamen in de literatuur. Als gevolg kunnen die nieuwe bevindingen niet vergeleken worden met de literatuur. Een goed voorbeeld in dit geval is de standpunten rond de invloed van STEM op economische studierichtingen. Die standpunten werden aangehaald door de onderzoeksgroepen, maar weinig tot geen literatuur werd bevonden rond deze onderwerpen. Daarom kan in dit geval extra onderzoek in de nabije toekomst plaatsvinden.

Maar het omgekeerde telt ook, namelijk onderwerpen die in de literatuurstudie terug te vinden zijn en niet aanbod kwamen gedurende de kwalitatieve interviews. Dat kan verklaard worden door het feit dat die bepaalde onderwerpen persoonlijker van aard zijn. In de praktijk was te merken dat die thema's als kwetsbaar of nadelig konden ervaren worden door de geïnterviewden. Daarbij was het essentieel om duidelijk te maken dat de respondenten het recht hadden om op die desbetreffende vragen niet te antwoorden. Dit was voornamelijk van toepassing op de thema's omtrent de socio-economische status en de relatie tussen leerlingen en leerkrachten. Daarom is er sprake van een gebrek aan inzicht omtrent die bepaalde onderwerpen.

Als laatste zijn sommige standpunten enkel terug te vinden bij bepaalde bevraagde scholen, waardoor niet gesproken kan worden over een consensus. Een voorbeeld dat hierbij geïllustreerd kan worden is de afschaffing van de studierichting Economie-Wetenschappen. Aangezien één van de zes bevraagde scholen deze problematiek aanhaalde, vormt dit een insignificant resultaat. Daarom bestaat de mogelijkheid om toekomstig onderzoek uit te voeren op de reeds bevraagde scholen. Maar er kunnen ook nieuwe scholen bevraagd worden om het onderzoek te versterken en verbeteren.

5.5 Verbeteringen en suggesties

Gedurende het onderzoek zijn enkele redenen beschikbaar waarom leerlingen doelbewust niet hebben gekozen om een economische studierichting te volgen gekoppeld aan de problematieken omtrent het studiekeuzeproces. Uit de analyses van de kwalitatieve interviews komen enkele verbeterpunten en suggesties te boven, die kunnen bijdragen tot het verbeteren van het studiekeuzeproces van leerlingen en de aantrekkelijkheid van de economische studies.

De bevraagde leerlingen suggereren om duidelijkere informatie te verkrijgen over wat de studierichtingen net inhouden en wat er van de leerlingen worden verwacht. Maar zij willen ook meer geïnformeerd worden over de carrièremogelijkheden die bereikt kunnen worden na de studie. Dit kan gerealiseerd worden door enerzijds oud-leerlingen van het secundair onderwijs in te schakelen om hun meningen en ervaringen te delen omtrent de studierichting en mogelijke carrièreopties die aanwezig zijn in het domein. Anderzijds moeten volgens de leerlingen de vakleerkrachten beter geïnformeerd zijn over de verschillende mogelijke studierichtingen, zodat hun vragen nadrukkelijk beantwoord worden.

In verband met de economische studierichtingen geven niet-economische leerlingen aan dat er meer informatie verschaft moet worden over wat economie nu juist inhoudt en wat er allemaal mee mogelijk is voor de toekomst. Als gevolg kan een Dag van de Economie georganiseerd worden, waarbij niet-economische leerlingen daadwerkelijk in de huid kruipen als economen en kennis leren maken met de studierichting economie. Bovendien is het volgens hen belangrijk om de introductiecursussen over dit vakgebied interessanter te onderwijzen door meer relevante onderwerpen aan te bieden. Economische leerkrachten gaan hier zeker mee akkoord, zodat de perceptie van de economie juist wordt overgebracht aan de leerlingen en een duidelijk beeld wordt geschetst. Leerkrachten vinden het ook belangrijk om in gesprek te blijven gaan met leerlingen die twijfelen om een economische richting te volgen en de voordelen om economie te studeren expliciet aan te halen. Hierbij kan de overheid helpen door economische studierichtingen te promoten in de media zoals zij dit reeds hebben gedaan bij het STEM-domein.

In grote lijnen kan enerzijds geconcludeerd worden dat nodige informatie relevant is om zowel het studiekeuzeproces als de aantrekkelijkheid van economische studierichtingen te bevorderen en anderzijds mag de overheid enkele middelen inzetten om economische studierichtingen te promoten. Hierbij is het relevant om extra onderzoek uit te voeren in de nabije toekomst.

6. Referentielijst

- Anders, J., Henderson, M., Moulton, V., & Sullivan, A. (2018). The role of schools in explaining individuals' subject choices at age 14. *Oxford Review of Education*, 44(1), 75-93.
- Arsaythamby, V., & Julinamary, P. (2015). Students' perception on difficulties of symbols, graphs and problem solving in economic. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 177, 240-245.
- Axelson, R. D., & Flick, A. (2010). Defining student engagement. *Change: The magazine of higher learning*, 43(1), 38-43.
- Barton, K. C. (2015). Elicitation techniques: Getting people to talk about ideas they don't usually talk about. *Theory & Research in Social Education*, 43(2), 179-205.
- Berbegal Mirabent, J., & Carpi, D. (2022). Why is it worth studying economics? A course proposal for non-economics students. *European accounting and management review*, 9(1, article 2), 24-46.
- Bernstein, L. (2022). Student Engagement: Why it Matters. *Xello*.
<https://xello.world/en/blog/student-engagement/what-is-student-engagement/>
- Boser, U., Wilhelm, M., & Hanna, R. (2014). The Power of the Pygmalion Effect: Teachers' Expectations Strongly Predict College Completion. *Center for American Progress*.
- Carr, J. M., & Kruggel, J. (2020). Lights, Camera, Student Voice: Using Technology to Address and Explore Economics within the C3 Framework. *Journal of International Social Studies*, 10(1), 210-220.
- Chang, H.-T., Lin, C.-Y., Wang, L.-C., & Tseng, F.-C. (2022). How Students can Effectively Choose the Right Courses. *Educational Technology & Society*, 25(1), 61-74.
- Chen, B., Lin, W., & Wang, A. (2021). The causal impact of economics education on decision-making: Evidence from a natural experiment in China. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 188, 1124-1143.
- Dataloep: aan de slag met cijfers over onderwijs. (n.d.).
<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/onderwijsstatistieken/dataloep-aan-de-slag-met-cijfers-over-onderwijs>
- Davies, P., & Ercolani, M. G. (2019). Hard and soft choices? Subject selection by schools and students. *Oxford Review of Education*, 45(1), 1-31.

- Daura, F. T., & Durand, J. C. (2018). What role do I play in my learning? A study on the academic engagement of higher-education students. *European journal of education*, 5(2), 79-100.
- Demulder, L., Verschueren, K., Lacante, M., & Donche, V. (2023). Identifying exploration profiles for higher education and their relationship with different student variables and outcomes. *European Journal of Psychology of Education*, 38(3), 1145-1163.
- De Witte, K., De Cort, W., Tobback, I., Van Belle, J., Schelfhout, W., Tanghe, E., Smet, M., & Vansteenkiste, S. (2024). De in-en uitstroom in het lerarenberoep vanuit vergelijkend perspectief.
- De Witte, K., & Iterbeke, K. (2022). Het lerarentekort als katalysator voor onderwijshervormingen. *LES (S) Leuvense Economische Standpunten (Short)*, 191.
- Fraysier, K., Reschly, A., & Appleton, J. (2020). Predicting postsecondary enrollment with secondary student engagement data. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 38(7), 882-899.
- Gil-Doménech, D., & Berbegal-Mirabent, J. (2020). Making the learning of mathematics meaningful: An active learning experience for business students. *Innovations in Education and Teaching International*, 57(4), 403-412.
- Glaesser, D., Holl, C., Malinka, J., McCullagh, L., Meissner, L., Harth, N. S., Machunsky, M., & Mitte, K. (2023). Examining the association between social context and disengagement: Individual and classroom factors in two samples of at-risk students. *Social Psychology of Education*, 1-36.
- Hillier, C. (2021). A Seasonal Comparison of the Effectiveness of Parent Engagement on Student Literacy Achievement. *Canadian Journal of Education*, 44(2), 496-529.
- Hochanadel, A., & Finamore, D. (2015). Fixed and growth mindset in education and how grit helps students persist in the face of adversity. *Journal of International Education Research (JIER)*, 11(1), 47-50.
- Islam, S. (2010). Why are Students afraid of Economics. *Proceedings of ASBBS*, 17(1), 612-620.
- Joensen, J. S., & Nielsen, H. S. (2018). Spillovers in education choice. *Journal of Public Economics*, 157, 158-183.
- Juttler, M. (2020). Predicting economics student retention in higher education: The effects of students' economic competencies at the end of upper secondary school on their intention to leave their studies in economics. *PloS one*, 15(2), e0228505-e0228505. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0228505>

- Kaur, T., & Puri, K. (2023). A Study of Student Disengagement from Students' Perspective. NATIONAL,
- Khan, S. N. (2014). Qualitative research method: Grounded theory. *International journal of business and management*, 9(11), 224-233.
- Lamote, S., Verhaeghe, O., & Segers, T. (2023). Populariteit STEM-richtingen neemt af: 'Bedrijven kijken naar het buitenland, ze vinden bij ons het talent niet meer'. *De Tijd*. <https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie/vlaanderen/populariteit-stem-richtingen-neemt-af-bedrijven-kijken-naar-het-buitenland-ze-vinden-bij-ons-het-talent-niet-meer/10459751.html>
- Lee, S. M., Kushner, J., & Cho, S. H. (2007). Effects of parent's gender, child's gender, and parental involvement on the academic achievement of adolescents in single parent families. *Sex roles*, 56, 149-157.
- Livermore, T., & Major, M. (2020). Why Study (or Not Study) Economics? A Survey of High School Students| Bulletin-June 2020.
- Meiriza, M. S. (2015). Students' Perception on the Prospect of Economics Education Study Program. *Journal of Education and Practice*, 6(28), 144-151.
- Mortelmans, D. (2020). Kwalitatieve onderzoeksmethoden. Acco.
- Mouhamou, I. (2023). Werkweek van 38 uur en meer aandacht voor startende leraren: Commissie van Wijzen doet 70 voorstellen om onderwijs te hervormen. *vrtnws.be*. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/12/18/commissie-van-wijzen-doet-met-rapport-70-voorstellen-om-onderwijs/>
- Ndalichako, J. L. (2014). Students' subject choice in secondary schools in Tanzania: a matter of students' ability and interests or forced circumstances? *Open Journal of Social Sciences*, 2(08), 49.
- Nepal, R., & Rogerson, A. M. (2020). From theory to practice of promoting student engagement in business and law-related disciplines: The case of undergraduate economics education. *Education Sciences*, 10(8), 205.
- Onderwijskiezer. (2023). Modernisering van het secundair onderwijs in een notendop. https://www.onderwijskiezer.be/v2/secundair/sec_modernisering.php
- Pelckmans, D. (2022). Wie geeft een stem aan het vak economie? *De Tijd*. <https://www.tijd.be/opinie/algemeen/wie-geeft-een-stem-aan-het-vak-economie/10410715.html>

- Polycarp, O. (2022). Students' perception and interest in economics at high school level in South Eastern Nigeria: A Review. *Global Journal of Arts Humanity and Social Sciences ISSN*, 2583, 2034.
- Rindermann, H. (2008). Relevance of education and intelligence at the national level for the economic welfare of people. *Intelligence (Norwood)*, 36(2), 127-142. <https://doi.org/10.1016/j.intell.2007.02.002>
- Robinson, C. (2017). Growth mindset in the classroom. *Science Scope*, 41(2), 18.
- Saunders, M. N., Lewis, P., & Thornhill, A. (2019). *Methoden en technieken van onderzoek*.
- Suri, H. (2011). Purposeful sampling in qualitative research synthesis. *Qualitative research journal*, 11(2), 63-75.
- Tao, H. L., & Cheng, H. P. (2022). Parental and sibling influence on study field choice: Gender-stereotypical or field preference transmission [Article]. *Journal of Asian Economics*, 82, 16, Article 101509. <https://doi.org/10.1016/j.asieco.2022.101509>
- Tey, T. C. Y., Moses, P., & Cheah, P. K. (2020). Teacher, parental and friend influences on STEM interest and career choice intention [Article]. *Issues in Educational Research*, 30(4), 1558-1575. <Go to ISI>://WOS:000598165600019
- Theresa, L. D. (2015). Factors That Inform Students' Choice of Study and Career. *Journal of Education and Practice*, 6(27), 43-49.
- Tu, X. (2021). The Role of Classroom Culture and Psychological Safety in EFL Students' Engagement. *Frontiers in Psychology*, 12, 760903.
- van der Vleuten, M., Weesie, J., & Maas, I. (2020). Sibling influence in field of study choices [Article]. *Research in Social Stratification and Mobility*, 68, 18, Article 100525. <https://doi.org/10.1016/j.rssm.2020.100525>
- Van Eycken, L., Amitai, A., & Van Houtte, M. (2024). Be true to your school? Teachers' turnover intentions: The role of socioeconomic composition, teachability perceptions, emotional exhaustion and teacher efficacy. *Research Papers in Education*, 39(1), 24-49.
- Vautero, J., Silva, A. D., & do Céu Taveira, M. (2021). Family influence on undergraduates' career choice implementation. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 21, 551-570.
- Williams, M., & Moser, T. (2019). The art of coding and thematic exploration in qualitative research. *International Management Review*, 15(1), 45-55.

7. Bijlagen

7.1 Interviewleidraden

A. Interviewleidraad leerkrachten

Introductie

- Hallo, mijn naam is Birgit Nicolaij. Ik ben 22 jaar oud en studeer Master Ondernemerschap en Management aan de UHasselt. Ik ben momenteel volop bezig met het uitwerken van mijn thesis.
- Geef uitleg over onderzoek (maar geef niet teveel details): Mijn onderzoek gaat over de populariteit van economische studierichtingen in de derde graad met dubbele- en doorstroomfinaliteit in het Limburgse secundair onderwijs. Hierbij wil ik specifiek bekijken welke factoren de populariteit van de economische studierichtingen beïnvloed.
- U mag het document *informed consent* (geïnformeerde toestemming) ondertekenen nadat u het heeft gelezen. Daarmee gaat u onder andere akkoord dat we de resultaten anoniem mogen verwerken voor het onderzoek. Dat heet pseudonimisering. Er zal in alle vertrouwelijkheid omgegaan worden met uw gegevens.
- Het interview zal ongeveer een uur duren
- Er zijn geen juiste of foute antwoorden, dus u mag alles wat in u opkomt antwoorden tijdens het interview. Ik ben geïnteresseerd in zeer concrete informatie. Voorbeelden uit uw leven zouden heel handig zijn.

Feitelijke gegevens

- Kunt u zichzelf even kort voorstellen?
 - a. Welke opleidingen heeft u gedaan?
- Kunt u me meer vertellen over uw carrière?
 - a. Hoelang werkt u al als leerkracht? Waarom bent u leerkracht geworden?
 - Waarom heeft u specifiek voor het vakgebied economie gekozen?
 - b. In welke graad en finaliteit geeft u onderwijs?
 - c. Welke vakken geeft u dan?

Studiekeuzeproces van leerlingen

- 1) Hoe bepalen leerlingen hun studiekeuze volgens u?
- 2) Wat zijn volgens u de belangrijkste factoren die leerlingen overwegen bij het bepalen van hun studiekeuze?
 - a. Door eigen interesse?

- b. Vaardigheden die ze reeds beheersen? Of net willen ontwikkelen door de studierichting?
 - c. Door potentiële carrièremogelijkheden in een bepaald domein?
 - d. Moeilijkheidsgraad van de leerstof die wordt aangeboden in de verschillende studierichtingen?
 - e. Reeds behaalde cijfers?
- 3) Hoe verloopt een ideaal studiekeuzeproces voor leerlingen volgens u?
- 4) Welke bronnen van informatie gebruiken leerlingen meestal bij het nemen van hun studiekeuzeproces?
 - a. Betekent dit dan dat leerlingen zelf informatie opzoeken over verschillende richtingen?
 - b. Bij welke personen kan een leerling terecht om een juiste studiekeuze te maken? Staat hij of zij er alleen voor?
- 5) Hoe draagt de school bij aan dit studiekeuzeproces?
- 6) Welke informatie wordt meegegeven aan leerlingen in verband met het aanbod van studierichtingen?
 - a. (Bijvoorbeeld de inhoud, toekomstmogelijkheden of carrièremogelijkheden in die richting of enkele afstudeermogelijkheden in hoger onderwijs?)
- 7) Worden er enkele evenementen of activiteiten georganiseerd vanuit de school?
 - a. Zo ja, welke activiteiten zijn dat dan?
 - b. Zo nee, op welke andere manieren kunnen leerlingen zich informeren over bepaalde studierichtingen?

Perceptie van leerlingen over de economische studie

Kleine inleiding: 'Ik heb in veel literatuur alsook in de cijfers van ons Vlaams Onderwijs gelezen dat economische studierichtingen steeds minder populair worden bij ons in Vlaanderen. (Ook hier op school zie ik een dalende trend in het aantal inschrijvingen voor economische studierichtingen).'

- 8) Welke factoren kunnen hier volgens u verklarend zijn voor de daling van economische studierichtingen?
- 9) Waarom kiezen leerlingen volgens u voor economische studierichtingen of net niet?
- 10) Wat is naar uw mening de perceptie van leerlingen ten opzichte van economische studierichtingen/studies?
- 11) Zouden er volgens u bepaalde vooroordelen of misvattingen bestaan onder leerlingen over economische studierichtingen?
 - a. Zo ja, welke dan?
 - b. Zo nee, waarom niet? Waarom denkt u dat?
- 12) Hoe scoren leerlingen in het algemeen volgens u op economische vakken (waarmee ze in contact komen in de tweede graad)? Goed/slecht?
 - a. Hoe komt het dat ze goed/slecht scoren op het vak?
- 13) Als leerlingen het vak economie reeds hebben gehad (bijvoorbeeld in de tweede graad), ervaren zij die leerstof als interessant? Hoe komt dit tot uiting?
- 14) Hoe ervaren leerlingen die leerstof? Wordt dit eerder als moeilijk of makkelijk beschouwd?
 - a. Kunt u me daar meer uitleg over geven?

- b. Uit welke gedragingen kunt u dit afleiden bijvoorbeeld gebrek of toename aan interesse of begrip?
- 15) Is de leerstof die u behandelt relevant en waardevol vanuit het oogpunt van leerlingen?
 - a. Kunnen leerlingen die leerstof in het dagdagelijkse leven toepassen? Op welke manier kan dit toegepast worden? Kunt u me hierbij enkele voorbeelden geven?
- 16) Kunt u afleiden uit een leerling zijn gedrag als hij of zij iets niet begrijpt?
 - a. Hoe komt dit tot uiting?
 - b. Hoe probeert u dit op te lossen?
- 17) Gaat u akkoord met volgende stellingen en geef een verdere motivatie:
 - a. 'Economie bevat een enorme hoeveelheid concepten en definities, die kunnen leiden tot verwardheid bij de leerlingen'
 - (Akkoord: Hoe kan dit probleem aangepakt worden?)
 - a. 'Economische studierichtingen vereisen meer werklast dan andere richtingen (bijvoorbeeld STEM-richtingen)'
 - Akkoord: Hoe komt dit?
 - Niet akkoord: Heeft de populariteit in verband met STEM-richtingen hier iets mee te maken? Merkt u dat leerlingen meer geneigd zijn om STEM-richtingen te overwegen dan anderen? Zo ja, welke factoren spelen hierbij een rol?
- 18) Welke vaardigheden hebben leerlingen nodig om aan een economische studierichting te beginnen in de derde graad (bijvoorbeeld wiskundige- of probleemoplossende vaardigheden, communicatieve skills)?
- 19) Welke capaciteiten ontwikkelen ze doorheen de studie?
 - a. Hoe kunnen ze die toepassen in verband met hun carrière in de toekomst?
 - b. Wordt dit dan ook gecommuniceerd aan de leerlingen?

Invloed van sociale omgeving

- 20) Denkt u dat de sociale omgeving bijvoorbeeld ouders, zussen/broers of leeftijdsgenoten een impact hebben op de studiekeuze van een leerling?
 - a. Zo ja, wie oefent een invloed uit op die leerlingen?
 - b. Zo ja, hoe beïnvloeden zij de studiekeuze van leerlingen?
 - c. Zo nee, waarom niet?
- 21) Heeft die sociale omgeving ook een invloed uitgeoefend op jouw schoolcarrière? Hebt u dit reeds ook ervaren?
- 22) Spelen leerkrachten hier ook een rol in mee?
 - a. Zo ja, hoe beïnvloeden leerkrachten die leerlingen dan?
 - (De rol die leerkrachten spelen of gedragingen van leerkrachten naar de leerlingen toe? Soort relatie die ze onderhouden met de leerlingen?)
 - (De manier van lesgeven? Passief of actief lesgeven?)
 - a. Zo nee, waarom niet?

Concluderend

- 23) Wat zou volgens u mogelijke oplossingen zijn om economische studierichtingen populairder te maken?
- 24) Hoe zou u als leerkracht leerlingen proberen te motiveren en interesse te kweken om de economische studie te volgen?
- 25) Wat zijn volgens u effectieve manieren om leerlingen te informeren over de mogelijkheden en voordelen van economische studierichtingen? Wat zou in uw ogen verbeterd kunnen worden?

Afronding

- Heeft u nog iets toe te voegen aan dit interview?
- Heeft u verdere vragen?
- Hartelijk bedankt voor uw tijd!

B. Interviewleidraad leerlingen

Introductie

- Hallo, mijn naam is Birgit Nicolaij. Ik ben 22 jaar oud en studeer Master Ondernemerschap en Management aan de UHasselt. Ik ben momenteel volop bezig met het uitwerken van mijn thesis.
- Geef uitleg over onderzoek (maar geef niet teveel details): Met mijn onderzoek wil ik graag het studiekeuzeproces van leerlingen bestuderen gekoppeld aan de populariteit van economische studierichtingen. Daarom ben jij de ideale kandidaat om mij verder te helpen met mijn onderzoek!
- Om makkelijker analyses te trekken uit dit interview is het voor mij nuttig om een geluidsopname te maken. Die opname is enkel voor mezelf en mijn promotoren bedoeld om te herbeluisteren. Gaat u ermee akkoord dat ik een geluidsopname maak? Daarnaast zal er in alle vertrouwelijkheid omgegaan worden met uw gegevens en wordt in het onderzoek uw anonimiteit bewaard. Dat wordt ook wel pseudonimisering genoemd.
- Er zijn geen juiste of foute antwoorden, dus je mag alles wat in je opkomt antwoorden tijdens het interview. Ik ben geïnteresseerd in zeer concrete informatie. Daarbij zijn voorbeelden uit jouw leven heel handig.

Feitelijke gegevens

- Kan je jezelf even kort voorstellen?
 - a. Welke studierichting heb je gedaan in de tweede graad (3de en 4de middelbaar)?

Studiekeuzeproces van leerlingen

Kleine inleiding: 'Je zit nu in het 5de/6de middelbaar. Doorheen je schoolloopbaan heb je al verschillende keren een studierichting moeten kiezen'.

- 1) Kan je vertellen op basis van welke criteria je deze keuzes maakte? Waarop heb je je keuzes gebaseerd?
 - a. Door mijn eigen interesses
 - b. Door het feit dat ik later een job in dat studiegebied wil uitoefenen
 - c. Door reeds positieve ervaringen met die bepaalde vakken in de tweede graad
 - d. Reeds behaalde cijfers

BIJHORENDE OEFENING: Hier zijn allemaal kaartjes met bepaalde criteriums om een studiekeuze te maken. Kan jij die even bekijken en vervolgens rangschikken van meest naar minst belangrijk volgens jou? BIJVRAAG: Waarom heb je dit kaartje op de eerste plaats gelegd? Waarom heb je dat kaartje op de laatste plaats gelegd?

- 2) Welke bronnen van informatie heb jij gebruikt bij het nemen van die studiekeuze?
 - a. Heb je zelf informatie opgezocht omtrent de verschillende richtingen?
 - b. Heeft de school enkele evenementen of activiteiten georganiseerd waar jij vanaf wist?
- Zo ja, kan je enkele voorbeelden geven en hebben ze hierover voldoende gecommuniceerd volgens jou? En hoe hebben ze dat gedaan?
- Zo nee, hoe of op welke manier ben je dan toch gekomen tot die keuze?
- c. Hebben andere personen jou gesteund tijdens die keuzes?
- Zo ja, welke personen dan?
- 3) Vind je dat je op voorhand voldoende informatie hebt gekregen over welke richtingen in school aanwezig zijn en welke potentiële carrièremogelijkheden bereikt kunnen worden via die richtingen? (Kan je me daar meer uitleg over geven?)
- 4) Hoe tevreden ben jij over jouw studiekeuze op een schaal van 1-10 waarbij 1 ontevreden betekent en 10 heel tevreden? Waarom heb je voor dat cijfer gekozen?

Perceptie van leerlingen over de economische studie

Kleine inleiding: 'Ik heb vernomen dat jij tijdens het maken van je studiekeuze naar de derde graad getwijfeld hebt tussen een economische studierichting'.

- 5) Waarom heb je getwijfeld tussen een economische studierichting?
- 6) Waarom heb je dan toch niet voor een economische studierichting gekozen? Welk criterium heeft uiteindelijk de doorslag gegeven?
 - a. Door de mening van andere personen
 - b. De leerstof/inhoud van economie is te vaag en oninteressant
 - c. De leerstof/inhoud van economie is moeilijk
 - d. Reeds behaalde cijfers

BIJKOMENDE OEFENING: rangschik de kaartjes van belangrijk tot minst belangrijk voor jou => Wat heeft de doorslag gegeven om niet voor een economische studierichting te kiezen? Waarom heb je dit kaartje op de eerste/laatste plaats gelegd?

- 7) Wat is jouw mening ten opzichte van economische vakken?

BIJKOMENDE OEFENING: ik ga een zin voorzeggen en jij mag het einde van de zin invullen.

- 'Als ik aan economie denk, dan denk ik aan...'
- 'Ik vind economie...'

- 8) Ben je al eerder (in de tweede graad) in contact gekomen met economische vakken?
- a. Zo ja, wat waren jouw ervaringen met die vakken? (moeilijk/makkelijk; interessant/vaag; goede/slechte cijfers?)
- 9) Ga jij akkoord met de volgende twee stellingen en geef een verder motivatie:
- a. 'Economie bevat een enorme hoeveelheid concepten en definities, die kunnen leiden tot verwardheid'.
- b. 'Economische studierichtingen vereisen meer werklast dan andere richtingen (bijvoorbeeld STEM-richtingen)'.

Invloed van sociale omgeving

- 10) Denk jij dat bepaalde personen een invloed kunnen uitoefenen op de studiekeuze van leerlingen? Lijst of benoem enkele personen die in jouw hoofd opkomen.
- a. Hebben die personen, die je hebt benoemd, ook een invloed gehad op jouw studiekeuze?
- b. Hoe hebben zij jouw studiekeuze beïnvloed?
- 11) Doen jouw vrienden ook dezelfde studierichting als jij of hebben zij totaal iets anders gekozen?
- 12) Spelen leerkrachten hier ook een rol in mee?
- a. Zo ja, hoe hebben leerkrachten een impact gehad op jouw studiekeuze?
- (De rol die leerkrachten spelen of gedragingen van leerkrachten naar de leerlingen toe? Soort relatie die ze onderhouden met de leerlingen?)
 - (De manier van lesgeven? Passief of actief lesgeven?)
- b. Zo nee, waarom niet?
- 13) Indien zij geantwoord hebben op ouders of broers/zussen bevragen:
- Zijn die personen tewerkgesteld in het vakgebied dat je momenteel studeert?
 - Hebben jouw oudere broers/zussen dezelfde studierichting gevolgd als jou?
- 14) Indien ouders geantwoord:
- Ondersteunen zij jou veel qua schoolgebied?
 - Zo ja, hoe doen zij dit?
 - Zo nee, hoe uit zich dat? Hoe voel je je daarbij? (Alleen voorstaan?)

Concluderend

15) Wat zou volgens jou verbeterd kunnen worden omtrent het studiekeuzeproces?

16) Hoe zou volgens jou de economische studierichtingen nog verbeterd worden zodat jij toch voor die studierichting had gekozen?

Afronding

- Heb jij nog enkele vragen voor mij omtrent het onderzoek?
- Heb jij nog iets toe te voegen aan het gesprek?
- Hartelijk bedankt voor jouw medewerking en tijd!

7.2 Informed consent

Onderzoek: Waarom kiezen leerlingen minder snel voor economische studierichtingen in het secundair onderwijs?

Naam + contactgegevens onderzoeker: Nicolaij Birgit – birgit.nicolaij@student.uhasselt.be

Doel en methodologie van het onderzoek: Individueel interview afleggen met leerkrachten die gespecialiseerd zijn in het economische vakgebied. Hierdoor wordt onderzocht of er enkele mogelijke onderliggende oorzaken aanwezig zijn voor de daling van het inschrijvingsaantallen in economische studierichtingen, meer specifiek in Limburgse onderwijsinstellingen van de derde graad met dubbele- en doorstroomfinaliteit.

Duur van het interview: +/- 1 uur

1. Ik begrijp wat van mij verwacht wordt tijdens dit onderzoek.
2. Ik begrijp dat mijn deelname aan deze studie vrijwillig is. Ik ben voldoende op de hoogte gesteld dat ik de studie op ieder moment kan stopzetten zonder dat ik daarvoor een reden hoeft te geven en zonder dat daaruit nadeel voor mij mag ontstaan, en dat mijn deelname aan deze studie door de onderzoekers op ieder moment kan stopgezet worden.
3. De resultaten van dit onderzoek kunnen gebruikt worden voor onderzoeksdoeleinden. Mijn naam wordt daarbij niet gepubliceerd, er wordt gewerkt met pseudonimisering, en de vertrouwelijkheid van de gegevens is in elk stadium van het onderzoek gewaarborgd overeenkomstig de wetgeving ter zake. Ik begrijp hoe er met mijn gegevens en de onderzoeksdata zal omgegaan worden.
4. Een individueel interview in het kader van het opleidingsonderdeel Masterproef Ondernemerschap en Management (3855) uit de opleiding Master O&M van de Universiteit Hasselt.
5. Ik weet dat ik voor vragen na het interview terecht kan bij: Birgit Nicolaij
birgit.nicolaij@student.uhasselt.be
6. Ik weet dat ik voor eventuele klachten of andere bezorgdheden contact kan opnemen met de betrokken medewerkers van de Universiteit Hasselt via: tom.kuppens@uhasselt.be en charlotte.adriaensens@uhasselt.be

Ik geef toestemming tot het maken van een geluidsopname. ☐

Ik stem toe om deel te nemen. ☐

Ik heb bovenstaande informatie gelezen en begrepen en heb antwoord gekregen op al mijn vragen betreffende deze studie. Ik stem toe om deel te nemen.

Datum:

Naam en handtekening deelnemer

Naam en handtekening onderzoeker

7.3 Voorbeelden van coderingsprocessen

A. Coderingsprocessen van economische leerkrachten

- *HGI Bilzen:*

Antwoord:	Open codering:	Axiaal coderen:	Selectief coderen:
Ja, ik kom wel uit een gezin... mijn vader gaf ook les... waarom? Ik heb daar nooit aan gedacht... ik dacht gewoon... ik dacht eerder in de bankwereld of de verzekeringswereld want ik had dan ook financiële wetenschappen als specialiteit gedaan... dan ben ik toch omdat iedereen mij voor zot verklaarde... omdat dat was schoon en ja had dan veel vrije tijd enzo.	Leerkracht geworden door het feit dat haar ouders in dat wereldje tewerkgesteld waren	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Via vriendjes... wat mijn vriendje doet, dat ga ik ook doen... ja dat is heel veel! Dan gaan de kinderen kiezen op basis van wat ik al zeg, wat de vriendjes kiezen...	Op basis van wat vriendjes gaan doen hen volgen	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
En via de mama en de papa. Maar de mama... ouders hebben op het ogenblik denk ik minder te zeggen aan de kinderen. Het zijn de kinderen die mogen kiezen... ja	Ouders hebben een inspraak in de studierichting die hun kind gaat doen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
De aantrekkelijkheid en daar hebben wij toch een nadeel tegenover bijvoorbeeld wetenschappen die daar staan met hun proefjes en wat weet ik al allemaal...	De aantrekkelijkheid van STEM	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
Ja ze hebben mij al eens voorgesteld ga winkeltjes spelen. Ik zeg: 'Ik ga geen winkeltjes spelen want dat doe ik ook niet in de klas!'. Want in de vorige jaren toen de middenschool er wat anders uitzag voor de modernisering hadden die bijvoorbeeld talentproject economie... ja en dan speelde die winkeltje... ja wat wel goed was! Maar dan kreeg ik in het derde jaar leerlingen die na een maand vroegen: 'Mevrouw wanneer gaan we beginnen met winkeltje te spelen?'. Hm ik zeg: 'Ja dat doen wij niet!'.	Leerlingen hebben een verkeerd beeld over de richting economie doordat ze denken dat ze winkeltje spelen in de lessen	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen

Dus ja, dat is zo een beetje... ja het verkoopt zich moeilijker... ja het verkoopt zich ook moeilijker dan humane wetenschappen die daar bijvoorbeeld met de pop zitten en de evolutie van de mens enzo... Ja, economie leg dat maar een uit aan iemand die veertien jaar is...	Economie moeilijk te verkopen aan leerlingen	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
Ja want als wij dat horen, daarna willen ze wel overschakelen na het vierde jaar en wij horen nog heel dikwijls op het zesde jaar als we studiekeuzebegeleiding doen, had ik dit maar eerder geweten dan had ik economie gedaan in plaats van wetenschappen want op wetenschappen zit het meeste volk.	Leerlingen hebben een verkeerd beeld over de richting economie waardoor ze later spijt hebben om die richting niet te hebben gevolgd	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Die promotie wat die hebben gekregen nu en nog krijgen, daar kan je niet tegenop. Ik doe daar ook geen moeite meer voor... ja dat heeft geen zin!	Economie moeilijk te verkopen aan leerlingen	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
We hebben één jaar modernisering achter de rug in het vijfde jaar en wij gaan vanaf... en we hebben dat nu geëvalueerd voor de paasvakantie en wij gaan vanaf volgend jaar economie moderne talen inrichten met vier uur wiskunde in het vijfde en vier uur wiskunde in het zesde jaar. Waarbij we dan ook nog een paar uur in de zesde jaar gaan en we hebben nog scholen die dat deden hoor! Omdat wij heel dikwijls de opmerking krijgen dat daar de noodzaak zit. Dat drie uur wiskunde... in XO worden bedrijfswetenschappen ingericht, maar die krijgen daar heel weinig volk op en die waren nu eigenlijk blij te horen toen ik ze gezien had. Ik heb top tien nog gespeeld, dat wij in de derde graad EMT met vier uur wiskunde gingen inrichten. Dus degenen die echt veel minder wiskunde hadden... ja die mensen met minder wiskunde moeten dan naar bedrijfswetenschappen.	Het probleem ligt bij het aantal uur wiskunde die economische richtingen bevatten	Moeilijkheden met wiskunde	Perceptie over economische studierichtingen
Maar dat is een hele moeilijke beweging in Bilzen om van Bilzen naar Hoeselt te gaan.	Van richting veranderen betekent ook van school veranderen, waar leerlingen moeilijkheden ondervinden	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen

Nee, dat is ook wel het probleem in het derde jaar! Ja... de ouders willen allemaal ASO. Ze willen zweren bij het ASO. Alhoewel ze daar niet moeten bij zweren want bedrijfswetenschappen is een hele goede richting!	Ouders hebben een inspraak in de studierichting die hun kind gaat doen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Ja! Zeker de school waar ze gaan... ja dat ze voor ASO moeten kiezen ja... niet zozeer de richting. Alhoewel dat ook is! Maar daar krijgen de kinderen al meer hun goesting. Maar zeker de school... nee we gaan het toch proberen en ja... ze volgen het advies niet he!	Ouders hebben een inspraak in de studierichting die hun kind gaat doen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Ja, maar dat is moeilijk op die leeftijd he! (2x) En sommige ja... er zijn wel wat jongens en meisjes die al een beetje meer matuur zijn die zeggen van: 'Ja dat interesseert mij wel!'. Maar echt... echt vanuit interesse weinig hoor! Ja (2x)	Interesse heeft weinig invloed op de studiekeuze van leerlingen	Geen doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
En er wordt thuis niet meer naar het nieuws gekeken he! Ja ik zie dat goed genoeg in mijn klasse. Dus van daaruit kennen ze economie ook minder en minder... ja plus dan is dat ook dikwijls saai he!	Geen moeite doen om naar de actualiteit te kijken, waar economie overal aanwezig is	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Ja, maar als jij het nu specifiek over het derde jaar... dat is nog vroeg hoor! Ja dan eerder in de derde graad ja... en dat halen ze ook...	Voor leerlingen in de tweede graad moeilijk om een keuze te maken op basis van carrièremogelijkheden	Geen doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Vanuit het vierde naar... daar wordt veelal gekozen, ook wat vrienden doen.	Op basis wat vriendjes gaan doen hen volgen	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Maar ook hoe kan ik mijn vakken die ik niet graag doe of waar ik zwak van ben omzeilen	Op basis van capaciteiten een studiekeuze maken	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Maar er zijn nog enkele ouders die dat een beetje kunnen afdwingen, maar weinig ja... en dan zijn dat veelal ouders die nog altijd kiezen van ze moeten op Latijn blijven of ze moeten in de sterke wiskunde richting blijven...	Ouders hebben een inspraak in de studierichting die hun kind gaat doen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving

Ik zie collega's waar bijvoorbeeld geen onderneming is... alleen economie en wiskunde die daar vijf leerlingen op zitten hebben en daar is het op de bedrijfswetenschappen... je hoort van alles (2x) Maar het is een probleem ja!	Herhaaldelijk probleem	Herkenning van het probleem	Perceptie van de economie
Want wij hebben gezien... voor de modernisering hadden wij in Bilzen al opgebouwd... gedurende die jaren hadden wij twee derdes economie klassen, twee klasse vierde, twee klasse vijfde en twee klasse zesde... en dat gaat allemaal terug naar één klasse... We hebben het moeilijk sinds moderniseren...	Door de modernisering weinig klassen economie terug te vinden	Moeilijkheden sinds modernisering	Perceptie over economische studierichtingen
Nu hebben wij ook wel in de tweede graad... dat is ook vanaf dit jaar... in het derde en vierde jaar economie met vier uur wiskunde en economie met vijf uur wiskunde. Zodat diegenen die willen doorgroeien naar economie wiskunde ook beter voorbereid zijn!	Het probleem ligt bij het aantal uur wiskunde die economische richtingen bevatten	Moeilijkheden met wiskunde	Perceptie over economische studierichtingen
Nu wij organiseren heel wat sessies ook in de middenschool he en bij ons op school zijn er infosessies voor de leerlingen. Voor het derde jaar... voor het tweede jaar organiseren wij een soort beurs, waar wij alle richtingen voorstellen en die gaat door bij ons op school. En zo is het ook voor de vierdejaars. Die hebben een infosessie op een avond en die krijgen daar uitleg ook over door CLB en door ons leerkrachten in de klas en dan maken zij een voorlopige studiekeuze op het einde van het vierde jaar... en ja dan is het afwachten. Maar afwachten wordt zich aan het doen... want ze kiezen niet altijd het juiste!	Infosessies en beurzen om info te verschaffen	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
'Iemand die in de tweede graad geen economie heeft gedaan, kan eigenlijk niet meer'.	Moeilijkheden om over te schakelen van richting	Gebruik van een watervalstelsel	Studiekeuzeproces van leerlingen
Nee, dat doen ze ook niet! Ze luisteren naar hun vrienden...	Op basis wat vriendjes gaan doen hen volgen en zelf geen informatie opzoeken	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Ze bepalen het allemaal zelf dan en de kinderen die dat iets minder doen, zijn de kinderen die op Latijn zitten en nog naar hun ouders echt luisteren.	De eigen keuze van leerlingen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving

Ja dus ja dan krijgen we van die flyertjes mee waarop de lessentabel staat, welk profiel wij zoeken ja, wat uw interesses moeten zijn. Dat staat mooi compact! En dan is er natuurlijk uiteraard de folder, zo een dikke folder. Nu is dat tegenwoordig omdat er zoveel richtingen zijn.	Lessentabellen en folders aanwezig omtrent info over het aanbod van de studierichtingen op school	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Er zijn te veel richtingen ook! Ja dat ze eigenlijk te veel opties hebben om te kiezen en want wij zijn nu een ASO school. Wij richten al die richtingen in. Ja we hebben nu zelf al gekozen om moderne talen niet meer in te richten in de tweede graad omdat er zitten maar drie of vier leerlingen. Dat is... dat heeft geen zin he!	Door de grote hoeveelheid van aanbod qua studierichtingen ondervinden leerlingen moeilijkheden om te kiezen	Keuzestress	Studiekeuzeproces van leerlingen
En misschien als we wat verder zitten in de modernisering, dat het weer wat beter gaat! Maar op het moment is het STEM!	De aantrekkelijkheid van STEM	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
Ja daar staan verschillende mogelijkheden. Ja wat ze daar later mee kunnen doen he!	Informatie aangeboden over carrière- en afstudeermogelijkheden	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ja de studiekeuzebeurs, infosessies, CLB komt dus ook specifiek langs. Ja dat is het zo wat denk ik ja en dan kunnen ze altijd terecht natuurlijk bij leerkrachten want ik verwijs hen ook altijd door als ze twijfelen tussen economie moderne talen en economie wiskunde. Ik zeg dan moet je specifiek bespreken met die taalleerkrachten en die wiskunde leerkrachten. Dus daar moeten ze het ook aan vragen. Die beslissen over hoeveel uur wiskunde ze aan kunnen eigenlijk.	Allerlei evenementen, activiteiten en bronnen van informatie aanwezig	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ik heb momenteel nog in het oud systeem 33 leerlingen op mijn zesde jaar zitten en ja ik heb 15 op het vijfde jaar zitten.	Bewust zijn van de sterke daling op economische studierichtingen	Herkenning van het probleem	Perceptie over economische studierichtingen
Die wat dan gekozen hebben, die zijn blij dat ze het gekozen hebben en als ik van na een tijd vraag en op het einde van het jaar doe ik altijd een evaluatie, dan doen ze dat graag. Ook als ik kijk nu naar mijn zesde jaar: twee derde	Perceptie van leerlingen als ze daadwerkelijk economie volgen	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen

van de leerlingen kiezen voor een economische studierichting. Die doen graag economie! Want het is een vak met verschillende facetten!			
Dus ja die perceptie... ik zie... meestal weten ze niet wat het echt inhoudt voordat ze eraan beginnen.	Leerlingen hebben een verkeerd beeld over de economie, aangezien ze niet weten wat het inhoudt	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ja want dat beetje economie wat ze krijgen in de middenschool, dat is het ook niet! Dat is geen referentie naar wat er komt want zo zijn theoretische opleidingen. Daar zit weinig practice in en ik sta wel veel naar buiten.	Introductie cursus economie geeft een slecht beeld over wat een economisch vak inhoudt	Slechte effect van introductiecursussen	Perceptie over economische studierichtingen
Maar dat is zo een vak bij ons in de middenschool... is dat zo een vak waar bijvoorbeeld alleen permanente evaluatie is, geen examens... ik ben totaal tegen die permanente evaluatie! Bij ons in de school hebben we dat ook hoor. Ik vind dat niet goed! Ze doen eigenlijk niet echt veel dan voor de permanente evaluatie. Dan denken ze: 'Oh dat is wel makkelijk dan he!'. Dan doen we er zo een... ja en dan is dat een klein overhoringske en een week daarna hebben ze wel weer nog een overhoringske ja	Introductie cursus economie geeft een slecht beeld over wat een economisch vak inhoudt	Slechte effect van introductiecursussen	Perceptie over economische studierichtingen
Ja want ze beseffen dat zij over dingen horen en leren die wel belangrijk zijn in het leven. Ik heb het bijvoorbeeld momenteel... want ik ga daar nog mee verder over de financieringsvormen, dus de leningen enzo. Daar gaan zij toch mee in aanraking komen.	Voordelen aan economie te studeren om dagdagelijks die materie te gebruiken	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Neen! (2x) Niet meer dan een andere vraag in wetenschappen, fysica of bio... dat hetzelfde... we hebben wel wat definities, maar geen overaanbod van definities... Ik vind niet dat economie daar moeilijker in is dan een ander vak, maar het zit er wel in!	Beperkte hoeveelheid definities en concepten	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Dat denk ik niet nee... dat denk ik niet! Die wat op economie wiskunde zitten, hebben economie en wiskunde. Die wat op economie moderne talen zitten, hebben economie en moderne talen. Maar je moet wel op meer vakken goed	Economie vereist niet meer werklast dan andere richtingen	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen

zijn om door te komen en dus soms vergeten de leerlingen dan. Neen want ze hebben evenzeer in de andere richting een onderzoek competentie te doen...			
Iemand die economie leidt één van mijn grote doelstellingen voor het einde van het zesde jaar, dat jij datgene wat verteld wordt in de actua ook begrijpt en kunt plaatsen en dat je daarmee kunt babbelen'. Die capaciteiten... dat moeten ze vooral... en ze moeten vooral willen leren. Nu economie is ook meer... ze moeten ook bijvoorbeeld openstaan voor computervaardigheden	Voordelen aan economie studeren door nodige competenties aan te leren	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Maar het nieuws wordt niet meer gekeken samen... dat gebeurt niet meer! Dus zij moeten zelf de interesse hebben op hun laptop. Er is niemand... er zijn weinig ouders die dat nog meedoen.	Ouders zijn niet bezig met hun kinderen educatief op te volgen en ondersteunen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Ja moet iets theoretisch kunnen verwerken. Dus dat is ook wat jij zei met definities, toch wel openstaan voor bepaalde definities. Maar zoveel zijn het er niet he en thuis oefeningen, gelijk boekhouden. Dat is gewoon oefeningen maken! Dat is een techniek, meer is dat niet! En als je thuis geen oefeningen maakt, kun je de volgende les niet... want we zitten heel veel met een legosysteem zoals bij wiskunde. Bij economie het bouwt op he! Kijk je de lessen niet, dan kun je het niet volgen!	Leerlingen moeten de leerstof bijhouden om te kunnen slagen	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Toch wel! Ik zie dat ook een verandering in! Het heeft jaren, maar dan ook jaren geduurd als een leerling dus ja mislukte in wetenschappen of Latijn en ze moesten naar een andere richting... ja op ontwikkelde werd ze aangekund naar humane gaan. Maar ja economie is ook nog een optie! Maar het is lang een richting geweest die ze vergaten.	Economie wordt vergeten als studierichting als leerlingen te hoog hebben gegrepen	Gebruik van een watervalsysteem	Perceptie over economische studierichtingen

- *Spectrumcollege Beringen:*

Antwoord:	Open coderen:	Axiaal coderen:	Selectief coderen:
Gewoon omdat ik het fijn vond en ik moet ook zeggen dat mijn papa thuis ook in het onderwijs stond. Het is heel hard werken, maar het is ook heel fijn om te doen!	Leerkracht geworden door het feit dat haar ouders in dat wereldje tewerkgesteld waren	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Dan kunnen ze niet veel anders. Als het economie is, is het economie. Alleen veel keus is daar niet he. maar van domein veranderen doen ze niet meer veel hoor. Aangezien ze dan heel veel moeten bijwerken Nu nog meer als vroeger. De keuze zit eigenlijk al tussen het derde jaar. ze moeten ook binnen hun domein blijven he. Het wordt moeilijker... ook als ze naar economie willen komen, dan moeten die zoveel bijwerken zoals boekhouden, economie. Dat is ja...	Moeilijkheden om over te schakelen van richting	Gebruik van een watervalsysteem	Studiekeuzeproces van leerlingen
Goh ja dan op basis van de adviezen van school ook heel fel bekijken en hun interesses.	Manieren waarop leerlingen hun keuze maken	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ze moeten dan in het eerste en tweede jaar mogen ze al een beetje een optie kiezen of maken en uhm dan vind ik dat ook al een beetje zonde alleen dat daar in het eerste en tweede jaar hebt ge ook zo een optie economie maar dat is meestal voor uhm die gaan meestal naar dubbele finaliteit of naar arbeidsmarkt vooral de andere die doen dan een iets meer hipper traject waar en STEM inzit en allemaal andere vakken. Dus ik heb ook zo wat schrik dat daar de connotatie verkeerd gelegd wordt van kijk: 'ah ja we doen die optie van economie omdat dit naar beroeps en zo en naar de uhm dubbele finaliteit te gaan'. Dat het al zo een beetje ja... beetje smet niet... dat daar al zo een imago van opgehangen van economie, dat dat iets is dat je niet moet doen als je niet goed mee zijt zo. Het wordt er wel echt ingebakken van ja okee ge zijt goed mee dan is het latijn of het is STEM.	Leerlingen en anderen hebben een verkeerd beeld over de richting economie, waardoor STEM en Latijn als hoger geacht worden	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen

Ze krijgen eerst info in de klas...krijgen ze dan in het tweede jaar dus informatie over alle richtingen en dan mogen ze een aantal richtingen kiezen en dan mogen ze allee ja... maar drie richtingen kiezen en dan mogen ze zo eens een proeflesje... allee het is een soort van infomoment dus dat is nu ongeveer een week of vier geleden geweest denk ik, waar ik in een aantal sessies leerlingen heb gehad die interesse hadden voor economie of bedrijfswetenschappen en dan daarna de... een aantal dagen erna mogen de ouders hetzelfde doen die hebben dan ook die infosessies gevolgd en dan moesten ze een voorlopige keuze opgeven	Informatiebronnen zoals proeflesjes en infosessies organiseren voor leerlingen en de ouders	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Die van het vierde naar het vijfde ook een keuze moeten maken die gaan gewoon... die gaan dan economische-wetenschappen bij ons dan economie-wiskunde, als ze 6 uur of 8 uur wiskunde willen. Is dat wat zwaar, dan kiezen ze voor bedrijfswetenschappen. Bij ons op school economie-moderne talen hebben wij niet als richting. We zijn al heel lang aan het sturen om dat toch terug in te richten en ze gaan hopelijk volgend jaar of het jaar daarop terug doen omdat ze zien dat... dat ze toch zomaar leerlingen missen.	Gebrek aan economie-moderne talen zorgt voor gebrek aan leerlingen in de economie	Keuzestress	Studiekeuzeproces van leerlingen
Dat weet ik niet. We hebben een website waar alles opstaat: de lestabellen staan daarop de info staat daarop, de profielen. We geven ook heel duidelijk weer: geef ik dit profiel, beantwoord je daar aan bijvoorbeeld is economische wetenschappen iets voor jou...	Zelf geen informatie opzoeken over de verschillende richtingen maar wel website met informatie beschikbaar vanuit de school	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ik hoop bij de school en tijdens het middelbaar zelf, als ze nu van vier naar vijfde jaar moeten kiezen dan komen die van het vierde ook omdat ik die heb 3-4-5 en 6 heb. Dan maak ik daar wel tijd voor in de klas. Dan maak ik daar een momentje van en bespreken we alles.	Personen bij wie de leerling terecht kan	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Nu sinds de onderwijshervorming wordt het moeilijker en moeilijker om over te schakelen. Vroeger ging het nog enigszins en was het nog redelijk uhm algemeen de basis, maar nu zijn de richtingsvakken zo specifiek vak... wat ik	Moeilijkheden om over te schakelen van richting door modernisering	Gebruik van een waternetstelsel	Studiekeuzeproces van leerlingen

goed vind pas op want ze gaan beter voorbereid zijn... in het domein gaan ze beter voorbereid zijn. Maar om over te schakelen wordt het wel moeilijker en moeilijker... ja dat wel.			
Ja de klasleraar en dan komt leerlingbegeleiding gesprekken doen en dan is onze directeur samen met die leerlingbegeleiding in elke klas langsgegaan om de info te geven over de studiekeuze.	Personen bij wie de leerling terecht kan	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Het moet he om de juiste indruk te geven en adviezen vind ik ook een hele belangrijke want heel vaak... leerlingen volgen de adviezen niet altijd. Het zijn adviezen dikwijls... als ze op alles door zijn kunnen we moeilijk dan ze een A-attest geven, maar we kunnen wel een heel sterk advies geven van kijk die richting gaat te zwaar zijn en als ze dat advies dan niet volgen dan ja... ja en dan komen ze toch... dan is het wel een moeilijke.	Leerlingen volgen vaak het advies van de klassenraden niet op	Geen doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ja dus ze krijgen dat profiel met zich mee wat het van richting inhoudt maar ja dat blijft op zich wel heel vaag. In de infosessies die ik aan hun geef wel... toon ik wel zo een economische kringloop en wat dingen zoals de arbeidsmarkt, producten, vraag en aanbod, het buitenland, de wisselkoersen en dan ook het bedrijfsleven wat komt er allemaal bij een bedrijf kijken. Daar geef ik wel iets meer concrete info en ook wat actualiteit dat ze ook zien van kijk... dat zijn allemaal dingen die in de actualiteit gebeuren die we bespreken. Voor de rest ja nee als dat niet van ons uit komt dan weten... dan is dat niet zo heel veel.	Zelf geen informatie opzoeken over de verschillende richtingen maar wel website en infosessies beschikbaar vanuit de school	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Maar dat kennen die allemaal niet... als ge zegt boekhouder wat is dat? Ik ben met boekhouden begonnen en die weten daar niks van allee die weten dat niet...	Voor leerlingen in de tweede graad moeilijk om een keuze te maken op basis van carrièremogelijkheden	Geen doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ik heb nog maar vijf leerlingen voor economie in het vijfde middelbaar. Ik begin meestal met een vijftiental en dit jaar ben ik maar met negen begonnen	Bewust zijn van de sterke daling op economische studierichtingen	Herkenning van het probleem	Perceptie over economische studierichtingen

in het derde uhm ja dus ik heb nu in het derde ook maar zes leerlingen en bedrijfswetenschappen... bij bedrijfswetenschappen zullen we met vijftien zijn. Dus ja het zal... in vroegere normen zal dat één klas zijn geweest ja...			
Omdat wij nu op ene campus zitten en ze kunnen nu heel makkelijk overschakelen. Stel dat het niet lukt, dan kunnen ze zonder dat ze van school moeten veranderen... zo dat watervalstelsel dat een stukje in de hand werkt want het is fijner voor hen dat ze niet moeten veranderen van school maar langs de andere kant merken we ook dat ze minder... minder moeite doen om daar te kunnen blijven.	Makkelijker van richting veranderen, doordat leerlingen niet van school moeten veranderen	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Alles is STEM tegenwoordig! Hm ja die reclame van die STEM-richtingen, de media van STEM en economie ja daar wordt niet veel rond. Die vallen zowat achteraan. Wij hebben dan één economie richting in het domein... en we hebben dan een stuk of 3-5 stemrichtingen in datzelfde domein wel doorstroom he.	De aantrekkelijkheid van STEM	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
En ik vrees een beetje dat het negatieve imago van die opties economie die er zijn en die moeten er zijn he want heel vaak leerlingen die dan naar de arbeidsmarkt die niet zozeer iets technisch willen doen. ja die komen vaak in een soort van kantoorrichting waar ja die richting moet er zijn he, maar noem die dan anders... noem die dan niet economie want wat zij daar doen is geen economie. Dat is meer administratie vind ik persoonlijk.	Leerlingen hebben een verkeerd beeld over de economie, aangezien ze niet weten wat het inhoudt	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ja dat dat economie is want als ik dan vraag wat ze gezien hebben rond economie... dat is niet eens een vraag of aanbod allee of soms hebben ze daar wel eens van gehoord maar dan hoor ik dat het meer gaat rond ja... zo zeggen... Ja zoals wat is een betaling, een overschrijving zo dat soort dingen, maar ja dat is geen economie... allee dat kan wel een basis zijn maar ja...	Introductie cursus economie geeft een slecht beeld over wat een economisch vak inhoudt	Slechte effect van introductiecursussen	Perceptie over economische studierichtingen
De populariteit van STEM uiteraard en ja ik vind ook... oh ja als ge goed mee zijt ga dan maar naar latijn of wetenschappen zo dat...	Economie wordt onderschat door de leerlingen en andere personen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving

Maar de meeste die daaraan beginnen in het derde die blijven wel binnen het domein omdat ze het ook wel graag doen. Dus als ze er ene keer aan beginnen en ervoor kiezen... ik heb nooit mensen die zeggen dat ze verkeerd hebben gekozen en ik heb soms wel iemand die na zijn opleiding die na het zesde rechten of toch naar pedagogische wetenschappen gaat. Maar de meesten die blijven wel binnen de economie en die gaan verder. Dus als ze er ene keer voor kiezen dan blijven ze wel, dat denk ik wel.	Perceptie van leerlingen als ze daadwerkelijk economie volgen	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Allee ja we beginnen daar direct met differentiecurves en budgetlijnen enzo he. Die hebben nog geen curve gezien he dus misschien als ze chance hebben een vraag- en aanbod curve, maar die komen dan van iets heel administratief naar iets heel wiskundig en grafieken en tekeningen maken. Dan zeggen ze meestal: 'Mevrouw dit is zoveel verschil met wat we in het eerste en tweede hebben gezien'. Dus ja ik denk dat daar toch wel een stukje misvatting inzit inhoudelijk. Als ze denken van: 'Oh gaat dit economie zijn, dan kies ik daar niet voor' want uiteindelijk is het niet alleen administratie...	Introductie cursus economie geeft een slecht beeld over wat een economisch vak inhoudt	Slechte effect van introductiecursussen	Perceptie over economische studierichtingen
Als ze het niet opbrengen om elke dag te leren, dan vind ik dat ook een moeilijke. Moeilijk en zeker het totaal pakket dus niet alleen van economie maar dan ook het totaal pakket van wat er van hen verwacht wordt en de doorstroomrichting zowel bij Bedrijfswetenschappen als economische wetenschappen... ja dat is én wiskunde én talen én geschiedenis. Dus ja overal ligt de lat wel hoog.	Leerlingen moeten de leerstof bijhouden om te kunnen slagen, niet alleen voor economie maar ook voor andere vakken	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Bij marketing probeer ik echt te zeggen van kijk en ik hoop dat je die marketingpraktijken nu ziet en begrijpt of doorprikt en u daar niet door laat vangen. Dat zeg ik wel altijd ma voor de rest... of ja een wisselkoers ja dat is altijd handig als ge op vakantie gaat ma voor de rest...	Voordelen aan economie te studeren om dagdagelijks die materie te gebruiken	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen

Ik zeg altijd tegen de leerlingen: 'Weet ge welke richting... er is maar één richting op de hele school die fatsoenlijk een krant kan lezen en alles wat in een krant staat kan begrijpen en dat zijn economen want wij begrijpen dat allemaal. De wetenschappers die weten hun dingen maar dat zijn meestal dingen die niet in de krant staan, maar alle politieke en economische dingen. Dat zijn perfect dingen waar we mee zijn zoals aandelen of obligaties, alles wat daarin komt, overheidsmaatregelen wat dat zijn allemaal dingen die in de media komen he en voor ons is dat allemaal helder'.	Voordelen aan economie studeren door nodige competenties aan te leren	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Het zijn heel veel concepten en definities maar dat maakt het juist ook heel leuk. Er zijn ook heel veel concepten en definities die leuk zijn om te onderzoeken en met elkaar verbonden zijn en dat is net het leukste daaraan. Ik zie de economie als een grote en gigantische puzzel die... ik leg dat ook vaak zo uit dat economie een grote en gigantische machine is met allemaal componenten en onderdelen die dan ook nog eens samenwerken en dan heeft dat ding ook nog eens heel veel knopjes en kan je daaraan draaien als overheid aan al die knopjes zoals rente en belastingen en je kan nog proberen die machine te sturen. Ik vind de taak als economie leraar om orde en duidelijkheid te scheppen in al die verschillende concepten en begrippen.	Grote hoeveelheid aan concepten en definities die niet tot verwardheid mogen zorgen aan de hand van de leerkracht zijn of haar manier van lesgeven	Invloed van de leerkracht	Invloed van de sociale omgeving
Hm, inzichtelijk kunnen nadenken; grafieken kunnen lezen; hm logische verbanden kunnen leggen; uhm ordelijk werken bij boekhouden... goed met een computer kunnen werken.	Voordelen aan economie studeren door nodige competenties aan te leren	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Ik zeg altijd als ik een opdracht geef of kader ik waarom we het doen of dan link ik het aan van: 'Pas op he voor het hoger onderwijs zie dat je blablabla onder de knie hebt'...	Duidelijk gecommuniceerd naar de leerlingen en voorbereiden op hoger onderwijs	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen

Ouders in die zin heb ik heel vaak te horen gekregen van: 'Oh ja mama en papa hebben ook economie gedaan' of als ik de ouders zie dan zeggen ze vaak van: 'Ja maar in onze tijd...'. Dan weet ik ook dat die economie hebben gedaan.	Ouders die reeds in het domeingebied zitten beïnvloeden de studiekeuze van hun kinderen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Uhm ofwel ja dat de vrienden dat dan doen of gaan doen.	Op basis wat vriendjes gaan doen hen volgen	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
En ik denk dan ook leerkrachten... leerkrachten van de middenschool die dan ook een invloed hebben, dat die dan kunnen zeggen van: 'Oh ik denk dat economie iets voor u is!'. Dikwijls hebben zo leerlingen een profiel ofzo. Ik voel na zoveel jaar lesgeven, voelt ge aan zo van: 'Goh dat is iemand met een meer wetenschapsprofiel en die heeft een meer econoomprofiel of iemand met humane of...'. Ik denk dat leerkrachten daarin ook wel een rol inspelen zo.	Leerkrachten die advies geven aan de leerlingen omtrent de studiekeuze	Invloed van de leerkracht	Invloed van de sociale omgeving
Ik heb nu een jongen van wetenschappen die naar de economie komt en die had in het derde eigenlijk helemaal verkeerd gekozen. Die had dan wetenschappen gekozen. Die zie dan van: 'Eigenlijk interesseert het mij wel, maar ja al mijn kameraden gingen STEM doen. Dus ben ik maar mee wetenschappen gaan doen'.	Op basis wat vriendjes gaan doen hen volgen	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
'Ah ja maar ik mag van mama en papa niet... ik moet in DOD blijven. Ik moet dan in de ASO blijven'.	Ouders hebben een inspraak in de studierichting die hun kind gaat doen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Ik denk dat dat in hun hoofd heel droge materie is en alles wat fysica, chemie en labo's dat is allemaal... ik weet niet waarom maar dat klinkt allemaal veel hipper als economie. Terwijl economie dat is iets dat je dag in en dag uit doet. Leren over buisjes in een labo lijkt me dan voor de leerlingen interessanter lijken.	Leerlingen hebben een verkeerd beeld over de economie	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ja, ik geef dan weer wat ze er later mee kunnen studeren en dan ja dan komt ge af met richtingen van Handelswetenschappen of Toegepaste Economische Wetenschappen.	Informatie aangeboden over carrière- en afstudeermogelijkheden	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen

Dan geef ik er wel wat functies aan en dan komt ge dikwijls uit aan econoom-manager... maar ja wat is dat dan weer... ik weet dat ook allemaal niet	Voor leerlingen in de tweede graad moeilijk om een keuze te maken op basis van carrièremogelijkheden	Geen doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
---	--	----------------------------------	----------------------------------

- *VIIO Borgloon:*

Antwoord:	Open coderen:	Axiaal coderen:	Selectief coderen:
Ik denk ook dat ze vooral uhm de ouders een beetje volgen. De ouders... ja.	Ouders hebben een inspraak in de studierichting die hun kind gaat doen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Er zitten er heel veel die willen STEM- of wetenschapsrichtingen of de humane wetenschappen omdat dat heel veel op de tv komt en de actua komt uhm ja... er zijn ook leuke projecten of ja veel uhm ja uhm speelse dingen.	De aantrekkelijkheid van STEM	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
Bij economie is dat wel moeilijk om zo vatbaar te maken.	Economie moeilijk te verkopen	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
Economie zien andere of sommige als een bureaujobke om de hele dag achter de computer te zitten en ja... dat is niet meer zo in trek.	Leerlingen zien economie als bureau job	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Uhm ik denk dat ze een richting willen die zo breed mogelijk is waar ze nog heel veel kanten mee uit kunnen. Met economie zien ze zoals latijn volgens mij van: 'Het is heel eng en ik kan dan nooit meer verpleegster of iets anders worden', terwijl dat niet is.	Veel toekomstmogelijkheden bereiken met een richting	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Uhm we zien dat nu ook wel in het derde zitten die wetenschapsrichtingen heel vol. Dat zwakt ook wel af naar als we zien dat ze toch niet genoeg... de basis van wiskunde kunnen... dan dan komt er wel een stroom naar ons wel.	Complexiteit van wiskunde doen leerlingen doorstromen naar een economische richting	Moeilijkheden met wiskunde	Perceptie over economische studierichtingen
Ja hier in de VIIO is het dus zo dat ze in het eerste jaar exploratie hebben en in het tweede jaar mogen ze dan kiezen in welke richting ze al een beetje willen uitgaan. Dus uhm dat kan STEM zijn, economics zijn maar het kan ook	Aan de hand van interesse door introductiecursussen keuze maken in eerste graad	Slechte effect van introductiecursussen	Perceptie over economische studierichtingen

kunst zijn uhm en in het tweede jaar wordt het bepaald een beetje van: 'Vinden ze het leuk of niet?'. 			
Dat hangt ook uiteraard af van wie het geeft en hoe het gegeven wordt. Het is niet alleen in het boek maar ook met leuke dingen... dan hangt er veel van af wie economie in het derde jaar gaat kiezen. Ja uiteraard, de leerkracht speelt zeker hier een rol in mee voornamelijk in het tweede en derde middelbaar.	De manier van lesgeven heeft een invloed op de studiekeuze in de eerste graad	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving
Ja ook alles begint bij klassenraad dat iedereen die daar zit. Elk leerkracht ook goed weet welke richting wat inhoudt. Maar dat is niet altijd... niet iedereen weet dat en dan is dat... dan denken ze te weten en ja ze worden soms ook ja... snel dan in een hokje gezet. Bijvoorbeeld als er niemand van economie bij zit, dan gaat er nooit economie aangeraden worden.	Leerlingen in een hokje zetten	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving
De leerlingen hebben wel een studiekeuzebeurs. Ze kunnen naar de studiekeuzebeurs gaan want hier is de studiekeuze... het studiekeuzetraject is hier wel heel goed uitgewerkt... maar ja het zit uhm... het zit ook in wat het advies is van de klassenraad.	Informatiebronnen beschikbaar zoals klassenraden en studiekeuzebeurzen	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeprocess van leerlingen
En dat is voor veel ouders toch wel een punt waar ze naar kijken van: 'Wat staat er op die studiekeuze'. En veel ouders zien natuurlijk hun kinderen in de hoogste richtingen... nog altijd of in de richtingen humane of ja de zorgsectorachtige richtingen he.	Ouders hebben een inspraak in de studierichting die hun kind gaat doen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Hier hebben ze een heel studiekeuzebundeltje, dat ze hebben in het tweede en vierde jaar. Die kunnen ze invullen met een kennismaking met zichzelf doen allee zo een zelfreflectie uhm en dan... is er ook nog een studiekeuzebeurs waardoor ze... waardoor ze goed weten uhm welke richtingen er bestaan en die staan dan allemaal mooi naast elkaar.	Informatiebronnen beschikbaar zoals zelfreflectie en studiekeuzebeurs	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Maar ik denk dat ze wel het meeste weten uit die studiekeuzebeurs en daar krijgen ze dan ook een flyer mee met de lessentabel. De site van de VIIIO is	Informatiebronnen beschikbaar zoals flyers en website	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeprocess van leerlingen

ook zeer goed waar duidelijk op staat wat er allemaal uhm is en uhm waar de lessentabel ook op gepubliceerd staat. Dat raadplegen ze ook wel heel veel.			
Bij de klassenleerkracht of bij de leerlingenbegeleiding en bij de... vakleerkracht ook he bijvoorbeeld iemand die latijn of economie geeft. Daar gaan ze ook vraagjes aanstellen.	Personen bij wie de leerling terecht kan	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Er zijn ook leerlingen van het derde die uitleg geven aan de leerlingen van het tweede wat het inhoudt en dan ook van het vijfde naar het vierde.	Informatiebronnen beschikbaar zoals leerlingen van voorgaande graden hun mening delen	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Goh ja de lessentabel en ze kunnen de boeken eens inkijken over wat het juist inhoudt.	Informatiebronnen beschikbaar zoals lessentabelen en boeken inkijken	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Neen, inderdaad! Ze zijn wel bezig met wat kan ik doen na die studie maar nog niet echt van: 'Ik wil dat beroep dan'. Nee dat niet...	Voor leerlingen in de tweede graad moeilijk om een keuze te maken op basis van carrièremogelijkheden	Geen doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Leerlingen aantal, heel klein klassen op dit moment... ja ik heb er hier in elk... in 4,5 en 6 zitten er maar vier in de klas telkens. Dus dat zijn...	Bewust zijn van de sterke daling op economische studierichtingen	Herkenning van het probleem	Perceptie over economische studierichtingen
Op de tv of de media komt alles over STEM en uhm zorg en ja...	Grote hoeveelheid media aan STEM	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
De meeste denken dan van ja als ik economie moet doen, dan word ik boekhouder maar dat is het ook niet! En uhm dat is de perceptie een beetje bij de meeste leerlingen of die zien die grafieken staan van die monopolies ofzo en dan haken ze ook al meteen af!	Leerlingen hebben een verkeerd beeld over de economie en haken snel af door de leerstof	Verkeerd Perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ja voornamelijk inhoudelijk... ja! Met de HW weten ze van: 'Oh wij gaan naar een kleuterklas of naar het lager eens mensen observeren'. Ja dat hebt ge met economie in mindere mate bijvoorbeeld een marktonderzoek maar het blijft nog altijd een mathematische studie ook he.	De leerstof wordt als mathematisch beschouwd door de leerlingen	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen

De media! Het promoten van de overheid van die richtingen.	De aantrekkelijkheid van STEM	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
We zijn ook een kleine school en hebben maar een bepaald aantal studierichtingen.	Beperkt aantal studierichtingen aanwezig	Keuzestress	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ja ze zien dat als uhm ja als analyse... ze zien... ja het meer als mathematische daarachter dat eigenlijk totaal niet zo is! En ze zien daarin van: 'Ah ik ga achter een bureau moeten zitten als ik dat gedaan heb'. Maar dat klopt niet altijd!	Leerlingen hebben een verkeerd beeld over de economie omdat ze niet weten wat het inhoudt en wat je er allemaal mee kan doen	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ja dat hangt ervan af ook wel echt welke richting of welke klas dat nu juist is want het is maar één uurtje in de week en tenslotte moet daar een hele klopp van leerstof worden gezien en dat is... om ze mee te kunnen... of te schakelen uhm en ja... uhm de meeste vinden dat niet leuk omdat ze het als een één uursvakje zien.	Introductie cursus economie geeft een slecht beeld over wat een economisch vak inhoudt	Slechte effect van introductiecursussen	Perceptie over economische studierichtingen
Ja want we moeten daar ook een klein stukje boekhouden, vraag/aanbod geven en dat is juist iets leuks als ge dat vier uur in de week kunt geven. Niet dat ge één week, één uurtje en de week erna moet ge terug beginnen van nuls af aan en dat ze daar heel... ja dat ze in één uurtje is dat heel moeilijk. Dat ze net de leuke economie moeten geven om ze te stimuleren voilà... Vaag... ja moeilijk en vaag...	Introductie cursus economie geeft een slecht beeld over wat een economisch vak inhoudt en leerlingen vinden het moeilijk en vaag	Slechte effect van introductiecursussen	Perceptie over economische studierichtingen
Ja redelijk... dat hangt van thema tot thema af... bijvoorbeeld die monopolie en oligopolie dat is heel vaag, dat kunnen ze... allee in het nieuws zullen ze wel eens horen van een monopolie of een oligopolie maar die heel berekeningen daarachter dat gaan ze in het dagdagelijkse leven niet moeten doen. Nu met de wisselkoersen bijvoorbeeld kunnen ze wel uitoefenen... dat wel ja...	Voordelen aan economie te studeren om dagdagelijks die materie te gebruiken	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen

Want het is altijd duidelijk afgelijnd waarbij een definitie hoort... uhm het is natuurlijk ook dat zij dat zelf moeten bijhouden... uhm in de klas gaan we daar wel dieper op in maar het is zij ook die thuis de boeken moeten opendoen om te zien wat het juist betekende.	Afgebakende definities en leerlingen moeten de leerstof bijhouden om te kunnen slagen	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Dat vind ik ook niet! Ik denk dat dat op dezelfde basis of lijn is.	Economie vereist niet meer werklast dan andere richtingen	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ja en de perceptie van de richtingen natuurlijk en de breedte van die richting ook want er zijn wel veel die WWI gedaan hebben en die daarna dan ook Handelsingenieur gaan doen dus... maar ze willen gewoon een zo breed mogelijke basis hebben in het middelbaar.	De aantrekkelijkheid van STEM	Invloed van STEM	Invloed van de sociale omgeving
Nauwkeurig zijn... <i>korte stilte</i> ... ordelijk maar dat zal in elke richting wel aangegeven zijn denk ik... voornamelijk als we met boekhouden bezig zijn ja... <i>korte stilte</i> ... grafisch analyseren maar dat is al eerder kennis, met de computer goed overwegkunnen ja dat vooral.	Voordelen aan economie studeren door nodige competenties aan te leren	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Uhm nee want we hebben ook economie moderne talen waar ze minder wiskunde hebben en dat is wel te doen. Op zich die formules dat we hebben van uhm marginale kosten enzo dat is op zich... dat moet ook iemand die weinig wiskundige aanleg heeft ook kunnen en het maken van de grafieken.	Minder wiskundige aanleg nodig om een economische studie te volgen	Moeilijkheden met wiskunde	Perceptie over economische studierichtingen
Ja dat zij ook willen dat zij het hoogste van het hoogste doen en die kijken wel al wat verder dan wat kunt ge allemaal met die richtingen doen later.	Ouders willen dat hun kinderen hoog beginnen in het middelbaar	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
het is wel zo de ouders die economie gedaan hebben die zullen sneller geneigd zijn om hun kinderen daar te zetten omdat ze weten wat het inhoudt. Maar ouders die dat niet gedaan hebben die zullen wel van... ze willen dat de kinderen hetzelfde volgen als hun.	Ouders die in het vakgebied werken, promoten hun kinderen om dat ook te doen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Zeker in het tweede jaar dat ze elkaar volgen.	Op basis wat vriendjes gaan doen hen volgen	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving

Als de leerkrachten wiskunde is zeker belangrijk in zo een klassenraad, kan die dat verder aan met de zware wiskunde of niet. Het zijn hele moeilijke beslissingen wel altijd want we zien nooit... een leerling van één jaar kan heel anders zijn dan nadien dus...	Wiskundige aanleg is belangrijk om te oordelen	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving
Ik vraag ook gastsprekers die dan ook eens duidelijk komen zeggen wat zij gedaan hebben, hun traject een beetje en het ondernemerschap zelf probeer ik ook daarbij te doen. Nu bijvoorbeeld ik ben in het zesde bezig met de wisselkoersen, de Big Mac index en van die dingen dat in het nieuws is gekomen. Ze vertrekken ook nog eens naar Barcelona daaraan zouden ze het wel kunnen linken.	Voordelen aan economie te studeren om dagdagelijks die materie te gebruiken	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen

- *VIIO Tongeren (1):*

Antwoord:	Open codering:	Axiaal codering:	Selectief codering:
Wij hebben allee de afgelopen jaren een hele negatieve uhm evolutie ervaren qua economie. Om nu een voorbeeld te geven op de... op het zesde jaar uhm als ge kijkt naar de doorstroomfinaliteit dan zit meer als de helft nu van de leerlingen op het zesde middelbaar nog in het oud systeem en meer als de helft zit daar nu op een economische richting. Maar bij ons op school hier is die zes economie-wetenschappen. Dat is een zeer populaire richting. Daar zitten nu als ik geloof uhm 44 leerlingen ofzo iets uhm in totaal. Maar nu zitten wij dat we die economie-wetenschappen niet meer mogen doorvoeren.	Voor de modernisering was economische wetenschappen een populaire richting	Moeilijkheden sinds modernisering	Perceptie over economische studierichtingen
Ja uhm terwijl wij... toen corona begon en we hebben dan ook gemerkt dat die doorstroom van informatie toen van de klastitularissen naar de tweede jaartjes die naar het derde jaar moesten kiezen, dat dat misschien niet... ja even grondig als altijd... of niet genoeg geïnformeerd waren over wat zijn nu de opties.	Verkeerde informatie gegeven door klastitularissen	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving

Maar dat hadden we... om maar een verschil te geven voor de 3EW, de derde economische wetenschappen, hadden maar vier leerlingen gekozen. Ja terwijl er nu alleen meer als de helft van ASO in het oud systeem op de economische kiest en toen hadden alleen maar vier leerlingen dat gekozen. Dus die vier leerlingen zijn dan ook doorgeschoven naar 4EW, dan had ik er nog maar vier.	Dalende evolutie omtrent economische leerlingen door verkeerde informatie verschaffen	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving
Toen zijn er wel een heel deel die dan de die voor de wetenschappen te zwaar waren of voor natuurwetenschappen en dan zijn er een heel deel overgekomen.	Watervalsysteem aanwezig	Gebruik van een watervalsysteem	Perceptie over economische studierichtingen
Dus nu is de keuze economie-wiskunde, economie-talen of BW en dan zijn er dit jaar 14 leerlingen begonnen op economie-wiskunde en dan zijn er nu na kerstmis twee van over. Ja omdat die wiskunde allee dat pakket wiskunde veel te zwaar is.	Het zware pakket van wiskunde zorgt voor een daling aan economische leerlingen	Moeilijkheden met wiskunde	Perceptie over economische studierichtingen
Dus ik denk hoe dat... hoe die hun studiekeuze maken dat is wat zijn allemaal mijn opties op de derde graad en verdere studies en uhm waar kan ik het meeste kanten mee op	Keuze is vastgelegd op de breedte van de verschillende richtingen	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ik denk dat in de media de laatste paar jaren heel fel op wetenschappen... wetenschappen...	Reclame voor STEM neemt de bovenhand	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
Maar dat het gewoon ja de media is die altijd maar wetenschappen en ook allee dat zeggen wij ook vaak he dan komen ze af met allemaal proefjes doen en dat lijkt allemaal tof he met die labojassen en dat is leuk.	Aantrekkelijkheid van STEM	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
Met economie kan je zoveel kanten uit he elke bedrijf, elke bank, leerkracht, ge kunt er alles mee doen. Daar... kan je in de wetenschappen farmacie of dokter en niet iedereen wordt dat he en dan kunt ge eigenlijk veel meer in een breed economische diploma zoals een TEW of een Handelswetenschappen behalen waarmee ge eigenlijk nog heel veel kanten mee op kunt gaan.	Economie studeren biedt veel toekomstmogelijkheden	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen

Want EWI nu is een veel te zware wiskunde en kunnen er veel te weinig aan en die wat dat doen willen dan meer de wetenschap... allee willen meer die kant op.	Door te zware wiskunde gaan leerlingen geen economie volgen	Moeilijkheden met wiskunde	Perceptie over economische studierichtingen
Ik denk dat zij uhm dat ze vooral kijken van wat kan ik er later mee doen en wat zijn mijn interesses...	Op basis van interesse en carrièremogelijkheden beslissen	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ja ook wat wordt er mij aangeschreven of aanbevelen dat wetenschappen populairder is of hoger lijkt want ik zeg duidelijk lijkt want dat is niet. Het is gewoon anders, waar liggen uw interesses maar ze denken maar van: 'Oh de WWI dat is het van het'. Terwijl en dan ziet ge dat er heel veel van WWI afstuderen en die dan verder Handelsingenieur doen of TEW, die dan toch eigenlijk omdat die nog nooit economie hebben gehad.	Wetenschappen wordt als een hoge richting beschouwd ten opzichte van economische studierichtingen	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
Dus ik denk vooral ja wat gepromoot wordt of populair is en waar ge veel... volgens hun veel richtingen mee uit kunt he.	Promotie en breedte van richtingen hebben de bovenhand	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Dat is ook heel fel uitgebreid de laatste jaren he omdat wij bijvoorbeeld ook infosessies in de feestzaal op poten zetten en dat er kort een introductie van ik zeg maar iets een vijftal tot tiental minuutjes een krachtige voorstellen van allee wat is nu economie? Wat is als je wetenschappen studeert? En dan een beetje van die richtingen... dat we hun één goed informeren.	Infosessies aanwezig	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ten tweede dat ze daar ook goed in begeleid worden door hun titularissen of vakleerkrachten van wat scoort gij goed of minder... welke kansen zijn er voor u of en uhm zowel de leerling krijgt daar zo een evaluatietools	Kijken waar de talenten en capaciteiten van de leerlingen liggen	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
We hebben ook die studiekeuzebeurs hier, de we laatst nog hebben gehad die zowel voor het studiekeuzeproces van de eerste naar de tweede graad en van de tweede naar de derde graad inhoudt. Dus dat we in de sporthal allemaal tafels zetten met de lessentabellen en leerkrachten die info geven. Uhm dat ze de boeken eens kunnen inkijken en echte gerichte info krijgen over ja...	Studiekeuzebeurs aanwezig en de werking ervan	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen

Anders krijgen ze zo van die bundeltjes en dan moeten zij bijvoorbeeld hun top drie geven en wordt van hun verwacht dat zij eigenlijk naar die drie dingen op de infosessie standjes gaan om zich echt te gaan bevragen.	Leerlingen nemen zelf initiatief om een studiekeuze te maken	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Dan krijgen ze ook zo richtvraagjes en uhm ja dan worden ze uiteindelijk... allee als ze dat echt willen doen of ja andere denken van ja we moeten het doen omdat de titularis dat ophaalt maar het resultaat is wel dat ze die informatie gaan inwinnen en dat ze niet zomaar kiezen op basis van vriendjes of uhm van: 'Oh ja wetenschappen is super populair', dat ge echt gaat kijken van wat past bij mij.	Leerlingen aansporen om zelf informatie te winnen over de verschillende studierichtingen	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Dus ik denk gaandeweg van tweede naar derde graad dat dat wel groeit die carrière mogelijkheden.	Informatie verschaffen over carrière mogelijkheden	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ik denk vanaf het tweede jaar op de eerste graad... krijgen ze zo een bundeltje mee met hun rapport telkens zo om te bespreken van kijk wat zijn nu mijn goede en minder goede vakken en aan wat ligt het, dat een beetje bekeken. Dat ze zo meer het analyseren en kijken van allee waar liggen mijn talenten en interesses en wat heb ik genoeg voor gedaan of soms ook waar liggen mijn capaciteiten niet he bijvoorbeeld in talen.	Op basis van cijfers en capaciteiten beslissen welke studierichting ze aankunnen	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ik denk vooral ja uhm... carrière mogelijkheden en dat zij... terwijl ik vind dat van niet he maar ik wil alleen zeggen dat zij meer denken dat dat hoger aangeschreven wordt dat dat meer is om te studeren.	Wetenschappen wordt hoger aangeschreven dan economie	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
Ja klasgenootjes misschien dat die dat gaan doen en denken van ik ga mee.	Volgen van vriendjes	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Mijn collega van de tweede graad heeft onlangs ook nog meegedeeld dat kinderen meestal denken dat economie veel vanbuiten leren is of met vele cijfers werken en wiskunde. Te vaag en dat ze te veel denken van dat het papegaaienwerk is en te veel definities en wiskunde zijn. Dat is het helemaal niet he en dat het heel afwisselend is he!	Leerlingen hebben een verkeerde perceptie van economie: cijfers, vanbuiten leren en wiskunde	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen

Ik denk dat wel, maar dat is dan ook zo een permanente evaluatie en wordt dat niet als au-serieus genomen. Dus dat vak SEI dat is zo van alles iets proeven, maar ik denk niet op iets doorgaan waardoor ge weer een beetje een misvatting of een verkeerd beeld over krijgt, dat denk ik wel!	Introductiecursussen geven een verkeerd beeld over de economie	Slechte effect van introductiecursussen	Perceptie over economische studierichtingen
Ik denk eerder makkelijk ja eerder makkelijk omdat dat ook permanent is en dat dat altijd zo om de paar weken een klein toetsje is enzo en dat is het dan ook maar he.	Makkelijke leerstof van introductielessen economie door permanente evaluatie	Slechte effect van introductiecursussen	Perceptie over economische studierichtingen
Dan komt heel veel terug als in boekhouden en dat zit gelukkig veel meer in de leerplannen. Dat vind ik niet zo interessant om te geven, maar het is wel een betere voorbereiding op het hoger onderwijs omdat het daar wel heel snel gaat he. Dus in dat opzicht zijn de leerinhouden wel verbeterd. Ook zijn er nu grote thema's aanwezig over de kapitaalmarkt, de beurs, aandelen of beleggen zo dat allemaal zit er veel beter in terug. Maar voor de rest vind ik het... heel goed afgestemd op de rest van wat ge op hoger onderwijs en uhm dat zeggen er ook heel veel dat ze veel herkennen eens ze op de unief zitten.	Relevante leerstof zien, wat voordelen oplevert voor economische leerlingen	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Ja ik denk dat dat heel veel omdat we de lessen ook zo opbouwen heel concreet en actueel is bijvoorbeeld over een monopolie of oligopolie en om dan te kunnen laten zien welke soorten van monopolies aanwezig zijn en dan hen concrete situaties laten zien. ik heb dan alle lessen gedaan over aandelen/beleggen en de beurs. Die hebben vandaag een opdracht rond de virtuele aandelenkorf van 10 000 euro en zo proberen we alles wel wat concreet te laten toepassen ja ja...	Leerstof in het dagdagelijkse leven toepassen, wat relevant is voor in de toekomst	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Tja ik zie dat niet zo die definities en ik probeer het zo concreet mogelijk aan de hand van voorbeelden. Ik laat ze nooit iets van buiten leren. Ik doe dat zelf niet graag. Dus ik vind dat ze daar weinig aan hebben buiten een formule die ze moeten kennen, maar voor de rest probeer ik alles zo concreet en met voorbeelden voortestellen waardoor het niet verwarrend mogen zijn.	Definities en concepten vormen geen verwarring door concrete voorbeelden te hanteren	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen

Ik denk omdat economie vooral een logisch vak is als ge het mee volgt dat ge verbanden legt en dat ge dingen ja leert begrijpen en ontdekken en dat is niet zoals bij een vak geschiedenis: 'Ah ja data vanbuiten leren' of bij biologie van die hele moeilijke termen. Dat denk ik helemaal niet. Ik denk dat zij in de klas mee zijn en het vandaar uit begrijpen en meedenken en mee redeneren dat ze al een groot stuk van hun dinges snappen.	Economie is een logisch vak waarbij redeneren aan het hoofd staan, waardoor minder werklust vereist is	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ik denk ook die interesse in de actualiteit want hoe meer ge daar mee bezig zijt, hoe meer info zich aanvult en dat ontwikkelen he... dat ze met hun voeten in de wereld staan he en dat ze alledaagse dingen meepikken en betere verbanden leggen tussen bepaalde dingen en geen alleenstaande... allee economie is een sequentieel vak en dat zich dat allemaal opvolgt he en dat alles met elkaar in verband staat he. Verbanden leren leggen, logische meedenken en redeneren en een brede interesse ontwikkelen.	Economie studeren brengt heel wat voordelen met zich mee: actualiteit volgen, verbanden kunnen leggen en een brede interesse ontwikkelen	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Ik denk in de eerste plaats als ge ouders hebt die misschien meer inde wetenschappelijke sector staan zoals farmacie of dokter ofzo, dat dat meer aangemoedigd wordt. Ik denk dat daar wel een hele grote rol in ligt met de keuzes dat ze maken tegen dat ze thuis uit meer stimuleren om in wetenschap of ja... dat ze daar meer voor openstaan	Ouders die in een bepaalde sector werken, bevelen dit aan hun kinderen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Ik denk dat vriendjes daar ook heel veel in doet: wat die gaan studeren of in het begin latijn gaan doen.	Op basis van wat vriendjes gaan doen volgen	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Dat ouders zoiets hebben van dat is meer of beter en dat is natuurlijk niet altijd zo he. Dus ik denk wel dat die een invloed hebben ja!	Ouders schrijven wetenschap als hoger aan	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
De klastitularis en zo met het studiekeuzeadvies. Ge hebt er sommige die zeggen van: 'Ge kunt het wel! Probeer maar eerst WWI!'. Dat horen we heel vaak he van: 'Probeer die WWI maar, dat is veel beter!'. Waarom is WWI beter dan EW? Dus ik denk dat dat ook wel een grote rol speelt ja!	Leerkrachten schrijven wetenschap hoger aan dan economie	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving

Dus ik denk de persoon die voor de klas staat ook heel veel doet he. Om te kiezen en het te blijven volhouden he dan voor iets anders te kiezen uiteraard. Dat zal voor veel vakken zijn denk ik.	De manier waarop leerkrachten lesgeven speelt een rol	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving
---	---	-----------------------------	---------------------------------

- *VIIO Tongeren (2):*

Antwoord:	Open codering:	Axiaal codering:	Selectief codering:
Ik denk wel dat ze zich wel baseren op wat ze leuk vinden dat denk ik wel.	Op basis van interesse een studie kiezen	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Daarmee moet ik zeggen dat we de laatste zes jaar, economie-wetenschappen hadden en dat was een heel drukbevolkte richting want en dan is het misschien wel... ik ga eerst zeggen misschien werd er wel eerst negatief gekozen van we kunnen de WWI niet aan, dus dan doen we de EW en dan was dat vijf uur wetenschappen, wiskunde en economie en dat was een hele mooie richting. Dus aan het begin met de instroom... dus in het begin van het vijfde waren ze niet allemaal bewust... hebben ze niet allemaal bewust voor economie gekozen. Dat viel mij op en daar zijn ze ook heel eerlijk in hoor en ze zeggen dat ook wel. Maar wat valt mij dan wel op, is dat op het einde van het zesde jaar 90% van die klas toch economie verder studeert. Dan hebben we ze wel gewonnen want de liefde voor economie is wel gegroeid.	Voor de modernisering was economische wetenschappen een populaire richting, met veel voordelen aangeboden	Moeilijkheden sinds modernisering	Perceptie over economische studierichtingen
Maar ook soms, niet uit interesse en dan groeit de interesse. Dat uhm geven ze ook zelf toe. Ze zeggen we wisten wat wiskunde, wetenschappen en talen was, maar economie kende we niet!	Leerlingen weten niet goed wat economie inhoudt	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ik denk dat een studiekeuzebeurs heel belangrijk is	Studiekeuzebeurs aanwezig	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen

Ik bedoel leerlingen van de school zelf waarmee ze mee babbelen he die ze op de voetbal of ik weet niet waar tegenkomen. Dat zijn mensen en dan vragen ze dat wel, merk ik.	Meningen van de sociale omgeving die het reeds hebben gedaan	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Hoop ik toch he op wat het advies is of krijgen in het vierde. Al vinden we vaak dat... om god weet welke reden toch willen proberen naar de WWI te gaan en pas als dat niet lukt dan doen ze economie, wat wij toch een negatieve keuze vinden. Maar het gebeurt ja...	Wetenschappen wordt hoger geschreven dan economische studierichtingen	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
Hm dat doen ze niet allemaal hoor. Ik heb toch het gevoel dat het hen fel gebracht moet worden hoor allee die info.	Niet zozeer informatie zoeken maar eerder door de school aangebracht	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Maar aan de andere kant in het vierde jaar helpen we ze wel he. We hebben zo infosessies over de verschillende richtingen en dat is wel belangrijk dat dat goed gegeven wordt. Daar ben ik van overtuigd!	Infosessies aanwezig	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Het vak wordt omschreven, maar ook de mogelijkheden achteraf.	Informatie over toekomstmogelijkheden en de richtingen zelf komen aanbod	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
De richting economie-wetenschappen wat nu nog is, dat vonden ze een geweldig toffe richting. Maar ik ben ervan overtuigd dat dat de beste richting was. In de nieuwe structuur zit die niet meer, wat wij bijzonder jammer vinden. En nu hebben we het grote probleem naar volgend jaar toe en we merken dat heel fel op de studiekeuzebeurs dat uhm kinderen moeten kiezen tussen drie uur wiskunde he of zeven uur wiskunde. Dus die economie-wetenschappen is weggevallen en we voelen dat echt wel als een gemiste kans eigenlijk voor heel wat leerlingen, zal ik zeggen.	Leerlingen kiezen minder voor economie door de afschaffing van EW	Moeilijkheden sinds modernisering	Perceptie over economische studierichtingen
Dus ik heb er nu zestig en volgend jaar twaalf he ofzo iets he.	Bewustzijn van de sterke daling	Herkenning van het probleem	Perceptie over economische studierichtingen

Uhm in de voorbije jaren is dat ook zo... als zij dat wilden een dag mochten meevolgen in het vijfde jaar om te kijken hoe ze daar te werk gaan.	Lessen bijwonen bij andere studierichtingen	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Omdat ik niet wist wat het was en dat vind ik zo erg want in de nieuwe structuur weten we dat heel veel kinderen dat niet gehad hebben en dan kan het niet populair zijn.	Leerlingen hebben geen idee wat economie inhoudt	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ja dat kan zijn de interesse voor wetenschappen of het niet weten he, gelijk ikzelf ik wist ook niet wat economie was... economie dat klinkt niet sexy he... dat moet ge toegeven he. Dat klinkt echt niet sexy!	Leerlingen vinden economie vaag en weten niet wat het inhoudt	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ik zie onmiddellijk een boekhouder voor me zitten met zijn haren omhoog van de ellende. Dat zie ik voor mij en dat is het niet! En dat vind ik jammer! Dat zeker en vooral door latinisten enzo denk ik omdat zij het nooit gehad hebben en dan niet weten wat het is	Leerlingen hebben een verkeerd beeld van de economie: boekhouder	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Uhm ze weten een beetje wat het is, maar doordat het een één uurs vak was vaak he. Dan zeggen ze zelf van: 'We gingen nergens diep genoeg op in'.	Introductiecursussen zijn niet effectief genoeg	Slechte effect van introductiecursussen	Perceptie over economische studierichtingen
Wat blijkt dat die één uurs vakjes... zo hoe noemt dat SEI en van dat allemaal... dat wordt gegeven aan Jan, Piet en Klaas die geen uurrooster heeft... bijvoorbeeld een leerkracht Nederlands die nog twee uur nodig heeft dan is het hoppa twee uur SEI. Zo gebeurt dat! Het gevolg is dat de leraren met zo een gezicht gaan lesgeven en niet weet waarover het gaat... Maar iemand die dat niet heeft in zijn opleiding gehad en die niet veel ervaring heeft, die kan niet daar heel enthousiast over praten... snapt ge en dat is denk ik een groot probleem!	Door leerkrachten tekort economie lesgeven wanneer zij daar helemaal niet voor bevoegd zijn, wat enkele nadelen met zich meebrengen	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving
Als ge de achtergrond niet hebt om het te geven en ook niet het enthousiasme of de pit en als ge geen leraar met pit hebt, dan is het een verloren zaak! Als er iemand daar zo saai staat over de belastingen te praten ja sorry er zijn sexyer onderwerpen dan dat. Maar het is de manier waarop je het brengt en	De manier van lesgeven speelt een belangrijke rol	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving

door met een case te beginnen en het begint voortestellen als een gezinnetje die... dan is het wel leuk snapt ge en dat is het denk ik!			
Ge hebt stellingen en definities nee ik vind... we bespreken bepaalde economen en ik koppel dat ook aan die personen. Dus ze koppelen dat aan een gezicht in die zin vergeten ze dat niet hoor. ik denk dat als iemand dat studeert er geen verwardheid is en uiteindelijk zijn er heel weinig definities vind ik he want het is gene wiskunde.	Weinig definities en concepten terug te vinden door het goed aan te leren bij leerlingen	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Omdat andere richtingen even veel werk hebben vind ik. Neen, dat denk ik niet! Ik denk niet dat ze voor economie meer moeten doen dan voor hun talen of wetenschappen. Neen daar ben ik absoluut niet mee akkoord!	Economische richtingen vereisen niet meer werklast als andere	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ik denk toch dat ze die gezonde nieuwsgierigheid toch wel geprikkeld wordt ja en dat ze leren om uhm dieper op de dingen in te gaan en daarover na te denken, dat als ze een nieuwsbericht horen dat hopelijk een beetje koppelen aan hoe dat zit en dat ze daar een standpunt voor kunnen innemen. Het verbreedt zo hun kennis en algemene kennis!	Capaciteiten aanleren door economie te studeren, wat veel voordelen bevat voor de toekomst	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
STEM dat is ook al in de media. In het algemeen is dat heel modern en populair, terwijl economie dat is altijd zo een beetje, nog altijd zo wat uhm minder tof. Maar ik vind dat helemaal niet kloppen!	Promotie van STEM heeft een invloed op de studiekeuze	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
Maar ge moet ook toegeven een kind dat daar met proefbuisjes staat te spelen of iemand die daar de boekhouding moet gaan doen... ja dat is... ik vind dat zo jammer want met al die proeven in de eerste graad, komen wij er slecht uit omdat economie niet een tof vak is.	Aantrekkelijkheid van STEM ten opzichte van economische studierichtingen	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
Gewoon omdat dat een leuk vak is en omdat de andere het nooit hebben leren kennen en dat is zo jammer! En daarom pleit ik enorm hard voor die 'Economie is voor iedereen!'. Ik ben de enige die dat aankondigt, maar het is er nooit van gekomen... dus ja...	Leerlingen hebben geen idee wat economie inhoudt en zullen daarom er niet voor kiezen	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen

Dat vind ik wel heel vaak zijn leerlingen die op het economische zitten, hebben de ouders vroeger ook economie gedaan. Dus die vinden dat zeker goed!	Ouders die in het werkveld begeven hebben een invloed	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Maar bij leeftijdsgenoten vind ik altijd dat het zo: 'We gaan WWI proberen en dan zien we wel!' en dan denk ik van: 'Oh echt waar!'. Ja ik vind dat heel jammer!	Op basis van wat de vriendjes doen volgen	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Economie klinkt ook niet tof genoeg en dat is denk ik toch wel een groot probleem... ik weet niet hoe ge dat kunt oplossen want een aantal jaar geleden zeiden ze dat we moesten een Engelse benaming gebruiken... maar dat is niet waar het aan scheelt he en wouden ze op die manier het cooler maken maar neen dat gaat niet werken!	Economie klinkt niet sexy genoeg voor leerlingen	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen

- *WICO Pelt:*

Antwoord:	Open coderen:	Axiaal coderen:	Selectief coderen:
Uhm ik denk vooral dat het leerlingen zijn die vooral nu in de tweede graad economie doen, dat het redelijk logisch is dat ze die richting dan verder doen.	Dezelfde richting volgen in de derde graad	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Uhm dat heeft met interesses te maken.	Interesse als reden voor de studiekeuze	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Misschien met wat ma of pa adviseren.	Ouders hebben een inspraak in de studierichting die hun kind gaat doen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Uhm misschien ook sommige met hun toekomstplannen dus die een eigen zaak of iets willen beginnen later.	Toekomst- en carrièremogelijkheden als reden voor de studiekeuze	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Zij krijgen ook voorlichting uhm die hebben onlangs een online WICO uhm infoavond gehad over van de tweede naar de derde graad studeren met een PowerPoint die heb ik nog. Dat gaat niet onderwijskiezer zijn want dat is iets meer voor zesdejaars. Maar vooral uhm... die online... die PowerPoint.	Informatiebronnen beschikbaar zoals infosessies	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen

Misschien ook wel gestuurd door hetgeen wat hun kameraatjes doen binnen de klas want dat heeft ook wel... van: 'Wat ga jij doen'... en ook bij die of die zitten.	Op basis wat vriendjes gaan doen hen volgen	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Ik denk minder. Ik denk dat ze het vooral aangeboden moeten krijgen.	Zelf geen informatie opzoeken	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Bij mij terecht, bij de vakleerkracht of bij de titularis normaal gezien ook. Uhm misschien bij de studiebegeleidingsdienst ja... het CLB maar misschien is dat al een stap verder want dan zitten ze al in een ander instituut, daar neigen ze niet zo erg naar. Maar vooral bij iemand waar ze een beetje vertrouwen in hebben.	Personen bij wie de leerling terecht kan	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Allee het zijn 15-16 jarige... het zijn pubers he... dat heb je dan wel die zoets hebben van: 'Als me dat niet bevalt, dan kan ik nog ergens anders iets proberen', ja zo wat van het ene naar het andere switchen... zo van die studiehoppers of hoe noemen ze dat?	Veel studiehoppers aanwezig	Keuzestress	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ja, ik denk dat ze ook veel meer mogelijkheden hebben dan vroeger.	Door de grote hoeveelheid van aanbod qua studierichtingen ondervinden leerlingen moeilijkheden om te kiezen	Keuzestress	Studiekeuzeproces van leerlingen
Die krijgen een blad op met alle keuzes. Het is een heel overzicht! , maar er zijn opendeurdagen 4 en 5 mei en dan ja.. probeert iedereen zijn eigen winkel te verkopen.	Informatiebronnen aanwezig zoals opendeurdagen en overzicht van potentiële studierichtingen	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Die carrière mogelijkheden komen zo een beetje meer op het laatste. Afstudeermogelijkheden en de beroepen die dan vaak daarachter gekoppeld zijn. Maar niet de fiche die ik bedoelde maar wel een blad van die afdruk met het lessenprogramma. Het lessenpakket wat hun capaciteiten moeten zijn dus uhm bij economie-wiskunde moeten ze iets meer kwantitatief georiënteerd	Informatie verschaffen over toekomstmogelijkheden en lessentabel aanwezig	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen

zijn en dan eindigt die PowerPoint wel met uhm beroepen naar de toekomst toe.			
Allee in die zin als ook in die cijfers uhm dat we in 2020 een reorganisatie hebben gehad en dus door die domeinscholen he waar dat ik eerst les gaf. Dat was een zesjarige school met 400 à 500 meter hier vandaan en uhm daar hadden we alleen ASO niveau en dan had je eigenlijk de latinisten, de wetenschappers en dan de economen en dan waren er die van wetenschappen ook afdaalde naar economie want we hebben geen humane dus uhm na economie stopt het eigenlijk.	Moeilijkheden om van school te veranderen doordat het domeingebonden is	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Er wordt hetzelfde gezien maar die krijgen daar zoveel uren extra voor. Die kiezen voor een makkelijke oplossing. Dat is een beetje tja... terwijl dat eigenlijk niet de beste keuze is.	Leerlingen kiezen voor een makkelijker pad	Keuzestress	Studiekeuzeproces van leerlingen
Misschien omdat ze zoveel keuze hebben ook voor andere richtingen, dat ze dan meer hun eigen ding doen dan ten opzichte van vroeger.	Door de grote hoeveelheid aan aanbod qua studierichtingen minder voor economie kiezen	Keuzestress	Studiekeuzeproces van leerlingen
Dat de ouders veel minder inspraak beginnen te hebben denk ik, dat ze eigenlijk hun kinderen maar laten doen of kiezen terwijl vroeger er meer door de ouders of schoolbegeleiding hun in een bepaald richting duwde, dat is veel minder he!	De ouders hebben minder inspraak in de studiekeuze van hun kinderen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Wel degene die ik nu had, die van het vijfde die zijn geïnteresseerd. Dat is een zaligheid om les aan te geven eigenlijk. Die komen en zijn geïnteresseerd en volgen en stellen vragen en interactie.	Eenmaal gekozen voor economie blijken leerlingen interesse in te vinden	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Uhm dat het puur om winst gaat met de economie winst maken en dit en dat... terwijl we ook bezig zijn met de duurzaamheid en de ESG dus het is niet dat het puur om het kapitalisme gaat.	Misvatting van leerlingen dat economie enkel en alleen over winst gaat	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen

Uhm met de beurs of kapitaalmarkten zijn ze wel mee bezig en dat is ook iets meer mijn dada en dan vinden ze dat ook heel interessant bijvoorbeeld wanneer de tijd met de beursrailing meedeed en dat vinden ze geweldig. Dat is tof he!	Enkele onderwerpen kunnen relevant zijn voor de toekomst voor leerlingen	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Uhm sowieso één stellingen en definities zijn van vroeger, die zijn ook veel minder. Ik denk niet dat ze nog heel veel... zoals wat is een markt enzo wel die definitie. Maar het is veel minder van kennen en meer van kunnen dan vroeger.	Niet veel concepten en definities van toepassing in de theorie	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Uhm dat hangt er ook van af welke STEM-richtingen. Ik denk dat die wetenschapsrichtingen ook wel hard moeten werken maar ge hebt ook elektriciteit en hout. Dat zijn richtingen waarbij de handjes... vooral hout en garage moeten hun handen gebruiken he.	Elke richting heeft zijn nodige werklast	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ik denk dat STEM-richtingen vooral aanschouwelijker gebracht kunnen worden bijvoorbeeld met een VR-bril of een autootje laten rijden en dat is bij economie veel moeilijker.	Economie is moeilijker om te verkopen	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
Ja die kunnen dan wel nog naar economie-talen of naar bedrijfswetenschappen, dat is ook een optie. De gemakkelijkste weg qua doorstroming is bedrijfswetenschappen. De gemakkelijkste weg voor hen he misschien dat er daarom misschien zoveel neigen naar... van die drie he economie-wiskunde, -talen en bedrijfswetenschappen het gemakkelijkste parcours willen pakken, dan pakken die bedrijfswetenschappen. Maar dat is niet het beste parcours naar de toekomst toe he!	Door de moeilijke wiskunde, meer het makkelijkere traject opzoeken	Moelijkheden met wiskunde	Perceptie over economische studierichtingen
Ik denk voornamelijk de ouders! Uhm door hun zoon of dochter maar gewoon te laten doen of door zich te laten informeren en te laten begeleiden.	De invloed van ouders op de studiekeuze	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Ja vrienden zeker! Als die iets gaan doen... een heel simpel voorbeeld: mijn zoon zit in het tweede middelbaar en die moet een keuze maken voor de tweede graad en die zegt: 'Ja ma mijn vriendjes doen bedrijfswetenschappen'	Op basis van wat de vriendjes doen volgen	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving

en ik zeg dan: 'Dat is niet de beste weg!'; 'wat wilt ge dat ik dan ga doen' zegt de zoon en ja ik zeg dan voornamelijk economie. 'Ja maar bij de andere krijg ik zoveel meer tijd', ja maar...			
---	--	--	--

- *X Plus Lommel:*

Antwoord:	Open codering:	Axiaal codering:	Selectief codering:
Ik denk dat het bij mij vooral op het gymnasium al bepaald was, vooral als ik uit een onderwijsfamilie kom. Ja toen mijn moeder aan het verbeteren was en ik was dan nog zeven jaar houd ik mee... ik denk dat dat zo een beetje genetisch bepaald is. plus ik doe het haal graag!	Leerkracht geworden door het feit dat haar ouders in dat wereldje tewerkgesteld waren	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Hier op school hebben wij daar wel, moet ik zeggen, een soort van zorg. Zorg... net is veel gezegd voor... waarin dus leerlingen een soort van studieloopbaanbegeleider hebben... waarin zij ook regelmatig kunnen te kennen geven wat hun talenten zijn, wat zij graag doen en zij gaan dan naar een Sid-in.	School is enorm betrokken bij het studiekeuze proces van leerlingen door advies te verlenen en ondersteunen	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Wat ik dan voel is dat ouders al heel hoge verwachtingen hebben, bepaalde verwachtingen, soms te hoog... soms misschien zelfs wat te laag naar leerlingen toe.	Ouders hebben hoge verwachtingen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Vooral ik denk invloed van ouders, familieleden die zeggen: 'Ga maar dit of ga maar dat!'.	Ouders hebben inspraak in de studiekeuze van hun kinderen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Probeer dan ook altijd... denk goed na... jij moet het gaan doen! Probeer die factoren die jij als leerlingen belangrijk vindt, wat jij graag gaat vinden want 100% je ding is waarschijnlijk niet! Maar probeer toch tot 70 – 80% van de vakken die je gaat kiezen, probeer die toch wel leuk te vinden want anders gaat dat volgens mij niet lukken... nee... dus dat is eigenlijk mijn visie!	Goede raad van de leerkracht	Invloed van de leerkracht	Invloed van de sociale omgeving

Toen hadden die ouders... dat had die sociale media ook allemaal niet vroeger, bevoelden dat het echt was... ja had tante of nonkel vind dat ik dit en die luisterden daarna of gingen die weg, terwijl ze dan soms... ja misschien niet het juiste hadden gekozen!	Niet de juiste keuze maken door invloed van familie	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Gelukkig zijn er nu meer mogelijkheden om... om lessen bij te wonen op voorhand... om ja zich daar toch een beter beeld... toch iets beter beeld van te kunnen, dan dat dat vroeger voor was...	Lessen bijwonen in andere richtingen	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Je hebt brochures aanvragen. Daar is een lezerskijk en dan... dan moet je beslissen.	Brochures aanwezig	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ik denk dat er nu ook heel wat meer keuzestress is omdat er veel meer mogelijkheden zijn om te kiezen ja... dat wil ik ook bij leren ja waarom zou ik dit en niet dat... dat was het verschil! Nu ik ben wel blij dat ze op dat vlak gereden zijn en die evolutie heb ik ook gezien. Dus dat ze echt voelen van: 'Ja ik ga daar toch met je leven... het gaat toch belangrijk zijn voor de rest van mijn leven!'. Terwijl dat vroeger: 'Ah ja ja, ik ga het proberen en dan verkeer ik mijn keuzes'. Ja dus... en nadeel natuurlijk van die... van die grote keuzes, is die keuzestress.	Grote hoeveelheid van studierichtingen kan keuzestress opleveren en moeilijkheden met zich meebrengen	Keuzestress	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ik denk dat de informatie die ze krijgen vanuit de derde graad heel belangrijk is. We hebben hier bijvoorbeeld... dat is nu pas geweest, gisteren... van de eerste graad naar de tweede graad zo een studiebeurs die we hier in de schoolgroep houden, waarin leerlingen dan ja... al hun modellen, workshops... daar een beetje hun talenten kunnen ontdekken.	Aan de hand van studiekeuzebeurzen hun talenten laten verkennen	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
En we proberen dat ook van de tweede naar de derde graad goed te informeren... ze al hun les te laten bijwonen als ze daar naar vragen... ja toch proberen de juiste informatie te geven.	Goed informeren door lessen te laten bijwonen van andere richtingen	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen

Nu dat is dan de vijftien/zestienjarige die moeten kiezen. Dat is denk ik toch nog wel anders dan een twaalf/dertienjarige. Die vijftien-zestienjarige die begint al wat te weten wat wel en minder lukt en die gaat... als alles goed zit... zijn hart volgen en liefst ook zijn zin of haar in stand volgen...	Leeftijdscategorie kent hun eigen talenten al en kan makkelijker een keuze maken	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Mikken ze op... op iets want als ze denken dit lukt en het lukt dan niet... helaas is dat nog altijd dat watervalstelsel he!	Watervalstelsel aanwezig	Gebruik van een watervalstelsel	Studiekeuzeproces van leerlingen
We mikken op die zeven uur wiskundigheid. Dat lukt in ieder geval niet... ja en daarin ja... wat jammer is want als die leerling direct volgens zijn of haar capaciteiten zou kunnen gekozen hebben, had die waarschijnlijk meer succeservaringen dan het negatieve wat er anders altijd doorkomt.	Problemen veroorzaakt door de grote hoeveelheid wiskunde	Moeilijkheden met wiskunde	Perceptie over economische studierichtingen
Dus ik... ik vermoed dat dat een stukje ook bepalend is voor... voor de school waarin ze terecht komt. Geef ze informatie, laten ze toe dat er vragen gesteld... laten ze toe dat er lessen worden bijgehouden die daar in de graad...	Afhankelijk van de school informatie verkrijgen	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Dan denk ik dat leerlingen sneller gaan zeggen van: 'Oh ik ga eens vragen! Daar zit iemand!'. Ah zeg maar iets, ik heb een moderne taal in het vijfde. Ik zit nu in het vierde en hoe is dat? En dan is dat natuurlijk... ja objectief subjectiviteit punt gedaan dan natuurlijk want of van de organisatie zelf... dat ze dan ook meer weer dat... dat sociale netwerk gaan aanspreken, met alle gevolgen van die...	Informatie halen bij de meningen van leeftijdsgenoten of sociale omgeving	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Ze hebben hun vriendjes en vriendinnetjes daar enzo kiezen een beetje in functie van: 'Ah die gaat dat doen, ik ga dat ook doen!'.	Op basis van wat vriendjes doen volgen	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Probeer allee te kiezen naar je capaciteiten... naar je talenten... naar je wat je zelf graag doet he! Wat ook ambities zijn naar komende jaren, maar ook uw mogelijkheden ja en dat gaat... ja! Ik denk ook dat dat de gezondste... in mijn ogen de gezondste mix is... ja de meesten dat zo wel uhm ja doen...	Keuze maken door interesse gecombineerd met cijfers en capaciteiten	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ze gaan de studieloopbaanbegeleider gaat daar ook mee aan de slag uhm stopt dat in bepaalde data bestanden waarin dan verder gekeken wordt van	Studieloopbaanbegeleider en leerkrachten beoordelen of de	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving

zit die op de juiste plaats? Voelen wij bijvoorbeeld, zeg maar ergens iets uhm... bij kerstmis, bij de examens en dergelijke... voelen wij van: 'Oei die zit hier echt niet op...'. Dan gaan wij ook ja daarover vergaderen zal ik zeggen ja... en zeggen van kijk die studieloopbaancoach speelt dan daar ook een cruciale rol om die boodschap over te brengen om dat ook in ja... in de juiste werk te laten kiezen... de juiste informatie.	leerlingen op hun juiste plek zitten en hun talenten voldoende kunnen benutten		
En dat het meestal is informeren over wat houdt het in, past het bij uw talenten en past het bij uw capaciteiten? En wat zijn uw verwachtingen in de toekomst? Ben je iemand die zegt van ja niet hoger onderwijs... is niks voor mij. Ik zou graag de praktische dingen... dan gaan we eerder naar die dubbele en naar die arbeidsfinanciering. Dan gaan we graag begrijpen! Zeggen ze ja we weten het toch helemaal niet. Ziet je dat er ook iemand is die theoretisch goed... allee ver aangelegd is... die cognitief sterker is? Ja dan ga je ook die eerder proberen in die doorstroom... allee doorstroomfinaliteit te houden.	Studieloopbaanbegeleider en leerkrachten beoordelen of de leerlingen op hun juiste plek zitten en hun talenten voldoende kunnen benutten	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving
In de laatste paar jaar is humane opgericht en dan voel je dat zo degene die dan zegt van die econome het is mij hier en daar toch een beetje te wiskundig... die gaan meer naar het psychologische... naar het sociale en die zie je dan eigenlijk meer doorstromen naar die humane wetenschappen. Hou het natuurlijk in dat u een economische richting minder leerlingen bevat.	Watervalsysteem aanwezig door humane wetenschappen	Gebruik van een watervalsysteem	Studiekeuzeproces van leerlingen
Maar ik denk wel dan de leerlingen die het wel echt willen. Dus dat geeft dan qua motivatie in uw klas... is dat wel beter vind ik!	Perceptie van leerlingen als ze daadwerkelijk economie volgen	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Maar natuurlijk aantallen... dat klopt! Die zijn kleiner geworden.	Bewust zijn van de sterke daling op economische studierichtingen	Herkenning van het probleem	Perceptie over economische studierichtingen
Hadden we die humane niet, dan gingen sommigen misschien toch wel die een extra mile leveren... allee dat is wel de ervaring die ik over die 29 jaar... dat is de laatste vijf jaar denk ik de humane bij ons.	Watervalsysteem aanwezig door humane wetenschappen	Gebruik van een watervalsysteem	Studiekeuzeproces van leerlingen

Maar ik heb wel denk ik de juiste leerlingen met de juiste mindset dan eigenlijk... ja voilà en ik moet wel zeggen, we zitten hier in Lommel kort bij Nederland. Je voelt ook zo die protestantse mentaliteit. Het ondernemen zit hier gelukkig wel nog!	Perceptie van leerlingen als ze daadwerkelijk economie volgen	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Maar het kan zijn doordat dat inderdaad zo wat meer gepusht wordt vanuit de maatschappij van die hebben we tekort, ga dan maar doen... dat er daar toch zijn die daarvoor gaan kiezen. Ik moet zeggen, de wetenschap hier bij ons, dat is wel bevolkt!	Reclame van STEM trekken leerlingen aan	Invloed van STEM	Perceptie over economische studierichtingen
Want ik denk dat informeren heel belangrijk is en ze proberen ook ja te tonen dat dit is... het is niet alleen de boekhouder die je aan het kweken tussen aanhalingstekens kijkt. Neen het gaat veel verder dan alleen het cijferen waar ik ja dikwijls economische cijfers wens. Neen het gaat veel verder! En ik denk dat het belangrijk is als school, als dat je daarop kunt inspelen!	Leerlingen hebben een verkeerde perceptie over economie: boekhouder worden en alleen met cijfers werken	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ik vind dat dat... dat is nu minder! Ik vond dat dat vroeger wel zo was... ja dat het zo precies was ja als je heel Latijn deed dan was het allemaal precies niet goed... en ik ben blij dat dat eigenlijk geminderd is!	Mentaliteit om het hoogste van het hoogste te doen is verminderd	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Goed denk ik! Ze zijn enthousiast! Ik moet dat wel... ze zijn heel enthousiast! Ik probeer ook heel erg te variëren in mijn aanbod, dus niet alleen onderwijs-leergesprekken, maar ook digitaal heel veel met hun te doen.	Manier waarop introductiecursussen economie geven is belangrijk	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving
Dus misschien is daar wel een rol weggelegd door de leerkracht om het enthousiast over te brengen... een manier te zoeken dat het niet iets saai wordt. Met alle vakken, niet alleen ik maar met alle vakken!	De manier van lesgeven door leerkrachten speelt een rol	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving
Dus ik denk dat het heel belangrijk is als leerkracht... heel belangrijk is dat je die leerstof ook al is die in bepaalde omstandigheden voor die leerling voor de ene al wat makkelijker, voor de andere al wat moeilijker... van dat tot een niveau te krijgen zodat iedereen kan leren op zijn doelen.	Proberen als een octopus in de klas onderwijs te geven	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving

Ik probeer het ook zo altijd te benaderen vanuit de actualiteit... ja dat ze ook het gevoel hebben van: 'Ah die vertelt hier zomaar iets'. Ja dat gebeurt! (2x) En we gaan dan... ik probeer ja ik vertrek altijd vanuit de actualiteit ja en dan laat ik hun voelen... of ik probeer ze zo wat te trainen dat ze ja heel actief bezig zijn in de les en dat ze niet de kans krijgen om in te doelmolen of iets...	Actualiteit in betrekken die voordelen kunnen opleveren voor leerlingen economie	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Ik zie het eerder als praktisch. Ik probeer het zo praktisch mogelijk altijd met heel veel voorbeelden met heel veel.... Ah ja actualiteitsvoorbeelden. Het gaat dus conceptueel en daar zitten dingen in. Vanuit een praktische of een actualiteitsbenadering... ja anders krijgen ze inderdaad het idee van: 'Wat zijn we hier bezig?'.	Leerstof logisch aanbrengen aan leerlingen zonder het gevoel te hebben dat er veel concepten en definities aanwezig zijn	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Maar dat het niet verwarrend is eigenlijk voor hun. Dat zou toch niet mogen nee... ik probeer dat toch altijd goed te kaderen en goed af te baken en ja te vertrekken vanuit voorbeelden ja en vanuit... niet uit iets abstract theoretisch, altijd vanuit... want anders gaan ze het inderdaad zo ervaren he...	Definities en concepten zo goed mogelijk theoretisch af te baken	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Neen ik denk dat niet! Ik denk dat dat... men gaat op een andere manier benaderen. Wetenschappen gaat op een andere manier benaderen, economisch gaat dat, maar ik denk dat die werklast even groot is.	Even grote werklast aanwezig ten opzichte van andere studierichtingen	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Aan de hand van het leerplan probeert ge die wel de juiste attitudes naar voren te brengen zoals ordelijk zijn uiteraard, maar ik denk dat dat voor alle vakken zou zijn... uhm ge probeert ze wel de inzicht op te laten te doen door hun zoveel mogelijk te laten oefenen.	De juiste capaciteiten leren door economie	Voordelen om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Allee kijk eens hoe groot en breed het pakketje is van economie en handelsvakken is en ik denk dat het heel belangrijk is van waar een wil is, is een weg! Bijvoorbeeld iemand die nog nooit boekhouden heeft gehad en ge leert dat die aan, dan is die direct vertrokken.	Leerling moet zelf ook willen leren voor economie te gaan	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Dus het voelen van het is niet alleen het winst maken, maar het is meer dan dan... al die omgevingsfactoren die ook een rol spelen.	Verkeerde perceptie creëren over economie	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen

B. Coderingsprocessen van niet-economische leerlingen

- *HGI Bilzen:*

Antwoord:	Open codering:	Axiaal codering:	Selectief codering:
Goh ja, om eerlijk te zijn is het natuurlijk vooral voor mijn vrienden dat ik daar wel mee samen wou zijn.	Op basis van wat vriendjes gaan doen volgen	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Ik ben niet echt goed in talen, nooit echt geweest. Dus daarmee was een talenrichting nooit echt ideaal voor mij. En daarmee dat ik ook altijd in de wiskunde afdeling was en dat ik ook altijd in de wiskunde ben geweest of nooit echt Latijn heb overwogen om te doen.	Op basis van capaciteiten en cijfers studiekeuze maken	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Uhm ja ik heb eigenlijk ook nog totaal geen echt idee wat ik zou willen studeren later. Dus op dat vlak is dit kaartje voor mij als laatste...	Geen enkel idee hebben over hogere studies	Geen doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Uhm ik denk dat mijn interesse sowieso wel het meeste aan linkt aan de wetenschappen. Dus dat is denk ik op nummer één en dan denk ik dat als nummer twee te enthousiast gaat zijn door reeds behaalde cijfers, puur ook door het feit dat talen en vakken mij minder goed liggen en dus ook minder behaalde cijfers zijn.	Op basis van interesses, capaciteiten en reeds behaalde cijfers een studiekeuze maken	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ik heb niet echt opzoekwerk gedaan.	Geen informatie opgezocht	Afwezigheid van informatie	Studiekeuzeproces van leerlingen
Toen ik van de tweede naar de derde graad ging, echt zien aankomen of verwacht van wat het echt ging zijn. Maar tot nu toe ben ik altijd wel blij met mijn studiekeuze.	Geen idee wat te verwachten van de studierichting	Afwezigheid van informatie	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ja, niet echt! Ze hebben wel sinds kort modules aangeboden. Dus dan hebben wij drie uur per week dat wij een studievak naar keuze kunnen doen ofzo. Maar ja, dat is eigenlijk ook vrij algemeen. Het is eigenlijk gewoon een beetje leuk om daaraan mee te doen omdat we daar geen punten op krijgen en dat is een soort van extra vrije tijd.	Vrije keuze om bepaalde vakken op te nemen	Slechte effect van introductiecursussen	Perceptie over economische studierichtingen

Neen, eigenlijk niet! We hebben wel onlangs een uitstap gedaan naar een studiebeurs, maar dat was dan eerder voor het hoger onderwijs of universiteit. Maar voor gewoon specifiek de derde graad of gewoon tweede graad nee.	Niet zozeer op de hoogte van evenementen en activiteiten van school uit	Afwezigheid van informatie	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ja, mijn ouders altijd! Die hebben altijd achter mij gestaan. Zij wilden ook altijd het beste voor mij! Dus ze hebben mij ook altijd gemotiveerd om zo hoog mogelijk te starten en dan achteraf wel zien of ik een gradatie lager moest nemen. Maar op zich ben ik eigenlijk altijd wel door iedereen en alles gesteund geweest.	Personen die ondersteuning hebben geboden bij het nemen van een studiekeuze	Ondersteuning	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ja je hebt altijd wel een idee als je in de wiskunde gaat dat je sowieso meer wiskunde gaat krijgen. Maar ik had wel niet verwacht soms dat het zo heftig ging zijn met de wiskunde. Maar ja nu zit ik al in het zesde. Over een paar maandjes ben ik hier gewoon klaar... dus nu ga ik niet echt daarover terugdenken en zeggen van: 'Oh had ik maar beter een andere studiekeuze gedaan'. Ik ben wel blij dat ik het heb gedaan!	Onderschatten van de studierichting	Afwezigheid van informatie	Studiekeuzeproces van leerlingen
Nee niet echt! Je krijgt dat meer door op sociale media ofzo. Dan krijg je wel te zien van: 'Oh dat lijkt me wel leuk om die en die jobs te doen later!'. Ik zie heel vaak ingenieurs in de autowereld tegenwoordig veel werken. Dat lijkt me wel iets leuks en daar heb je ook zeker een basis van wiskunde nodig. Maar ja van school uit zelf krijg je daar niet echt zoveel over mee.	Invloed van de sociale media omtrent carrière- en toekomstmogelijkheden	Invloed van de sociale media	Invloed van de sociale omgeving
Ik ben blij dat ik nu toch een goede basis van wiskunde heb en dat ik later ook wat kan studeren in de wiskundeafdelingen. Echter weet ik wel nog niet zeker! Ik weet niet echt precies wat! Maar ik ben wel blij dat ik een mooie basis heb!	Op basis van de breedte van de richting een studiekeuze gemaakt om een basis te hebben voor de toekomst	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Vooraf het gebrek aan economische voorkennis, om het zomaar te zeggen... ik heb heel weinig interesse in de economie of ik heb het zowel... maar ik heb nooit echt vanuit mezelf veel opzoekwerk gedaan over de economie en voor	Moeilijkheden om over te schakelen naar een andere richting	Twijfelachtige reden om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen

dan in één keer... en op een half jaar tijd nog al die termen en al die basiskennis van economie te leren leek me best wel moeilijk.			
Ja, de reeds behaalde cijfers waren eigenlijk wat mij heeft doen twijfelen om economie te kiezen. Dus op dat vlak is dat eigenlijk niet reeds behaalde cijfers van economie. Maar eerder van mijn slechte wiskundecijfers en wetenschapsvakken, die er mij toch hebben voor gekozen.	Op basis van reeds behaalde cijfers getwijfeld voor de studiekeuze	Twijfelachtige reden om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
De mening van andere personen heb ik niet echt rekening mee gehouden. Ik heb gewoon even naar mezelf gekeken. Ik had ook heel wat vrienden zitten in de economie en tijdens de pauzes door kan ik toch altijd weer met mijn vrienden praten die in de wiskundeafdeling zaten.	Op basis van wat andere vrienden of mensen uit de sociale omgeving zeggen twijfelen voor de studiekeuze	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Ik vond zelf ook economie niet echt interessant zoals ik eerder had gezegd. Dus dat is eigenlijk misschien toch wel het meest doorslaggevende geweest om de keuze niet te maken en als tweede antwoord daarop volgend: de leerstof of de inhoud is moeilijk. Ja daar keek ik gewoon eerder tegenop om volledig vanaf nul te beginnen en op een half jaar tijd alles proberen in te halen.	Door interesse en geen basiskennis toch niet gekozen voor economie te studeren	Twijfelachtige reden om economie te studeren	Perceptie over economische studierichtingen
Ja ik weet het niet echt! Ik vind economie... het is wel een heel breed vak, maar ik zou echt niet weten wat je ermee kan doen. Ik denk... ik heb niet echt zin om van negen tot vijf op een kantoorbaantje te gaan zitten. Ik denk dat er wel leukere dingen in mijn leven zijn. Ja ik weet niet... Dan geef mij dan maar iets actiever waar ik naar ben. Ik denk dat ik zo meer kan bereiken.	Een verkeerd beeld hebben over de economie: niet weten wat het inhoudt en denken aan een kantoorbaantje	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ja, ik zie een econoom eerder als iemand die gewoon boekhouder wordt ofzo, maar durf te wedden dat er waarschijnlijk veel meer aan hangt dan dat alleen. Ja gewoon mensen die gewoon wat boekhouden doen ofzo.	Een verkeerd beeld hebben over de economie: boekhouder	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ja voor mij is economie altijd een vak geweest met heel veel definities en termen en niet echt gefocust op het berekenen effectief van dingen of je moet	Veel definities en concepten vanbuiten leren	Definities en concepten	Perceptie over economische studierichtingen

wel dingen berekenen maar het zal ook heel veel draaien rond definities en da soort dingen.			
Uhm ja nog eens, nog oneens vind ik! Kan ik moeilijk zeggen... ja het is gewoon op een ander vlak. Economische richtingen zijn denk ik moeilijker op vlak van dingen van buiten leren. Veel meer definities of termen die je moet weten terwijl bijvoorbeeld de wiskundige vakken, die zijn eerder moeilijk door gewoon het toepassen van formules en het berekenen van dingen.	Studierichtingen vereisen evenveel werklust dan anderen	Werklast	Perceptie over economische studierichtingen
Ik denk sowieso heel veel mensen op sociale media, zo influencers... als je ziet wat sommige mensen... nu krijg ik heel veel... er was zo een periode dat er zo een trend was van Andrew Tate. Die zei van: 'Ja je moet allemaal gaan...'. Of van die random mensen die zo op stockmarkets gingen plaatsen. Dus op dat vlak denk ik dat er toen wel een <i>increase</i> was van mensen die naar de economische richting gingen. Dus denk vooral... dat soort sociale media mensen.	Sociale media kan een invloed hebben op de studiekeuze van leerlingen door meer vakgebieden te promoten dan andere	Invloed van de sociale media	Invloed van de sociale omgeving
Maar ook zeker je ouders. Mijn beide ouders hebben nu niks te doen met de economie. Dus ik ben vanuit thuis denk ik ook minder gemotiveerd altijd geweest om iets te doen binnen de economie. Maar ik durf te wedden, mocht dat anders zijn, dat economie wel misschien een optie voor mij was geweest ja.	Ouders die in een bepaalde domein zijn tewerkgesteld kunnen een invloed uitoefenen op de studiekeuze van hun kinderen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Ik persoonlijk heb er mij niet veel aan aangetrokken, maar ik denk dat onrechtstreeks je toch altijd wel je ouders gaat volgen.	Inspraak van ouders nog steeds aanwezig	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Het merendeel van mijn vrienden zit gewoon nu in mijn klas. Dus die hebben wij gewoon allemaal gevolgd.	Op basis van wat vriendjes doen volgen	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Maar ik heb ook gewoon een andere paar vrienden die in de eerste, van de tweede graad gewoon zijn afgehaakt naar economie of andere studierichtingen ja...	Overschakelen naar een andere richting als het te moeilijk is	Gebruik van een watervalsysteem	Studiekeuzeproces van leerlingen

Sowieso ja, ik denk hoe een leerkracht een vak brengt als er zo echt zo een gast is die gewoon een beetje gekapt is en niet goed kan uitleggen ja dan denk ik dat er sowieso minder interesse is van de leerlingen uit naar dat vak toe. Maar als die leerkracht nu echt zo heel chill is en echt goed les geeft, dan denk ik dat er weer wel wat meer motivatie is vanuit de leerlingen naar het vak toe.	De manier waarop een leerkracht lesgeeft	Invloed van de leerkracht	Invloed van de sociale omgeving
Ja daar ben ik het wel mee eens! Ik denk dat als één van mijn ouders wel iets binnen economie had moeten doen dat... dat hij of zij mij wel eerder had toegewezen richting een economische richting ofzo iets ja... maar dat is niet het geval dus.	Als ouders in een bepaald domein zijn tewerkgesteld, aanbevelen aan hun kinderen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Met mijn ogen is economie alleen maar zo een job, kantoorbaantje 9 tot 5 heel saai en lauw achter een bureau zitten.	Een verkeerd beeld over de economie: boekhouder	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen

- *Spectrumcollege Beringen:*

Antwoord:	Open codering:	Axiaal codering:	Selectief codering:
Ja uhm gewoon volgen waarin ik bezig was... ja zolang alles goed bleef gaan toch.	Richting blijven volgen	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Ja ik vind op plaats één toch de reeds positieve ervaringen met die bepaalde vakken in de tweede graad omdat ja... ik ze wel redelijk positief ervaar en alle vakken in Latijn-Moderne talen mij goed bevallen.	Positieve ervaringen met bepaalde vakken geven de doorslag	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Op nummer twee had ik reeds behaalde cijfers omdat ja... uhm al mijn punten goed waren en dus ja... waarom dan niet verder doen in deze richting aangezien er weinig richtingen zijn die moeilijker zijn denk ik dan... omdat ik ja goede punten had op latijn en dit gewoon verder ging doen...	Reeds behaalde cijfers zijn doorslaggevend in een studiekeuze	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Dan op de derde plaats had ik interesses want ja... eigenlijk interesseert het me niet veel maar ik vind het nog wel leuk om te doen...	Niet zozeer geïnteresseerd in de richting	Geen doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeprocess van leerlingen

Ja omdat uhm... ja er niet echt een bepaalde job is waarbij Latijn gedaan hebben echt een must is.	Jobs hebben geen belang bij het nemen van de studiekeuze	Geen doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Goh ja... we kregen een bundeltje van school waar ook de lessen... allee zo een lessenrooster in stond... daar had ik wel veel uitgenomen	Bundeltje van school met lessenrooster geraadpleegd	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ja een beetje... ma eigenlijk helemaal niet veel... enkel wat school ons heeft meegegeven dan van dat bundeltje.	Niet veel informatie zelf gezocht, enkel wat de school aanbiedt	Afwezigheid van informatie	Studiekeuzeproces van leerlingen
Goh ja een rondleiding tijdens de schooluren... maar voor de rest niets veel.	Een rondleiding in school	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ah zo ja dan wel, maar om eerlijk te zijn heb ik dat nooit echt gevolgd hoor...	Nooit een evenement gevolgd	Afwezigheid van informatie	Studiekeuzeproces van leerlingen
Alhoewel economie mij vroeger wel heel leuk leek... maar ja wanneer je economie doet zes uur wiskunde te veel is volgens mij toch!	Hoeveelheid wiskunde sprak niet aan om economie te volgen	Moeilijkheden met wiskunde	Perceptie over economische studierichtingen
Als je zou zeggen ik wil iets minder wiskunde bijvoorbeeld vier uur dan zit je al meteen in TSO... en ja dat wil ik absoluut niet hoor!	Niet willen verlagen tot dubbele finaliteit	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Uhm ja op de tweede plaats zou ik zeggen de leerstof of inhoud van economie is moeilijk omdat er veel wiskunde inbegrepen zit en dat vind ik totaal niet leuk!	Hoeveelheid wiskunde sprak niet aan om economie te volgen	Moeilijkheden met wiskunde	Perceptie over economische studierichtingen
Ja dan de volgende is de leerstof of inhoud van economie is te vaag en oninteressant want ja uhm... ik vind de leerstof denk ik wel zeer interessant en nuttig in het echte leven...	Nuttig en interessante leerstof binnen de economie	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen
Ja dan op de laatste plaats de mening van andere personen omdat dat mij helemaal niet interesseert wat andere denken ja...	Niks aantrekken van de mening van vrienden	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Ja uhm ik denk nuttig en handig in het leven zoals ik al eerder zei maar ja niks negatiefs eigenlijk aan verbonden...	Nuttig en handig om economie onder de knie te hebben	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen
Ja ik heb op dit moment één uur in de week zo ja... de basics van de economie zoals vraag en aanbod waarin wel economische topics behandeld worden... Dat vind ik redelijk makkelijk eigenlijk maar ook wel interessant.	Makkelijke en interessante leerstof in introductiecursussen	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen

Ik ken er wel vrij weinig van maar ja veel definities en concepten spreekt voor zich dat dat in elk fatsoenlijk ding aanwezig zal zijn...	Definities en concepten zijn in elk vak aanwezig	Definities en concepten	Perceptie over economische studierichtingen
Uhm goh ja... kan ik niet zo goed inschatten maar ik denk toch totaal van niet! Ik heb enkele vrienden die economie doen en zij moeten enkel veel doen... of ja veel werken voor wiskunde en voor de rest evenveel of zelfs minder!	Evenveel werklast vereist in verschillende richtingen	Werklast	Perceptie over economische studierichtingen
Ja mijn ouders vooral in het eerste middelbaar. Ja ze zeggen dat dit de beste optie zou zijn om in te beginnen met de meeste slaagkansen...	Ouders hebben inspraak in de studiekeuze van hun kinderen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Door ja uhm te zeggen waarin je waarschijnlijk de hoogste slaagkans hebt... en ja ze kunnen ook gewoon een richting voor jou verbieden of ja afkeuren vind ik...	Advies van leerkrachten	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving

- *VIIIO Borgloon:*

Antwoord:	Open codering:	Axiaal codering:	Selectief codering:
Goh ja uhm... ik denk dan eerder op basis van mijn interesses en capaciteiten... uhm wiskunde ja daar heb ik ook wel goede capaciteiten in en het ligt me wel behoorlijk vind ik... dus ja ik denk dan toch op basis van interesse en capaciteiten allee waar ik het beste in ben.	Op basis van interesse en capaciteiten studiekeuze maken	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Uhm ja door het feit dat ik al in de eerste graad latijn heb gedaan en hierin altijd ben verder gegroeid... ja dan ben ik dat uiteraard ook in de tweede graad gaan volgen...	Studierichting doorheen de eerste twee graden volbracht	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Uhm ik denk... door wat ik al eerder heb gezegd dat op basis van interesses de doorslaggevende criteria is geweest om mijn studiekeuzes te maken. uhm ja ik vind dat een keuze vooral afhangt van het interesseveld van een leerling en dat dit ook het belangrijkste criterium is en ja daar blijf ik wel bij!	Doorslaggevende keuzefactor is interesse	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen

Op de tweede plaats zou ik de reeds behaalde cijfers neerleggen... omdat ja de vakken waarop ik goed scoorde vanzelfsprekend was dat ik daar verder in wou gaan en mijn capaciteiten in lagen... goh ja denk dan maar aan wiskunde en talen.	Op basis van reeds behaalde cijfers en capaciteiten een studiekeuze maken	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Daarbij horend zou ik op de volgende plaats door reeds positieve ervaringen met die bepaalde vakken in de tweede graad zetten en dan als laatste de stelling met de jobs...	Keuzefactoren die minder van toepassing zijn	Geen doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Goh persoonlijk niet nee... dat heb ik doorheen mijn schoolloopbaan nooit gedaan of ja quasi nooit gedaan...	Zelf geen informatie opgezocht omtrent studierichtingen	Afwezigheid van informatie	Studiekeuzeproces van leerlingen
Jazeker! De school organiseert geloof ik... ja ik denk het wel infomomenten waar leerlingen terecht kunnen voor uitleg over de verschillende richtingen... maar eerlijk daar heb ik nooit aan deelgenomen omdat het me ook niet zozeer interesseerde allemaal.	Infomomenten aanwezig op school maar nooit aan deelgenomen	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ja dat denk ik wel hoor! We kregen soms een overzicht met verschillende richtingen om uit te kiezen en de bijhorende vakken dus daarover worden we wel voldoende over gecommuniceerd volgens mij... ja denk ik wel.	Overzicht van verschillende richtingen verkregen op school	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Dat heb ik wel gebruikt, maar naar die evenementen gaan zoals de studiekeuzebeurs ben ik persoonlijk nooit geweest...	Nooit naar evenementen als studiekeuzebeurs gegaan	Afwezigheid van informatie	Studiekeuzeproces van leerlingen
Voornamelijk mijn ouders, aangezien mijn papa hier op school werkt als geschiedenis leerkracht... ja die ondersteunen mij wel omdat ze het beste voor me willen en dat ik me blijf inzetten en gemotiveerd blijft om door te zetten ja... Maar ik kan ook wel zeggen dat mijn vrienden hierin mij hebben gesteund!	Personen die ondersteunend zijn geweest bij het maken van een studiekeuze	Ondersteuning	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ja uhm... zoals ik al eerder zij over welke richtingen op school aanwezig zijn wordt wel duidelijke gecommuniceerd, maar die carrièremogelijkheden... allee welke carrièremogelijkheden verbonden zijn aan die richtingen wordt quasi niet echt gezegd.	Niet voldoende meegedeeld welke carrièremogelijkheden aanwezig zijn na de studie door de school	Afwezigheid van informatie	Studiekeuzeproces van leerlingen

Ja ik weet niet echt wat de economie juist inhoudt en wat je er allemaal mee kunt doen later... en ja ik vind die leerstof precies ook vaag en ja ik weet het niet...	Niet weten wat economie inhoudt	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ja omdat economie me niet zozeer interessant leek... ja heb ik op basis van reeds behaalde cijfers toch naar gekeken om mijn studiekeuze te maken... dus ja uhm die plaats ik als belangrijkste.	Reeds behaalde cijfers heeft de uiteindelijke doorslag gegeven	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Op de tweed plaats zou ik zeggen dat de leerstof of inhoud van economie te vaag en oninteressant is... ja weeral zoals ik zei dat economie me niet echt interesseert en dat ik ook niet echt weet wat het allemaal juist betekent...	Niet weten wat economie inhoudt waardoor het oninteressant is	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Dan zou ik de mening van andere personen zeggen en ja als laatste dat de inhoud of leerstof te moeilijk is... ja uhm omdat ik denk dat de leerstof binnen een economische studierichting niet te moeilijk zou zijn voor mij.	Leerstof economie wordt niet als moeilijk ervaren	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen
Ik vind wel dat een goede basis op vlak van economische kennis wel altijd voordelig en goed is... dus ja uhm dat is zeker niet slecht.	Voordelig om economische kennis te beschikken	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen
'Als ik aan economie denk, dan denk ik aan cijfers!'. Ja om eerlijk te zijn vind ik economie alleen maar om cijfers draaien en ik zou niet weten wat anders daarin komt... dus ja uhm dat.	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen: cijfers	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ik vind economie ja uhm... wel belangrijk om een basis in te hebben. Ik vind het wel belangrijk om een soort van basis van economie te hebben omdat ik nu ook twijfel om volgend jaar geen TEW te doen...	Een basiskennis economie	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen
Want ik heb wel interesse in de economie maar ja door het feit dat ik niet goed weet wat dat allemaal inhoudt en ja wat er allemaal mee bereikt kan worden in de toekomst ja... heb ik daar ook niet voor gekozen.	Niet weten wat economie inhoudt en wat de toekomstmogelijkheden zijn	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Goh ja uhm ik vond dat wel interessant maar ja het was meestal elke week iets anders... dus een hele diepe focus daarin creëren was helaas niet mogelijk... uhm ja ja.	Geen diepe focus creëren tijdens de introductiecursussen	Slechte effect van introductiecursussen	Perceptie over economische studierichtingen

Voor mezelf vond ik dit relatief makkelijk ook omdat dit nooit... allee ja een examen van kwam dus uiteindelijk deed ik daar nooit echt iets voor en ging het van oor in naar oor uit... sorry allee als ik dat zo mag zeggen toch.	Permanente evaluatie aanwezig tijdens de introductiecursussen	Slechte effect van introductiecursussen	Perceptie over economische studierichtingen
Goh uhm daar ben ik niet akkoord mee... allee dit kan voor andere mensen wel natuurlijk voor verwardheid zorgen... maar uhm ja voor mij persoonlijk niet nee...	Geen probleem ervaren met concepten en definities	Definities en concepten	Perceptie over economische studierichtingen
Uhm ja er zijn andere richtingen waarbij de wiskundige werklust hoger ligt, waardoor het minstens evenveel werk vereist dan economische richtingen... dus ja ik denk dat overal zijn verschillende werklust heerst.	Verschillende werklust voor verschillende richtingen beschikbaar	Werklust	Perceptie over economische studierichtingen
Goh ja ik wou die specifieke richting doen en door dit uit te leggen aan mijn ouders hebben zij mijn keuze doen bevestigen...	Bevestiging krijgen door ouders	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
En ja uhm eigenlijk heeft dit hetzelfde effect bij mijn vrienden. Neen de meeste vrienden doen dezelfde richting als ik! Ja inderdaad, uhm ja door het feit dat ik daar voor een lange tijd mee in de klas heb gezeten... ja zijn dat vrienden geworden en ja uiteindelijk hebben we dan allemaal voor die richting gekozen doorheen dan ja uhm de... de schoolloopbaan.	Bevestiging krijgen van de vrienden	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Ik denk uhm persoonlijk van niet eigenlijk omdat het jouw uiteindelijke keuze blijft allee... een leerkracht kan uiteraard wel een richting aanbevelen maar ja uiteindelijk moet jij als leerling wel maken en voor jezelf beslissen of je dit wel wilt doen... allee ja je snapt me wel... die richting dan.	Geen bepaalde invloed van leerkrachten aanwezig	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving

- WICO Pelt:

Antwoord:	Open codering:	Axiaal codering:	Selectief codering:
Ja uhm... in eerste instantie keek ik naar de finaliteit van de richting omdat ik ja... graag toch een richting in de doorstroomfinaliteit wou volgen... Ja vooral omdat... uhm die domein overschrijdend was en je daar veel kanten mee uit kan gaan later... allee dat werd ons toch allemaal verteld. Er werd ons ook verteld dat als je een richting deed in de doorstroomfinaliteit domein gebonden dat dit te vergelijken was met het TSO van vroeger en... ja om eerlijk te zijn wou ik dat absoluut niet!	Doorstroomfinaliteit volgen omwille van de breedte van die verschillende richtingen	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ja ik heb dan de eerste twee maanden van het vijfde middelbaar economie wiskunde gevolgd... al snel kwam ik erachter dat de wiskunde mij te zwaar was.	Wiskunde te zwaar	Moeilijkheden met wiskunde	Perceptie over economische studierichtingen
En economie ook niet echt mijn ding was... uhm ja daarom heb ik tijdens de herfstvakantie beslist om BCSW...	Economie beviel niet in de smaak	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen
Ja dus ben ik naar die richting overgeschakeld... uhm ja ook omdat het een richting is die domein gebonden is... maar doordat ik goed geïnformeerd werd door andere leerlingen en leerkrachten over die richting heb ik de stap toch durven nemen.	Goede informatie door leerlingen en leerkrachten verschaft	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Eerst heb ik reeds behaalde cijfers omdat ik doorheen de tweede graad wel goede cijfers behaalden op die vakken... daarna heb ik als tweede de interesses gekozen, aangezien mijn interesse toch belangrijk is om... ja voor een richting te kiezen.	Reeds behaalde cijfers en interesse belangrijke keuzefactoren	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Op de derde plaats heb ik dan door het feit dat ik later een job in dat studiegebied wil uitoefenen omdat ik ja misschien toch in die richting wil gaan werken later... maar eigenlijk heb ik daar nog geen idee over...	Geen idee welke job later uitoefenen	Geen doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
En dan als laatste ja uhm die vakken omdat ja eigenlijk ligt dat meer bij interesse denk ik... dus misschien toch die op nummer drie zetten.	Ervaringen met vakken gekoppeld aan interesse	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen

Ja ik heb online via onze schoolwebsite mij geïnformeerd over de verschillende richtingen en ben ook in gesprekken gegaan met leerkrachten...	Zelf informatie opgezocht en gesprekken aangegaan	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Er waren opendeurdagen en ook verschillende infomomenten die je met je klas verplicht moest gaan bijwonen.	Opendeurdagen en infomomenten aanwezig	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Maar ik moet wel zeggen dat in mijn ogen... tijdens die infomomenten werden precies... allee werd ik precies bang gemaakt voor de 'moeilijkere' richtingen en demotiveerde ze je eigenlijk om dit te gaan doen...	Mening over infomomenten	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ja... uhm tijdens mijn veranderingsproces ben ik veel gesprekken... allee heb ik veel gesprekken aangegaan met leerkrachten en heb ik ook contact opgenomen met leerkrachten van het vierde die mijn richting specifieke vakken gaven om te vragen of deze richting... allee ja zoals ik al eerder zei... of die richting dan wel aansloot bij mijn punten en mijn interesse volgens hen.	Advies van leerkrachten verkregen om een bepaalde studierichting te volgen	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving
Voornamelijk mijn ouders!	Ondersteunende personen	Ondersteuning	Studiekeuzeproces van leerlingen
Neen... naar mijn mening moet er nog veel meer gecommuniceerd worden naar de leerlingen toe en meer duidelijk gemaakt worden wat al deze richtingen inhouden...	Meer informatie geven over de inhoud van de richtingen	Afwezigheid van informatie	Studiekeuzeproces van leerlingen
Uhm ja wat wel een feit is... is dat ik in het eerste jaar van het nieuwe systeem zit dus voor de leerkrachten is dit jaar ook een proefjaar geweest maar ja... dat is natuurlijk wel in ons nadeel...	Proefkonijnen door modernisering	Moeilijkheden sinds de modernisering	Studiekeuzeproces van leerlingen
Maar voor de rest vind ik alles wat ik leer zeer interessant en hetgeen wat mijn richting leuk maakt is dat ik alles wat ik in de les zie ook in de praktijk ga bekijken.	Economie alleen maar theorie zien	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ja dat hangt wel een beetje samen, maar ook omdat ik toen in die twee maanden dat ik economie heb gevolgd... ja toch mijn interesses bij andere dingen lagen zoals wetenschappen.	Interesse ligt bij wetenschap	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen

Ja ten eerste haalde ik best wel goede cijfers op economie voor hetgeen ik heb gehad doorheen het middelbaar... en ja ik vond dat ook persoonlijk niet zo een moeilijke leerstof...	Geen moeilijke leerstof en goed behaalde cijfers	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen
Maar ja misschien wel door de mening van anderen uhm dat ze zeggen van: 'Wat ga jij nu economie doen?'... maar ja oninteressant is het ook voor mij niet!	Meningen van anderen	Invloed van vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Ja ik vind economie zeker niet saai, maar volgens mij kan je economie jezelf aanleren als je verder wilt studeren in de economische sector... uhm ja dan is economie van het middelbaar een mooie basis maar... ja ik denk dat je dat ook perfect kan doen zonder die economische achtergrond.	Economie is een mooie basiskennis voor later	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen
Ja dan zou ik zeggen: ik vind economie zeer interessant, maar saai aangeleerd op school... Ja inderdaad, het is zo alleen maar theorie en niet echt iets in de praktijk...	Economie is alleen maar theorie	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ik vond het eigenlijk wel makkelijk en behaalde ook goede cijfers... ja uhm mijn leerkracht zag mij wel verder gaan in de economie.	Goed behaalde cijfers op economie	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen
Goh ja... het kan soms moeilijk zijn om alles te onthouden maar dat is net de moeilijkheid van het vak denk ik... uhm ja als je dat eenmaal onder de knie hebt dan kan je alles goed uit elkaar houden en is economie zeker een boeiend vak.	Veel concepten en definities aanwezig	Definities en concepten	Perceptie over economische studierichtingen
Ah zo... uhm ja dan nog niet denk ik! Iedereen heeft wel zijn of haar taken in verschillende richtingen. Dus ik denk niet dat het veel uitmaakt welke richting je zit...	Evenveel werklast vereist	Werklast	Perceptie over economische studierichtingen
Uhm ja door mij te steunen in mijn keuze en samen met mij hierover te praten en info te zoeken.	Ondersteuning van ouders	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Uhm ja... door vooral de uitleg van een mama van een meisje uit mijn klas die ook leerkracht is van mij... en ja ben ik bij haar gaan informeren over die	Advies van leerkrachten de doorslag gegeven om over te schakelen	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving

nieuwe richting en ja uiteindelijk heb ik door haar die knoop doorgemaakt om te veranderen.			
---	--	--	--

C. Coderingsprocessen van niet-economische klasgroepen

- *VIIO Tongeren (1):*

Antwoord:	Open codering:	Axiaal codering:	Selectief codering:
Ja wij hebben als eerste interesse gekozen... Als het u niet interesseert, dan ga je het ook niet willen leren en geen goede cijfers behalen...	Interesse zorgt voor goed behaalde cijfers	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Ja omdat we de rest eigenlijk belangrijker vonden...	Positieve ervaringen met vakken laagst gescoord	Geen doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Ja wij hebben de website gebruikt! Ik had dan online gekeken welke verschillende richtingen er waren en wat ze inhielden enzo...	VIIO website raadplegen voor informatie	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Uhm de studiekeuzebeurs, de infodag en ook wel enkele mails gekregen daarover...	Evenementen aanwezig	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Ja over die evenementen wel ja!	Voldoende gecommuniceerd	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Ouders en vrienden!	Ondersteunende personen	Ondersteuning	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Ja maar het is tijdens die infodagen dat er wel voldoende informatie werd gegeven over de richtingen die er bestonden... Ja ik heb het op de VIIO site gelezen!	Informatie over het aanbod van de richtingen aanwezig	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Ja ik heb een antwoord erbij geschreven... allee ja we hadden niet echt een antwoord, van de eerste vier en ik heb erbij geschreven... dat allee ik weet niet waarom maar dat het te gemakkelijk gaat zijn ten opzichte van de	Wetenschappen is hoger aangeschreven dan economie door het advies van de leerkrachten	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving

wetenschapsvakken allee dat werd ons zo aangepraat en het zou minder hoog aangeschreven zijn.			
Niet per se door andere personen, maar vooral door de leerkrachten denk ik en door... ja vooral leerkrachten ja. Ik zou zeggen dat het vooral leerkrachten zijn die zeggen van: 'Oh economie is veel makkelijker!'. Ja veel makkelijker... Maar is dat ook zo? Neen allee economie is makkelijker... allee economie is ergens ook makkelijker als wetenschapsvakken, maar daarom... Ja daarom is het niet minder... maar dat staat wel zo ja aangeschreven	De meningen van leerkrachten beïnvloeden de gedachtegang van de leerlingen over economie	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving
Econometalen wordt over het algemeen minder hoog aangeschreven allee... aangeschreven omdat puur gewoon door de wiskunde dat die minder wiskunde hebben... maar dat soort personen die op econometalen belanden die gaan ook niet echt iets met de wiskunde doen.	Economische studierichtingen worden als minder beschouwd door bijvoorbeeld wiskunde	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ik vind economie niet vaag of oninteressant, maar ook niet moeilijk en cijfers nee...	Standpunten over de economie	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen
Ja ik heb erbij geschreven dat economie... ja vooral wat je net zei... ik heb toch opgeschreven dat het logisch nadenken is en dat het eerder ja... meer inzicht is dan van buiten leren... ik heb het ook opgeschreven dat het meer als vanbuiten leren is...	Logisch nadenken en meer inzichtelijk leren in een economische studierichting	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen
Ja ik vind economie wel... allee ik spreek uit mezelf en de rest het ook wel... ik vind economie interessant of ja allee wij vinden economie wel interessant ja vooral interessant... en dat houdt ook veel te maken met actualiteit en dat is praktisch makkelijker zichtbaar dan chemie ofzo... dat is in de praktijk beter ja	Interessant en makkelijk ervaren door actualiteit toe te passen	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen
Makkelijker... het is niet makkelijk maar makkelijker als wetenschapsvakken...	Makkelijker als wetenschappen	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen
Ja ik had geschreven... economie leidt tot een heel enorm vak van logisch nadenken en ja dat is ook weer hetzelfde.	Geen concepten en definities vanbuiten leren	Definities en concepten	Perceptie over economische studierichtingen

Nee ik heb net minder...	Minder werklast van economie	Werklast	Perceptie over economische studierichtingen
Uhm misschien vrienden een beetje, maar de rest niet echt.	Mening van de vrienden	Invloed van de vrienden	Invloed van de sociale omgeving
Neen niet echt, wel tips gegeven enzo van dit kan je het beste doen. Maar nooit echt verplichten ofzo...	De inspraak van de ouders in de studiekeuze van hun kinderen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Ja bijvoorbeeld zoals X daarnet zei... leerkrachten kunnen zeggen van kijk dit is moeilijker of net makkelijker of het is hoger... ja zo van die dingen.	Advies van leerkrachten speelt een grote rol	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving
Ja als deze richting niet meer gaat of ligt dan kon je naar die andere richting overgaan... want op dit moment moeten we overgaan naar BCSW en dat vormt dan al een tweede kolom terwijl economische wetenschappen de eerste kolom zich begeeft.	Leerlingen willen zich niet verlagen naar dubbele finaliteit	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
Meer info over de inhoud van het vak...	Niet weten wat economie is	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Toen zagen we niks! Het was gewoon het berekenen over hoeveel loon we hadden... en we hebben dan één keer iets interessants gezien maar dat was ook heel oppervlakkig, maar eigenlijk was dat echt geen economie... het stelde echt niks voor!	Introductiecursus economie stel niks voor	Slechte effect van introductiecursussen	Perceptie over economische studierichtingen

- *VIIO Tongeren (2):*

Antwoord:	Open codering:	Axiaal codering:	Selectief codering:
Door positieve ervaringen in de tweede graad en de reeds behaalde cijfers. (En dan door reeds behaalde cijfers want dat hebben jullie ook gezegd. Dus van de tweede graag naar de derde graad dan veronderstel ik? Dus waar jullie talenten liggen zal ik zeggen... daar dan op verder gebaseerd?) <i>De klas gaat hiermee akkoord en zeggen 'ja!'</i>	Cijfers en vakken zijn een succes	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Sowieso B dan! (Maar jullie weten niet echt wat jullie dan willen doen later?) <i>De klas gaat hier niet mee akkoord en knikt vervolgens nee</i>	Nog geen idee wat ze willen doen later qua job	Geen doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeprocess van leerlingen
(En weten jullie wat jullie in deze richting kunnen doen later?) <i>De klas knikt en zeggen allemaal 'nee!'</i>	Niet voldoende geïnformeerd over carrièremogelijkheden	Afwezigheid van informatie	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Neen dat mag wel meer!	Meer informatie nodig	Afwezigheid van informatie	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Maar met deze richting zou ik nog heel veel kunnen doen... (En daarvoor kiezen jullie dan eigenlijk omdat het vrij breed is en dan voor de toekomst denken jullie: 'Ah ja daar kunnen we wel veel mee doen!'. Dus daarop baseren jullie je keuze vooral dan?) <i>De klas gaat hiermee akkoord en zeggen 'ja!'</i>	Brede richting kiezen	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Andere persoon. Vrienden en leerkrachten. Ja advies gevraagd wel!	Advies vragen aan vertrouwde personen	Ondersteuning	Studiekeuzeprocess van leerlingen
(Okee dus heb je dan zelf informatie opgezocht?) Neen niet echt... minder!	Geen informatie opgezocht	Afwezigheid van informatie	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Studiekeuzebeurs!	Studiekeuzebeurs aanwezig	Aanwezigheid van informatiebronnen	Studiekeuzeprocess van leerlingen
Ik vind niet echt dat je daar voldoende informatie over hebt gekregen over hetgeen dat je eigenlijk al wist.	Niks nieuws te bespeuren op de studiekeuzebeurs	Afwezigheid van informatie	Studiekeuzeprocess van leerlingen

Ik wist eigenlijk al wat ik wou studeren en het de moeite niet meer vond om daar naartoe te gaan. (Ah okee dus iedereen wist dan eigenlijk wat hij of zij al wou doen dan?) <i>De klas gaat hiermee akkoord en knikken 'ja!'</i>	Niet aanwezig op de studiekeuzebeurs	Doorslaggevende keuzefactor	Studiekeuzeproces van leerlingen
(En hebben dan andere personen jou gesteund tijdens de keuze? Dus ik veronderstel dan weer familie en vrienden?) <i>De klas gaat hiermee akkoord en knikken 'ja!'</i>	Ondersteunende personen bij het nemen van een studiekeuze	Ondersteuning	Studiekeuzeproces van leerlingen
Over de richtingen wel, maar over de carrières dan weer niet over wat we later ermee kunnen doen. (Ja dus echt over de inhoud van de richtingen hebben jullie wel voldoende informatie gekregen maar over de latere carrièremogelijkheden dan weer niet?) <i>De klas gaat hiermee akkoord en knikken 'ja!'</i>	Geen voldoende informatie over carrièremogelijkheden	Afwezigheid van informatie	Studiekeuzeproces van leerlingen
Ja we wisten dat op het moment zelf ook nog niet! Maar dat is waarschijnlijk omdat wij weer de eerste zijn die dat ja...	Proefkonijntjes zijn	Moeilijkheden sinds de modernisering	Perceptie over economische studierichtingen
Thuis door mijn vader want... maar ook door mezelf... mijn pa, hij zegt zo van: 'Als gij TSO gaat doen, dan ga je nog minder doen voor school dan dat jij nu al doet'. En nu is dat nog steeds gebeurd want nu kan ik ook nog niet meer leren. Mijn papa zei dan van: 'Als jij iets wat een beetje makkelijker voor je is, dan blijf je zitten en leert niks'. En ja nu is dat ook gebeurt...	Inspraak van de ouders hebben een invloed op de studiekeuze van hun kinderen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Ja nee maar kijk mijn pa zegt gewoon dat ik het moeilijkste van het moeilijkste moet doen.	Hoogste van het hoogste doen van de ouders uit	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Ik vind dat economische wetenschappen er niet meer is... dat is ook wel ja ik vind dat heel erg dat die keuze weg is gevallen...	Economie-wetenschappen weggefallen	Moeilijkheden sinds de modernisering	Perceptie over economische studierichtingen
Ja niet oninteressant maar wel een beetje vaag...	Niet weten wat economie is	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen
Ja! Want vorig jaar hadden we een uur economie, maar hebben niks gedaan echt bijna niets gedaan! Maar het was wel een vibe!	Introductiecursussen stellen niks voor in de economie	Slechte effect van introductiecursussen	Perceptie over economische studierichtingen

Omdat er geen economie-wetenschappen was!	Niet voor economie gekozen omdat er geen EW bestaat	Moeilijkheden sinds de modernisering	Perceptie over economische studierichtingen
Als ik kijk lijkt me dat gewoon makkelijker allee ik heb toch zo een gevoel... ze werken ook heel erg hard voor wiskunde enzo maar economie scoor je wel goed op je examen en goede punten... want als we naar onze punten kijken van biologie of andere wetenschapsvakken dan ja... Veel? Makkelijker in de zin van eenvoudiger te leren!	Economie is makkelijker dan wetenschapsvakken volgens hen	Mening over het vakgebied economie	Perceptie over economische studierichtingen
Ja ik heb Latijn gedaan... (En Latijn moest bijvoorbeeld van je ouders dan veronderstel ik?) Ja! Maar het was zo tussen Latijn en denk iets met wetenschappen ofzo iets en ja dan toch op Latijn gedaan...	Inspraak van de ouders om het hoogste van het hoogste te doen	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Ja met gewoon zelfde richtingen afbeelden enzovoort...	Visie van de leerkrachten	Invloed van de leerkrachten	Invloed van de sociale omgeving
Ja sommige, maar niet allemaal bijvoorbeeld mijn mama heeft wel wetenschappen gevolgd en werkt bij Johnson de farmaceutica.	Ouders die in een bepaald domein werken	Invloed van de ouders	Invloed van de sociale omgeving
Ja ma wetenschappen en wiskunde weten we wel wat het allemaal inhoudt, maar economie totaal niet!	Niet weten wat economie is	Verkeerde perceptie over economische studierichtingen	Perceptie over economische studierichtingen